Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

26 martie 2026 *

Cuprins

I. Cadrul juridic și istoricul litigiilor . . . 9
A. Decizia 2022/329 . . . 9
B. Decizia 2014/145, astfel cum a fost modificată, printre altele, prin Decizia 2022/329 . . . 10
C. Regulamentul nr. 269/2014 . . . 11
D. Decizia și regulamentul în litigiu (cauzele C-696/23 P și C-35/24 P) . . . 12
E. Actele în litigiu (cauzele C-704/23 P, C-711/23 P și C-111/24 P) . . . 13
1. Actele inițiale în litigiu (cauzele C-704/23 P, C-711/23 P și C-111/24 P) . . . 13
2. Primele acte de menținere în litigiu (cauzele C-704/23 P, C-711/23 P și C-111/24 P) . . . 14
3. Al doilea set de acte de menținere în litigiu (cauzele C-704/23 P și C-711/23 P) . . . 14
II. Acțiunile în fața Tribunalului și hotărârile atacate . . . 15
A. Acțiunea în fața Tribunalului și prima hotărâre atacată (cauza C-696/23 P) . . . 15
B. Acțiunea în fața Tribunalului și a doua hotărâre atacată (cauza C-704/23 P) . . . 16
C. Acțiunea în fața Tribunalului și a treia hotărâre atacată (cauza C-711/23 P) . . . 17
D. Acțiunea în fața Tribunalului și a patra hotărâre atacată (cauza C-35/24 P) . . . 18
E. Acțiunea în fața Tribunalului și a cincea hotărâre atacată (cauza C-111/24 P) . . . 19
III. Procedura în fața Curții și concluziile părților în recursuri . . . 21
A. Cu privire la conexare . . . 21
B. Cu privire la cererile de intervenție . . . 21

* Limbile de procedură: engleza și franceza.

C. Concluziile părților în recursuri 21

1. Concluziile părților în cauza C-696/23 P 21

2. Concluziile părților în cauza C-704/23 P 22

3. Concluziile părților în cauza C-711/23 P 22

4. Concluziile părților în cauza C-35/24 P 23

5. Concluziile părților în cauza C-111/24 P 23

D. Cu privire la cererile de redeschidere a fazei orale a procedurii 23

1. Cu privire la cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii în cauza C-696/23 P . . . 23

2. Cu privire la cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii în cauza C-711/23 P . . . 24

IV. Cu privire la recursuri 25

A. Cu privire la motivele întemeiate pe încălcarea criteriului de la litera (g) de către Tribunal . 27

1. Cu privire la argumentele întemeiate pe o interpretare eronată de către Tribunal a expresiei „care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse”, în sensul criteriului de la litera (g) 27

a) Cu privire la al doilea motiv și la primul aspect al celui de al treilea motiv în cauza C-711/23 P, precum și la al doilea motiv și la primul aspect al celui de al treilea motiv în cauza C-35/24 P 28

1) Argumentația părților 28

2) Aprecierea Curții 29

b) Cu privire la a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, la primele trei aspecte ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P, la prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P și la al șaptelea motiv în cauza C-111/24 P 34

1) Argumentația părților 34

2) Aprecierea Curții 35

2. Cu privire la motivele întemeiate pe o interpretare eronată de către Tribunal a noțiunii de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g) 37

a) Argumentația părților 37

b) Aprecierea Curții 39

1) Cu privire la admisibilitatea primului motiv în cauza C-696/23 P 39

2) Cu privire la fond 41

i) Cu privire la primul motiv în cauza C-696/23 P, la al treilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P și la al patrulea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P . . . 41

ii) Cu privire la prima și la a doua critică din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, precum și la al doilea motiv și la primul aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P . . . 45

B. Cu privire la motivele întemeiate pe încălcarea de către Tribunal a principiului proporționalității și a articolului 52 alineatul (1) din cartă, precum și la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P . . . 48

1. Cu privire la al treilea motiv în cauza C-696/23 P, întemeiat pe încălcarea articolului 52 alineatul (1) prima teză din cartă . . . 48

a) Argumentația părților . . . 48

b) Aprecierea Curții . . . 48

2. Cu privire la al patrulea motiv în cauza C-696/23 P și la al treilea motiv în cauza C-704/23 P, întemeiate pe încălcarea articolului 52 alineatul (1) a doua teză din cartă, precum și cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-704/23 P, întemeiat pe o încălcare a principiului proporționalității . . . 50

a) Argumentația părților . . . 50

b) Aprecierea Curții . . . 51

1) Cu privire la admisibilitatea primului, a celui de al doilea și a celui de al patrulea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-696/23 P . . . 51

2) Cu privire la fond . . . 52

i) Observații introductive . . . 52

ii) Analiză . . . 54

3. Cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P . . . 56

a) Argumentația părților . . . 56

b) Aprecierea Curții . . . 56

C. Cu privire la motivele întemeiate pe erori de drept săvârșite de Tribunal în cadrul analizei sale referitoare la excepțiile de nelegalitate a criteriului de la litera (g) . . . 58

1. Cu privire la al treilea motiv în cauza C-111/24 P . . . 58

a) Argumentația părților . . . 58

b) Aprecierea Curții . . . 59

2. Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P . . . 61

a) Argumentația părților 61

b) Aprecierea Curții 62

D. Cu privire la motivele întemeiate pe erori de drept săvârșite de Tribunal în analiza principiului egalității de tratament 64

1. Argumentația părților 64

2. Aprecierea Curții 65

E. Cu privire la motivele întemeiate pe erori de drept și pe denaturări ale unor elemente de fapt și de probă săvârșite de Tribunal în ceea ce privește aspectul dacă elementele constitutive ale criteriului de la litera (g) erau îndeplinite în privința celor cinci recurenți . 66

1. Cu privire la pretinsele erori de drept și denaturări săvârșite de Tribunal în analiza referitoare la aspectul dacă sectoarele economice în care își desfășoară sau își desfășurau activitatea al doilea, al treilea, al patrulea și al cincilea recurent furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse 67

a) Cu privire la al doilea motiv în cauza C-704/23 P și la primul aspect al primului motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P 67

1) Argumentația părților 67

2) Aprecierea Curții 69

i) Cu privire la admisibilitatea celui de al doilea motiv în cauza C-704/23 P și a primului aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P 69

ii) Cu privire la fond 69

b) Cu privire la prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, la al doilea aspect al primului motiv și al patrulea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P, la al doilea și al treilea aspect ale primului motiv, la primul aspect și la a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P, precum și cu privire la al cincilea și la al șaselea motiv în cauza C-111/24 P 71

1) Cu privire la prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P 71

i) Argumentația părților 71

ii) Aprecierea Curții 71

2) Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, precum și la al patrulea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P 73

i) Argumentația părților 73

ii) Aprecierea Curții 74

3) Cu privire la al doilea și la al treilea aspect ale primului motiv, precum și la primul aspect și la a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P 75

i) Argumentația părților 75

ii) Aprecierea Curții 76

4) Cu privire la al cincilea și la al șaselea motiv în cauza C-111/24 P 78

i) Argumentația părților 78

ii) Aprecierea Curții 79

2. Cu privire la pretinsele erori de drept și denaturări săvârșite de Tribunal în legătură cu „influența” celui de al doilea recurent și desfășurarea unei „activități” de către primul și al cincilea recurent, în sensul criteriului de la litera (g) 80

a) Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv în cauza C-696/23 P 80

1) Argumentația părților 80

2) Aprecierea Curții 80

b) Cu privire la a treia critică din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P 81

1) Argumentația părților 81

2) Aprecierea Curții 81

c) Cauza C-111/24 P 82

1) Argumentația părților 82

2) Aprecierea Curții 83

i) Cu privire la admisibilitate 83

ii) Cu privire la fond 84

F. Cu privire la al doilea aspect al primului motiv și la al cincilea motiv în cauza C-696/23 P, la al treilea capăt de cerere în cauza C-704/23 P, la al cincilea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P și la primul motiv în cauza C-111/24 P 85

1. Cu privire la al doilea aspect al primului motiv și la al cincilea motiv în cauza C-696/23 P 85

a) Cu privire la al doilea aspect al primului motiv 85

1) Argumentația părților 85

2) Aprecierea Curții 85

b) Cu privire la al cincilea motiv 85

2. Cu privire la al treilea capăt de cerere în cauza C-704/23 P 86

3. Cu privire la al cincilea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P 86

4. Cu privire la primul motiv în cauza C-111/24 P 87

a) Argumentația părților 87

b) Aprecierea Curții 87

V. Concluzie 89

VI. Cu privire la cheltuielile de judecată 89

„Recurs – Măsuri restrictive adoptate în raport cu agresiunea militară împotriva Ucrainei – Decizia 2014/145/PESC – Articolul 1 alineatul (1) litera (e) și articolul 2 alineatul (1) litera (g) – Regulamentul (UE) nr. 269/2014 – Articolul 3 alineatul (1) litera (g) – Înghețarea fondurilor și a resurselor economice – Noțiunea de «oameni de afaceri importanți implicați în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse» – Excepție de nelegalitate – Articolele 7, 16, 17 și 47 și articolul 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Dreptul la respectarea vieții private și de familie, libertatea de a desfășura o activitate comercială, dreptul de proprietate și dreptul la o cale de atac jurisdicțională efectivă – Limitări – Principiile legalității și proporționalității – Principiul egalității de tratament”

În cauzele conexate C-696/23 P, C-704/23 P, C-711/23 P, C-35/24 P și C-111/24 P,

având ca obiect cinci recursuri formulate în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introduse, în ceea ce privește cauzele C-696/23 P și C-704/23 P, la 16 noiembrie 2023, în ceea ce privește cauza C-711/23 P, la 22 noiembrie 2023, în ceea ce privește cauza C-35/24 P, la 18 ianuarie 2024, și, în ceea ce privește cauza C-111/24 P, la 8 februarie 2024,

Dmitry Alexandrovich Pumpyanskiy, cu domiciliul în Ekaterinburg (Rusia), reprezentat de A. Egger, P. Goeth, G. Lansky și E. Steiner, Rechtsanwälte (C-696/23 P),

Tigran Khudaverdyan, cu domiciliul în Moscova (Rusia), reprezentat inițial de F. Bélot, T. Bontinck, M. Brésart și J. Goffin și ulterior de F. Bélot, T. Bontinck, și J. Goffin, avocați (C-704/23 P),

Viktor Filippovich Rashnikov, cu domiciliul în Magnitogorsk (Rusia), reprezentat de M. Campa, avvocato, M. Moretto, avocat, M. Pirovano, avvocata, D. Rovetta, avocat, și V. Villante, avvocato (C-711/23 P),

Dmitry Arkadievich Mazepin, cu domiciliul în Moscova, reprezentat de A. Bass, avocat, M. Campa, avvocato, M. Moretto și D. Rovetta, avocați, și V. Villante, avvocato (C-35/24 P),

German Khan, cu domiciliul în Londra (Regatul Unit), reprezentat de A. Bass și T. Marembert, avocați (C-111/24 P),

recurenți,

celelalte părți din procedură fiind:

Consiliul Uniunii Europene, reprezentat inițial de B. Driessen, P. Mahnič, P. Pecheux, V. Piessevaux, J. Rurarz, L. Vétillard și S. Van Overmeire și ulterior de B. Driessen, P. Pecheux, V. Piessevaux, J. Rurarz, L. Vétillard și S. Van Overmeire, în calitate de agenți,

pârât în primă instanță,

susținut de:

Republica Cehă, reprezentată de K. Najmanová, M. Smolek și J. Vláčil, în calitate de agenți,

Comisia Europeană, reprezentată de M. Carpus Carcea și L. Puccio, în calitate de agenți,

interveniente în recurs (C-35/24 P),

Republica Letonia, reprezentată de J. Davidoviča, K. Pommere și S. Zābele, în calitate de agenți,

intervenientă în primă instanță (C-35/24 P),

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnii C. Lycourgos și I. Jarukaitis, doamnele M. L. Arastey Sahún (raportoare) și I. Ziemele, domnul J. Passer, doamna O. Spineanu-Matei, domnii M. Condinanzi și F. Schalin, președinți de cameră, și domnii E. Regan, N. Piçarra, A. Kumin, B. Smulders, S. Gervasoni și N. Fenger, judecători,

avocat general: doamna L. Medina,

grefier: doamna A. Lamote, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 februarie 2025,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 5 iunie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat în cauza C-696/23 P, domnul Dmitry Alexandrovich Pumpyanskiy (denumit în continuare „primul recurent”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 6 septembrie 2023, Pumpyanskiy/Consiliul (T-270/22, denumită în continuare „prima hotărâre atacată”, EU:T:2023:490), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei (PESC) 2022/397 a Consiliului din 9 martie 2022 de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință

integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 80, p. 31) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2022/396 al Consiliului din 9 martie 2022 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 80, p. 1) (denumite în continuare, împreună, „decizia și regulamentul în litigiu”), în măsura în care decizia și regulamentul în litigiu includ numele său în listele care sunt anexate la acestea.

2 Prin recursul formulat în cauza C-704/23 P, domnul Tigran Khudaverdyan (denumit în continuare „al doilea recurent”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului din 6 septembrie 2023, Khudaverdyan/Consiliul (T-335/22, denumită în continuare „a doua hotărâre atacată”, EU:T:2023:500), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect anularea, în primul rând, a Deciziei (PESC) 2022/429 a Consiliului din 15 martie 2022 de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 87 I, p. 44) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2022/427 al Consiliului din 15 martie 2022 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 87 I, p. 1) (denumite în continuare, împreună, „actele inițiale în litigiu”), în al doilea rând, a Deciziei (PESC) 2022/1530 a Consiliului din 14 septembrie 2022 de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 239, p. 149) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2022/1529 al Consiliului din 14 septembrie 2022 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 239, p. 1) (denumite în continuare, împreună, „primele acte de menținere în litigiu”) și, în al treilea rând, a Deciziei (PESC) 2023/572 a Consiliului din 13 martie 2023 de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2023, L 75 I, p. 134) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2023/571 al Consiliului din 13 martie 2023 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2023, L 75 I, p. 1) (denumite în continuare, împreună, „al doilea set de acte de menținere în litigiu” și, împreună cu actele inițiale în litigiu, precum primele acte de menținere în litigiu, „actele în litigiu”), în măsura în care actele în litigiu includ și mențin numele său în listele care sunt anexate la acestea.

3 Prin recursul formulat în cauza C-711/23 P, domnul Viktor Filippovich Rashnikov (denumit în continuare „al treilea recurent”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului din 13 septembrie 2023, Rashnikov/Consiliul (T-305/22, denumită în continuare „a treia hotărâre atacată”, EU:T:2023:530), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect anularea actelor în litigiu, în măsura în care aceste acte includ și mențin numele său în listele care sunt anexate la acestea.

4 Prin recursul formulat în cauza C-35/24 P, domnul Dmitry Arkadievich Mazepin (denumit în continuare „al patrulea recurent”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului din 8 noiembrie 2023, Mazepin/Consiliul (T-282/22, denumită în continuare „a patra hotărâre atacată”, EU:T:2023:701), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect anularea deciziei și a regulamentului în litigiu, în măsura în care actele respective includ numele său în listele care sunt anexate la acestea.

5 Prin recursul formulat în cauza C-111/24 P, domnul German Khan (denumit în continuare „al cincilea recurent”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului din 29 noiembrie 2023, Khan/Consiliul (T-333/22, denumită în continuare „a cincea hotărâre atacată”, EU:T:2023:758), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect anularea actelor inițiale în litigiu și a primelor acte de menținere în litigiu, în măsura în care aceste acte includ și mențin numele său în listele care sunt anexate la acestea.

I. Cadrul juridic și istoricul litigiilor

6 Contextul factual și juridic al litigiilor este prezentat la punctele 2-17 din prima hotărâre atacată, la punctele 2-18 din a doua hotărâre atacată, la punctele 2-25 din a treia hotărâre atacată, la punctele 2-15 din a patra hotărâre atacată, precum și la punctele 2-18 din a cincea hotărâre atacată. În scopul prezentelor cauze, acesta poate fi rezumat și completat după cum urmează.

7 Prezentele cauze se înscriu în contextul măsurilor restrictive adoptate de Uniunea Europeană începând cu anul 2014 ca răspuns la acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei.

8 Primul, al treilea și al patrulea recurent sunt oameni de afaceri de cetățenie rusă, al doilea recurent este un om de afaceri de cetățenie armeană, iar al cincilea recurent este un om de afaceri care deține cetățeniile rusă și israeliană.

9 La 17 martie 2014, Consiliul Uniunii Europene a adoptat, în temeiul articolului 29 TUE, Decizia 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2014, L 78, p. 16).

10 La aceeași dată, Consiliul a adoptat, în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, Regulamentul (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2014, L 78, p. 6).

11 În urma invaziei Ucrainei de către forțele armate ale Federației Ruse la 24 februarie 2022, Consiliul a adoptat, la 25 februarie 2022, Decizia (PESC) 2022/329 de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 50, p. 1, rectificare în JO 2022, L 241, p. 17). În aceeași zi, această instituție a adoptat Regulamentul (UE) 2022/330 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 51, p. 1).

A. Decizia 2022/329

12 Considerentele (5) și (8)-(11) ale Deciziei 2022/329 au următorul cuprins:

„(5) La 24 ianuarie 2022, […] Consiliul a reafirmat că orice nouă agresiune militară a Rusiei împotriva Ucrainei va avea consecințe majore și costuri severe, inclusiv un spectru larg de măsuri restrictive sectoriale și individuale, care ar urma să fie adoptate în coordonare cu partenerii.

[…]

(8) La 22 februarie 2022, Înaltul Reprezentant a emis o declarație în numele Uniunii, condamnând acest act ilegal care subminează și mai mult suveranitatea și independența Ucrainei și reprezintă o încălcare gravă a dreptului internațional și a acordurilor internaționale, inclusiv a Cartei ONU, a Actului final de la Helsinki, a Cartei de la Paris și a Memorandumului de la Budapesta, precum și a acordurilor de la Minsk și a Rezoluției 2202 (2015) a Consiliului de Securitate al ONU. Înaltul Reprezentant a făcut apel la Rusia, în calitate de parte la conflict, să anuleze recunoașterea, să își respecte angajamentele, să respecte dreptul internațional și să revină la discuțiile din cadrul formatului Normandia și al Grupului trilateral de contact. El a anunțat că Uniunea va răspunde la aceste încălcări recente ale Rusiei prin adoptarea de urgență a unor măsuri restrictive suplimentare.

(9) La 24 februarie 2022, președintele Federației Ruse a anunțat o operație militară în Ucraina, iar forțele armate ruse au început un atac asupra Ucrainei. Acest atac reprezintă o încălcare flagrantă a integrității teritoriale, a suveranității și a independenței Ucrainei.

(10) La 24 februarie 2022, Înaltul Reprezentant [al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate] a emis o declarație în numele Uniunii, condamnând în termenii cei mai fermi cu putință invadarea neprovocată a Ucrainei de către forțele armate ale Federației Ruse și implicarea Belarusului în această agresiune împotriva Ucrainei. Înaltul Reprezentant [al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate] a indicat că răspunsul Uniunii va include măsuri restrictive atât sectoriale, cât și specifice.

(11) Având în vedere gravitatea situației, Consiliul consideră că criteriile de desemnare ar trebui modificate pentru a include persoane și entități care sprijină guvernul Federației Ruse sau obțin beneficii din partea acestuia, precum și persoane și entități care îi furnizează acestuia o sursă substanțială de venituri, și persoane fizice sau juridice asociate cu persoane sau entități incluse pe listă.”

B. Decizia 2014/145, astfel cum a fost modificată, printre altele, prin Decizia 2022/329

13 Articolul 1 alineatul (1) din Decizia 2014/145, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2022/329 (denumită în continuare „Decizia 2014/145”), impune statelor membre să ia măsurile necesare, sub rezerva derogărilor precizate la alineatele (2), (3) și (6) ale acestui articol 1, pentru a împiedica intrarea pe teritoriul lor sau tranzitarea acestuia, între altele, de către persoane fizice care îndeplinesc criteriile prevăzute în special la literele (a), (b), (d) și (e).

14 Articolul 2 alineatul (1) literele (a), (d), (f) și (g) din Decizia 2014/145 prevede înghețarea fondurilor și a resurselor economice care aparțin, printre altele, persoanelor fizice care îndeplinesc criteriile definite la aceste litere, precum și a tuturor fondurilor și resurselor economice care sunt deținute, păstrate sau controlate de persoanele respective, criteriile respective fiind în esență identice cu cele prevăzute la articolul 1 alineatul (1) literele (a), (b), (d) și (e) din această decizie. Dispoziția menționată are următorul cuprins:

„Se îngheață toate fondurile și resursele economice care aparțin, sunt deținute, păstrate sau controlate de către:

(a) persoane fizice care sunt responsabile, sprijină sau asigură punerea în aplicare a acțiunilor sau politicilor care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei sau stabilitatea ori securitatea Ucrainei sau care obstrucționează activitatea organizațiilor internaționale în Ucraina;

[…]

(d) persoane fizice sau juridice, entități sau organisme care sprijină, cu resurse materiale sau financiare, factorii de decizie ruși care sunt responsabili de anexarea Crimeii sau de destabilizarea Ucrainei sau care beneficiază de pe urma acțiunilor acestora;

[…]

(f) persoane fizice sau juridice, entități sau organisme care sprijină, cu resurse materiale sau financiare, guvernul Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei, sau care beneficiază de pe urma acțiunilor acestuia; sau

(g) oameni de afaceri importanți sau persoane juridice, entități sau organisme implicate în sectoarele economice care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei,

[…]

precum și de către persoane fizice sau juridice, entități sau organisme asociate acestora, astfel cum figurează pe lista din anexă.”

15 În versiunea inițială, articolul 2 alineatul (1) din Decizia 2014/145 avea următorul cuprins:

„Se îngheață toate fondurile și resursele economice care aparțin, sunt deținute sau controlate de către persoane fizice responsabile pentru acțiuni care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei și de către persoane fizice sau juridice, entități sau organisme asociate acestora, astfel cum figurează în anexă.”

16 Articolul 2 alineatele (3)-(5), (7) și (8) din Decizia 2014/145 prevede în esență că autoritățile competente ale statelor membre pot, în anumite împrejurări și condiții, să autorizeze deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice înghețate și plăți către anumite entități, iar persoanele fizice sau juridice, entitățile sau organismele incluse în lista care figurează în anexa la această decizie pot efectua plăți datorate în temeiul unui contract încheiat anterior datei la care acestea au fost înscrise în lista respectivă.

17 Articolul 6 al treilea paragraf din decizia menționată prevede că aceasta din urmă se reexaminează permanent și trebuie reînnoită sau modificată, după caz, atunci când Consiliul consideră că obiectivele sale nu au fost îndeplinite.

C. Regulamentul nr. 269/2014

18 Articolul 3 alineatul (1) literele (a), (d), (f) și (g) din Regulamentul nr. 269/2014, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul 2022/330 (denumit în continuare „Regulamentul nr. 269/2014”), enumeră criteriile care guvernează, printre altele, includerea în lista care figurează în anexa I la acest regulament a unor persoane fizice ale căror fonduri și resurse economice sunt înghețate în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din regulamentul menționat. Aceste criterii sunt în esență identice cu cele menționate la punctul 14 din prezenta hotărâre.

19 Articolele 4-6b din același regulament reiau în esență aceleași dispoziții precum cele care figurează la alineatele (3)-(5), (7) și, respectiv, (8) ale articolului 2 din Decizia 2014/145.

20 Articolul 14 alineatul (4) din Regulamentul nr. 269/2014 prevede că lista din anexa I la acesta se revizuiește periodic și cel puțin o dată la 12 luni.

D. Decizia și regulamentul în litigiu (cauzele C-696/23 P și C-35/24 P)

21 La 9 martie 2022, având în vedere gravitatea situației din Ucraina, Consiliul a adoptat decizia și regulamentul în litigiu. Prin aceste acte, numele primului și al celui de al patrulea recurent au fost adăugate pe lista anexată la Decizia 2014/145, precum și pe cea care figurează în anexa I la Regulamentul nr. 269/2014, pentru următoarele motive:

„[Primul recurent] este președintele consiliului de administrație al PJSC Pipe Metallurgic Company [(denumită în continuare «TMK»)], precum și președintele și membru al consiliului de administrație al Group Sinara. Așadar, acesta sprijină și beneficiază de cooperarea cu autoritățile și cu întreprinderile de stat din Federația Rusă, inclusiv căile ferate rusești, Gazprom și Rosneft. Prin urmare, este implicat în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei.

La 24 februarie 2022, după etapele inițiale ale agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, [primul recurent], alături de alți 36 de oameni de afaceri, s-a întâlnit cu președintele Vladimir Putin și cu alți membri ai guvernului rus pentru a discuta impactul acțiunilor întreprinse în urma sancțiunilor occidentale. Faptul că a fost invitat să participe la această reuniune arată că este membru al cercului cel mai apropiat al [președintelui] Vladimir Putin și că sprijină sau pune în aplicare acțiuni sau politici care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, precum și stabilitatea și securitatea Ucrainei. De asemenea, acest lucru arată că este unul dintre oamenii de afaceri importanți, implicat în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venit guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei.

[…]

[Al patrulea recurent] este proprietarul și [președintele-director general] al societății de îngrășăminte minerale Uralchem. Uralchem Group este o societate rusă care produce o gamă largă de produse chimice, inclusiv îngrășăminte minerale și azotat de amoniu. Potrivit acestei societăți, ea este cel mai mare producător de nitrat de amoniu, precum și al doilea producător de îngrășăminte pe bază de amoniu și azot din Rusia. Prin urmare, [al patrulea recurent] este implicat în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei.

La 24 februarie 2022, după etapele inițiale ale agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, [al patrulea recurent], alături de alți 36 de oameni de afaceri, s-a întâlnit cu președintele Vladimir Putin și cu alți membri ai guvernului rus pentru a discuta impactul acțiunilor întreprinse în urma sancțiunilor occidentale. Faptul că a fost invitat să participe la această reuniune arată că este membru al cercului cel mai apropiat al lui Vladimir Putin și că sprijină sau pune în aplicare acțiuni sau politici care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, precum și stabilitatea și securitatea Ucrainei. De asemenea, acest lucru arată că este unul dintre oamenii de afaceri importanți, implicat în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venit guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei.

În decembrie 2021, [al patrulea recurent] și-a reînscris societățile sale cu sediul în Cipru, Uralchem Holding și CI-Chemical Invest, care controlează «Uralchem», în jurisdicția Rusiei în districtul administrativ special de pe insula Oktyabrsky din oblastul Kaliningrad."

E. Actele în litigiu (cauzele C-704/23 P, C-711/23 P și C-111/24 P)

1. Actele inițiale în litigiu (cauzele C-704/23 P, C-711/23 P și C-111/24 P)

22 La 15 martie 2022, având în vedere gravitatea situației din Ucraina, Consiliul a adoptat actele inițiale în litigiu. Prin aceste acte, numele celui de al doilea, al treilea și al cincilea recurent au fost adăugate pe lista anexată la Decizia 2014/145, precum și pe cea care figurează în anexa I la Regulamentul nr. 269/2014, pentru următoarele motive, formulate în mod identic în aceste două liste:

„[Al cincilea recurent] este unul din principalii acționari ai conglomeratului Alfa Group, care include Afla Bank, unul din cei mai mari contribuabili ai Rusiei. Este considerat ca fiind una dintre cele mai influente persoane din Rusia. Ca și alți patroni ai Alfa Bank (Mikhail Fridman și Petr Aven), el are o relație strânsă cu Vladimir Putin, cu care continuă să facă schimb de favoruri importante. Patronii Alfa Group beneficiază de avantaje comerciale și juridice de pe urma acestei relații. Fiica cea mare a lui Vladimir Putin, Maria, a desfășurat un proiect caritabil, Alfa-Endo, care a fost finanțat de Alfa Bank. Vladimir Putin a recompensat fidelitatea Alfa Group față de autoritățile ruse oferind ajutor politic planurilor de investiții străine ale Alfa Group.

Prin urmare, a oferit în mod activ sprijin material sau financiar factorilor de decizie ruși responsabili de anexarea Crimeii sau de destabilizarea Ucrainei și a obținut beneficii de pe urma acțiunilor acestora. De asemenea, este unul dintre oamenii de afaceri ruși importanți implicați în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei.

[…]

[Al treilea recurent] este un important oligarh rus, patron și președinte al consiliului de administrație al Combinatului Metalurgic Magnitogorsk [Iron & Steel Work] (MMK). MMK este unul dintre cei mai mari contribuabili din Rusia. Sarcina fiscală suportată de societate a crescut recent, ceea ce a dus la venituri considerabil mai mari pentru bugetul de stat al Rusiei.

Prin urmare, este unul dintre principalii oameni de afaceri ruși implicați în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei.

[…]

„[Al doilea recurent] este directorul executiv al Yandex [NV] – una dintre principalele companii de tehnologie din Rusia, specializată în produse și servicii inteligente bazate pe învățarea automată. Fostul șef al comunicării al Yandex a acuzat societatea că ar fi un «element-cheie în ascunderea informațiilor» despre războiul din Ucraina față de ruși. În plus, societatea a atenționat utilizatorii ruși care căutau știri despre Ucraina în motorul său de căutare despre informațiile nefiabile de pe internet, după ce guvernul rus a amenințat presa rusească cu privire la ceea ce publică.

La 24 februarie 2022, [al doilea recurent] a participat la o reuniune a oligarhilor cu Vladimir Putin de la Kremlin pentru a discuta impactul acțiunilor întreprinse în urma sancțiunilor impuse de Occident. Faptul că a fost invitat să participe la această reuniune arată că este membru al cercului oligarhilor apropiați lui Vladimir Putin și că sprijină sau pune în aplicare acțiuni sau politici care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, precum și stabilitatea și securitatea Ucrainei. Mai mult, este unul dintre oamenii de afaceri importanți implicați în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venit guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei."

23 Considerentul (5) al Regulamentului de punere în aplicare 2022/427, unul dintre cele două acte inițiale în litigiu, are următorul cuprins:

„La 25 februarie 2022, Consiliul a adoptat [Regulamentul 2022/330], care a modificat criteriile de desemnare pentru a include persoane și entități care sprijină guvernul Federației Ruse sau obțin beneficii din partea acestuia, persoane și entități care îi furnizează guvernului Federației Ruse o sursă substanțială de venituri și persoane fizice sau juridice asociate cu persoane sau entități incluse pe listă."

2. Primele acte de menținere în litigiu (cauzele C-704/23 P, C-711/23 P și C-111/24 P)

24 La 14 septembrie 2022, Consiliul a adoptat primele acte de menținere în litigiu, prin care a menținut includerea numelor celui de al doilea, al treilea și al cincilea recurent în lista anexată la Decizia 2014/145, precum și pe cea care figurează în anexa I la Regulamentul nr. 269/2014 în temeiul aceleiași motivări precum cea reprodusă la punctul 22 din prezenta hotărâre, precizându-se că, în ceea ce privește al doilea recurent, motivarea preciza în prezent că era „fostul" director executiv al Yandex.

3. Al doilea set de acte de menținere în litigiu (cauzele C-704/23 P și C-711/23 P)

25 La 13 martie 2023, Consiliul a adoptat al doilea set de acte de menținere în litigiu, prin care a menținut includerea numelor celui de al doilea și al treilea recurent în listele anexate la Decizia 2014/145 și la Regulamentul nr. 269/2014. În timp ce motivarea acestei includeri era neschimbată în ceea ce îl privește pe al treilea recurent, cea a includerii celui de al doilea recurent avea în prezent următorul cuprins:

„[Al doilea recurent] este fost director executiv și director general al Yandex N.V., funcții din care a demisionat în urma desemnării sale de către Uniunea Europeană. El rămâne printre directorii de rang înalt ai Yandex, influențând activitățile societății.

Yandex este cea mai mare firmă de tehnologie din Rusia. Aceasta aduce venituri fiscale considerabile Guvernului Federației Ruse. Unele bănci ruse deținute de stat, precum Sberbank și VTB, sunt acționari și investitori în Yandex. În 2019, Yandex a fost de acord cu o restructurare prin care a fost acordată o «acțiune de aur» (*golden share*) unei noi fundații de interes public, înființată pentru «a apăra interesele Federației Ruse». Prin intermediul fundației de interes public, guvernul Federației Ruse poate avea drept de veto asupra unei liste definite de aspecte.

De la începutul războiului de agresiune împotriva Ucrainei, Yandex a urmat politica de informare și cenzura guvernului Federației Ruse. Rezultatele căutărilor efectuate cu ajutorul motorului de căutare Yandex respectă cerințele autorităților ruse, afișând doar sursele asociate propagandei ruse pro-război. În plus, Yandex a ajutat unele site-uri care promovează afirmații false și pro-ruse cu privire la invadarea Ucrainei să obțină profituri din publicitate digitală.

La 24 februarie 2022, [al doilea recurent] a participat la o reuniune a oligarhilor cu Vladimir Putin la Kremlin pentru a discuta impactul acțiunilor întreprinse în urma sancțiunilor impuse de Occident. Faptul că a fost invitat să participe la această reuniune arată că este membru al cercului de oligarhi apropiați lui Vladimir Putin și că sprijină sau pune în aplicare acțiuni sau politici care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, precum și stabilitatea și securitatea în Ucraina.

Este un om de afaceri important, implicat într-un sector economic care furnizează o sursă substanțială de venituri Guvernului Federației Ruse, și a sprijinit material sau financiar guvernul Federației Ruse, care este răspunzător pentru anexarea Crimeii și destabilizarea Ucrainei. Este răspunzător pentru sprijinirea activă sau punerea în aplicare a unor acțiuni sau politici care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, precum și stabilitatea și securitatea în Ucraina.”

II. Acțiunile în fața Tribunalului și hotărârile atacate

A. Acțiunea în fața Tribunalului și prima hotărâre atacată (cauza C-696/23 P)

26 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 17 mai 2022, primul recurent a introdus o acțiune având ca obiect anularea deciziei și a regulamentului în litigiu în măsura în care îl privesc. În cadrul acțiunii în anulare, acesta contesta, printre altele, aprecierea Consiliului potrivit căreia situația sa îndeplinea criteriul prevăzut la articolul 1 alineatul (1) litera (e) și la articolul 2 alineatul (1) litera (g) din Decizia 2014/145, precum și la articolul 3 alineatul (1) litera (g) din Regulamentul nr. 269/2014 [denumit în continuare „criteriul de la litera (g)”]. El considera că, procedând astfel, instituția menționată a săvârșit o eroare vădită de apreciere și, în plus, i-a încălcat drepturile fundamentale, precum și principiul proporționalității.

27 Prin intermediul primei hotărâri atacate, Tribunalul a respins acțiunea primului recurent. În ceea ce privește criteriul de la litera (g), Tribunalul a statuat în esență, la punctele 51, 56 și 58 din această hotărâre, că Consiliul prezentase o serie de indicii suficient de concrete, precise și concordante susceptibile să evidențieze, pe de o parte, că primul recurent era un om de afaceri important ca urmare a funcțiilor sale în cadrul TMK și al grupului Sinara și, pe de altă parte, că, ținând seama de aceste funcții și de numeroasele sectoare de activitate în care erau implicate aceste două societăți, activitatea acestuia se raporta la sectoare economice care furnizau o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse. La punctul 57 din hotărârea menționată, Tribunalul a precizat că noțiunea de „sursă substanțială de venituri”, în sensul criteriului de la litera (g), se raporta la o sursă de venituri semnificativă și care nu poate fi neglijată, furnizată de sectoarele economice.

28 Pe de altă parte, Tribunalul a considerat, la punctul 62 din prima hotărâre atacată, că faptul că recurentul demisionase din funcțiile sale din cadrul celor două societăți în cauză chiar în ziua adoptării deciziei și a regulamentului în litigiu nu era relevant pentru aprecierea legalității acestor acte, în măsura în care, la data adoptării lor, el ocupa încă aceste funcții. La punctul 63 din

hotărârea menționată, Tribunalul a considerat de asemenea ca nefiind relevant nici faptul că primul recurent ar fi cedat acțiunile pe care le deținea la aceste două societăți cu câteva zile înainte de adoptarea actelor amintite, motivele acestora din urmă neîntemeindu-se nici pe controlul societăților respective de către recurentul respectiv, nici pe statutul de acționar al acestuia. În plus, Tribunalul a considerat, la punctul 65 din hotărârea menționată, că funcții precum cele exercitate de primul recurent în cadrul TMK și al grupului Sinara permiteau, prin ele însele, calificarea sa drept „om de afaceri important”, în sensul criteriului de la litera (g), independent de controlul exercitat de acest recurent asupra societăților respective.

29 La punctul 66 din prima hotărâre atacată, Tribunalul a statuat că modul de redactare a criteriului de la litera (g) nu lăsa loc niciunei îndoieli cu privire la faptul că „sursa substanțială de venituri” vizată de acest criteriu trebuia să provină nu de la „oameni de afaceri importanți”, ci de la „sectoare economice”. Tribunalul a respins de asemenea, la punctul 67 din această hotărâre, argumentul primului recurent potrivit căruia Consiliul nu se putea întemeia numai pe împrejurarea că TMK și grupul Sinara plăteau impozite în Rusia, în măsura în care acest argument era neîntemeiat în fapt.

30 În ceea ce privește motivul întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității și a drepturilor fundamentale, Tribunalul a considerat, la punctul 79 din prima hotărâre atacată, că cele patru condiții prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) erau îndeplinite în speță. În special, acesta a statuat, la punctul 80 din hotărârea menționată, că măsurile restrictive pe care decizia și regulamentul în litigiu le impuneau primului recurent erau „prevăzute de lege”, întrucât erau enunțate în acte având, printre altele, aplicabilitate generală și care dispun de un temei juridic clar în dreptul Uniunii.

31 Pe de altă parte, Tribunalul a amintit, la punctul 86 din hotărârea amintită, că numai caracterul vădit inadecvat al unei măsuri adoptate într-un domeniu în care legiuitorul Uniunii dispune de o largă putere de apreciere în raport cu obiectivul pe care instituția competentă urmărește să îl atingă poate afecta legalitatea acesteia. În acest context, Tribunalul a statuat, la punctele 87-95 din aceeași hotărâre, că restricțiile privind drepturile fundamentale ale primului recurent, care decurgeau din aceste măsuri restrictive, nu erau disproporționate.

B. Acțiunea în fața Tribunalului și a doua hotărâre atacată (cauza C-704/23 P)

32 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 7 iunie 2022, al doilea recurent a introdus o acțiune având ca obiect anularea actelor în litigiu în măsura în care îl privesc. În cadrul acțiunii în anulare, acesta contesta, printre altele, aprecierea Consiliului potrivit căreia situația sa îndeplinea criteriul de la litera (g). El considera că, procedând astfel, instituția menționată a săvârșit o eroare vădită de apreciere și, în plus, i-a încălcat drepturile fundamentale, precum și principiul proporționalității.

33 Prin intermediul celei de a doua hotărâri atacate, Tribunalul a respins această acțiune. În ceea ce privește criteriul de la litera (g), Tribunalul a precizat, la punctele 79-81 din hotărârea menționată, că, ținând seama în special de obiectivul urmărit de măsurile restrictive stabilite prin decizia și regulamentul în litigiu, noțiunea de „om de afaceri important” includea oamenii de afaceri care sunt importanți în raport, după caz, cu statutul lor profesional, cu amploarea activităților economice sau a participațiilor de capital ori cu funcțiile lor în cadrul uneia sau mai multor societăți, Consiliul urmărind, prin acest criteriu, să exploateze influența pe care oamenii de afaceri respectivi o pot exercita asupra regimului rus.

34 Tribunalul a statuat de asemenea, la punctele 82 și 83 din a doua hotărâre atacată, că din obiectivul acestor măsuri restrictive reieșea că veniturile vizate de criteriul de la litera (g) nu erau cele ale oamenilor de afaceri importanți, ci cele ale sectoarelor economice în care intervin aceștia. La punctele 105 și 106 din hotărârea menționată, Tribunalul a considerat în esență că noțiunea de „sursă substanțială de venituri”, în sensul criteriului respectiv, se raporta la o sursă de venituri semnificativă și care nu poate fi neglijată, furnizată direct sau indirect de sectoare de activitate precum, în speță, sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor.

35 Pe de altă parte, la punctele 90, 107 și 108 din a doua hotărâre atacată, Tribunalul a apreciat că, în ceea ce privește actele inițiale în litigiu, Consiliul a prezentat o serie de indicii suficient de concrete, precise și concordante susceptibile să evidențieze, pe de o parte, că al doilea recurent era un om de afaceri important ca urmare a importanței statutului și a funcțiilor sale în cadrul Yandex, precum și a importanței economice a acestei societăți și, pe de altă parte, că, ținând seama de aceste funcții și de activitățile societății respective, activitatea sa se raporta la sectoare economice care furnizau o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

36 În ceea ce privește primul și al doilea set de acte de menținere în litigiu, Tribunalul a statuat, la punctul 125 din a doua hotărâre atacată, că Consiliul considerase în mod întemeiat că al doilea recurent continua să aibă legături importante cu Yandex, astfel încât menținerea numelui său pe listele în cauză rămânea justificată.

37 Pronunțându-se cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament, Tribunalul a considerat, printre altele, la punctele 137-139 din a doua hotărâre atacată, că, ținând seama de faptul că nu vizează cetățenia persoanelor desemnate, nu se putea considera că criteriul de la litera (g) încalcă principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie. Amintind în plus că principiile egalității de tratament și nediscriminării trebuie conciliate cu principiul legalității, în temeiul căruia nimeni nu poate invoca în beneficiul său o nelegalitate săvârșită în favoarea altei persoane, acesta a statuat că, în speță, Consiliul nu săvârșise o eroare de apreciere la adoptarea măsurilor restrictive împotriva celui de al doilea recurent.

38 În ceea ce privește motivul întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității, Tribunalul l-a respins, la punctele 151 și 166 din a doua hotărâre atacată, printre altele pentru motivele expuse la punctele 143 și 145 din această hotărâre, potrivit cărora măsurile restrictive dispuse în privința celui de al doilea recurent erau adecvate pentru atingerea obiectivelor urmărite ca urmare a faptului că consecințele negative care rezultă din aplicarea acestor măsuri recurentului respectiv nu erau vădit disproporționate și că acestuia nu i s-au impus măsurile menționate, ca urmare a unui rol direct pe care l-ar fi avut în acțiuni desfășurate de Federația Rusă împotriva Ucrainei.

C. Acțiunea în fața Tribunalului și a treia hotărâre atacată (cauza C-711/23 P)

39 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 24 mai 2022, al treilea recurent a introdus o acțiune având ca obiect anularea actelor în litigiu în măsura în care îl privesc. În cadrul acestei acțiuni, el contesta, printre altele, aprecierea Consiliului potrivit căreia situația sa îndeplinea criteriul de la litera (g). Al treilea recurent considera că, procedând astfel, această instituție a săvârșit o eroare vădită de apreciere și, în plus, a încălcat principiul egalității de tratament. În cursul procedurii, al treilea recurent a invocat de asemenea nelegalitatea acestui criteriu în temeiul articolului 277 TFUE.

40 Prin intermediul celei de a treia hotărâri atacate, Tribunalul a respins acțiunea menționată. În ceea ce privește criteriul de la litera (g), Tribunalul, deși a reținut aceeași interpretare a noțiunilor de „om de afaceri important” și de „sursă substanțială de venituri” precum cea adoptată în a doua hotărâre atacată, a statuat, la punctul 78 din a treia hotărâre atacată, că Consiliul îl calificase în mod întemeiat pe al treilea recurent drept „om de afaceri important”, ceea ce acesta nu contesta și care se putea deduce și din importanța economică a MMK al cărei proprietar și președinte al consiliului de administrație era. În plus, Tribunalul a considerat, la punctele 79-90 din această hotărâre, că Consiliul prezentase o serie de indicii suficient de concrete, precise și concordante susceptibile să evidențieze că activitatea celui de al treilea recurent se raporta la un sector economic, și anume sectorul metalurgic, care furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

41 La punctul 81 din a treia hotărâre atacată, Tribunalul a precizat că contribuția MMK la bugetul Federației Ruse nu era un element determinant pentru a verifica dacă sectorul economic în care își desfășura activitatea al treilea recurent furniza o sursă substanțială de venituri guvernului acestei țări terțe, în măsura în care, în vederea aplicării criteriului de la litera (g), trebuia să se verifice contribuția sectoarelor economice în ansamblul lor, iar nu cea a întreprinderilor în particular. Tribunalul a precizat de asemenea, la punctul 98 din această hotărâre, că, în vederea aplicării criteriului respectiv, nici contribuția fiscală suportată de oamenii de afaceri importanți sau de întreprinderile în care ei desfășoară o activitate nu era vizată în sine, criteriul menționat referindu-se la ansamblul veniturilor generate de sectorul de activitate în care intervin acești oameni de afaceri.

42 Pe de altă parte, Tribunalul a respins, la punctele 104-109 din a treia hotărâre atacată, excepția de nelegalitate a criteriului de la litera (g) invocată de al treilea recurent. În această privință, subliniind totodată că criteriul respectiv nu a instituit prezumția unei legături între calitatea de om de afaceri important și guvernul Federației Ruse, Tribunalul a arătat că criteriul menționat răspundea dorinței Consiliului de a exercita o presiune asupra autorităților ruse pentru ca acestea să pună capăt acțiunilor și politicilor lor de destabilizare a Ucrainei. Tribunalul a dedus de aici, la punctul 108 din hotărârea respectivă, că exista o relație rațională între, pe de o parte, vizarea oamenilor de afaceri importanți care își desfășoară activitatea în sectoare economice ce furnizează venituri substanțiale Federației Ruse, ținând seama atât de propria importanță, cât și de cea pe care o au aceste sectoare pentru economia rusă, și, pe de altă parte, obiectivul măsurilor restrictive din prezenta cauză, care este de a spori presiunea asupra Federației Ruse, precum și costul acțiunilor acesteia menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei. Tribunalul a concluzionat că criteriul de la litera (g) include condiții referitoare la comportamentul personal al persoanelor în cauză, și anume influența acestora, datorită activităților lor economice în anumite sectoare, ceea ce permite astfel stabilirea unei legături suficiente și subiective între respectivele persoane și țara terță vizată, și anume Federația Rusă.

43 În ceea ce privește motivul întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament, Tribunalul l-a respins, la punctele 143-146 din a treia hotărâre atacată, pentru aceleași motive în esență precum cele prevăzute la punctul 37 din prezenta hotărâre.

D. Acțiunea în fața Tribunalului și a patra hotărâre atacată (cauza C-35/24 P)

44 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 18 mai 2022, al patrulea recurent a introdus o acțiune având ca obiect anularea deciziei și a regulamentului în litigiu în măsura în care îl privesc. În cadrul acțiunii în anulare, acesta contesta, printre altele, aprecierea Consiliului

potrivit căreia situația sa îndeplinea criteriul de la litera (g). El considera că, procedând astfel, această instituție săvârșise o eroare vădită de apreciere și, în plus, încălcase principiul egalității de tratament. În cursul procedurii, al patrulea recurent a invocat de asemenea nelegalitatea acestui criteriu în temeiul articolului 277 TFUE.

45 Prin intermediul celei de a patra hotărâri atacate, Tribunalul a respins această acțiune. În ceea ce privește criteriul de la litera (g), Tribunalul, deși a reținut aceeași interpretare a noțiunilor de „om de afaceri important” și de „sursă substanțială de venituri” precum cea prevăzută la punctele 33 și 34 din prezenta hotărâre, a statuat, la punctul 66 din a patra hotărâre atacată, că Consiliul îl calificase în mod întemeiat pe al patrulea recurent drept „om de afaceri important”, fapt pe care acesta nu îl contesta și care se putea deduce și din importanța economică a Uralchem, societatea al cărei proprietar și președinte-director general era. La punctele 67-76 din această hotărâre, Tribunalul a statuat în plus că Consiliul prezentase o serie de indicii suficient de concrete, precise și concordante susceptibile să evidențieze că activitatea celui de al patrulea recurent se raporta la sectorul economic al îngrășămintelor, care furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse. În această privință și asemenea considerațiilor care figurează la punctul 81 din a treia hotărâre atacată, Tribunalul a amintit, la punctul 69 din a patra hotărâre atacată, că, deși propria contribuție a grupului Uralchem la bugetul Federației Ruse putea fi utilă pentru stabilirea importanței sale economice în sectorul în cauză sau a calității de om de afaceri important a celui de al patrulea recurent, ea nu era determinantă pentru a răspunde la întrebarea dacă acesta din urmă putea fi calificat drept „om de afaceri important implicat în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse”, în măsura în care, în vederea aplicării criteriului de la litera (g), sectorul economic în cauză, iar nu o persoană fizică sau o anumită întreprindere, este cel care trebuie să furnizeze o sursă substanțială de venituri acestui guvern.

46 Tribunalul a respins de asemenea, la punctele 84-92 din a patra hotărâre atacată, excepția de nelegalitate a criteriului de la litera (g) pe care al patrulea recurent o invocase. În această privință, Tribunalul a adoptat același raționament cu cel rezumat la punctul 42 din prezenta hotărâre.

47 În ceea ce privește motivul întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament, Tribunalul l-a respins, la punctele 126-131 din a patra hotărâre atacată, pentru aceleași motive în esență cu cele enunțate la punctul 37 din prezenta hotărâre. Acesta a adăugat, la punctul 128 din a patra hotărâre atacată, că Consiliul nu era obligat să includă în listele persoanelor care fac obiectul unor măsuri restrictive toate persoanele care îndeplinesc un criteriu precum criteriul de la litera (g). Astfel, Tribunalul a considerat că Consiliul dispunea de o largă putere de apreciere care îi permite, dacă este cazul, să nu aplice persoanelor măsuri restrictive dacă apreciază că, având în vedere obiectivele urmărite prin măsurile respective, nu este oportun să facă acest lucru.

E. Acțiunea în fața Tribunalului și a cincea hotărâre atacată (cauza C-111/24 P)

48 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 6 iunie 2022, al cincilea recurent a introdus o acțiune având ca obiect anularea actelor inițiale în litigiu, precum și a primelor acte de menținere în litigiu în măsura în care îl privesc. În cadrul acțiunii în anulare, acesta contesta, printre altele, aprecierea Consiliului potrivit căreia situația sa îndeplinea criteriul de la litera (g). Al cincilea recurent considera că, procedând astfel, această instituție săvârșise o eroare vădită de apreciere. El invoca, de asemenea, nelegalitatea acestui criteriu pentru lipsa unui temei juridic și încălcarea principiului proporționalității.

49 Prin intermediul celei de a cincea hotărâri atacate, Tribunalul a respins acțiunea. Pronunțându-se cu privire la excepția de nelegalitate a criteriului de la litera (g) pentru lipsa unui temei juridic, Tribunalul a amintit, la punctul 37 din această hotărâre, că, din moment ce există o decizie adoptată în conformitate cu dispozițiile capitolului 2 din titlul V din Tratatul UE care prevede măsuri restrictive, articolul 215 alineatul (2) TFUE permite Consiliului să adopte astfel de măsuri împotriva oricărei persoane, entități sau grup, în special împotriva unor destinatari care nu au nicio legătură cu regimul care guvernează o țară terță.

50 Pe de altă parte, Tribunalul a precizat, la punctul 45 din hotărârea menționată, că, întrucât face trimitere la ansamblul veniturilor generate de sectorul de activitate în care intervin oamenii de afaceri importanți în cauză, criteriul de la litera (g) vizează ansamblul impozitelor generate de sectorul economic în cauză, chiar și cele care nu ar fi fost plătite de aceste persoane.

51 În ceea ce privește excepția de nelegalitate a criteriului de la litera (g) pentru încălcarea principiului proporționalității, Tribunalul a respins-o, la punctele 50-63 din a cincea hotărâre atacată, pentru motive analoge cu cele rezumate la punctul 42 din prezenta hotărâre. La punctul 58 din a cincea hotărâre atacată, acesta a statuat că vizarea persoanelor a căror situație îndeplinește criteriul de la litera (g), independent de impozitarea lor fiscală în Rusia, răspundea, întrucât aceste persoane sunt implicate în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, obiectivului urmărit și, prin urmare, nu părea vădit inadecvată. Tribunalul a respins de asemenea, la punctul 60 din hotărârea menționată, argumentul celui de al cincilea recurent întemeiat pe considerentul (11) al Deciziei 2022/329 pentru motivul că un considerent nu poate deroga chiar de la dispozițiile actului în cauză.

52 În ceea ce privește aplicarea criteriului de la litera (g) celui de al cincilea recurent, la punctele 88-93, precum și la punctul 106 din a cincea hotărâre atacată, Tribunalul a reținut aceeași interpretare a noțiunilor de „om de afaceri important” și de „sursă substanțială de venituri” cu cea care a fost expusă la punctele 33 și 34 din prezenta hotărâre, amintind totodată că nu îi revenea Consiliului sarcina de a demonstra existența unei legături strânse sau a unei interdependențe între oameni de afaceri importanți și guvernul Federației Ruse. În special, la punctele 92 și 93 din a cincea hotărâre atacată, Tribunalul a precizat, pe de o parte, că interpretarea noțiunii de „om de afaceri important” nu era repusă în discuție de faptul că anumite versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g) utilizau adjectivul „influent”, în timp ce altele utilizau adjectivul „important”, și, pe de altă parte, că, deși funcțiile pe care le ocupă un om de afaceri pot susține faptul că acesta are o „influență”, în sensul acestui criteriu, ele nu sunt totuși singurul element care poate fi luat în considerare de Consiliu în acest scop.

53 În ceea ce privește temeinicia actelor inițiale în litigiu, Tribunalul a statuat, la punctul 105 din a cincea hotărâre atacată, că, ținând seama de ansamblul elementelor de probă, Consiliul a putut considera, fără a săvârși o eroare de apreciere, că al cincilea recurent era un „om de afaceri important” la data adoptării acestor acte. La punctele 106-111 din hotărârea menționată, Tribunalul a statuat că Consiliul a putut decide în mod valabil, pe baza unei serii de indicii suficient de concrete, precise și concordante, că Alfa Group, care cuprinde Alfa Bank și la care al cincilea recurent este unul dintre cei mai mari acționari, intervenea într-un sector economic, și anume sectorul bancar, care furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

54 În ceea ce privește primele acte de menținere în litigiu, Tribunalul a statuat, la punctul 125 din a cincea hotărâre atacată, că, fără a săvârși o eroare de apreciere, Consiliul constatase lipsa unei schimbări în situația individuală a celui de al cincilea recurent și se întemeiase pe aceleași elemente pentru a menține măsurile restrictive adoptate împotriva acestui recurent.

III. Procedura în fața Curții și concluziile părților în recursuri

A. Cu privire la conexare

55 La 5 iunie 2024, președintele Curții a invitat părțile să își exprime poziția cu privire la eventuala conexare a cauzelor C-696/23 P, C-704/23 P, C-711/23 P, C-35/24 P și C-111/24 P pentru continuarea procedurii.

56 Prin scrisorile din 20 iunie 2024, al doilea, al treilea și al patrulea recurent au informat Curtea că nu aveau obiecții cu privire la conexarea acestor cauze. Prin cinci scrisori datate 27 iunie 2024, 3 iulie 2024, 1 iulie 2024, 28 iunie 2024 și, respectiv, 1 iulie 2024, Consiliul a informat Curtea că nici el nu avea obiecții cu privire la conexarea acestor cinci cauze. Prin scrisorile din 20 iunie 2024 și, respectiv, 19 iunie 2024, primul și al cincilea recurent au arătat că se opuneau conexării cauzelor menționate în vederea continuării procedurii.

57 La 5 iulie 2024, președintele Curții a decis că nu era necesară conexarea cauzelor în acest stadiu al procedurii.

B. Cu privire la cererile de intervenție

58 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 11 aprilie 2024, Republica Cehă a formulat o cerere de intervenție în cauza C-35/24 P în susținerea concluziilor Consiliului. Prin Decizia președintelui Curții din 7 mai 2024, această cerere de intervenție a fost admisă.

59 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 3 mai 2024, Comisia a formulat o cerere de intervenție în cauza C-35/24 P în susținerea concluziilor Consiliului. Prin Decizia președintelui Curții din 31 mai 2024, această cerere de intervenție a fost admisă.

C. Concluziile părților în recursuri

1. Concluziile părților în cauza C-696/23 P

60 Primul recurent solicită Curții:

– anularea primei hotărâri atacate;

– pronunțarea cu privire la acțiunea pe fond și anularea deciziei și a regulamentului în litigiu în măsura în care îl privesc și obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor efectuate în primă instanță, și

– cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și soluționarea cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul.

61 Consiliul solicită Curții:

– respingerea recursului;

– cu titlu subsidiar, în cazul în care Curtea ar decide să anuleze prima hotărâre atacată și să evoce cauza, respingerea acțiunii pe fond și

– obligarea primului recurent la plata cheltuielilor de judecată aferente celor două proceduri.

2. Concluziile părților în cauza C-704/23 P

62 Al doilea recurent solicită Curții:

– anularea celei de a doua hotărâri atacate;

– pronunțarea cu privire la acțiunea pe fond și anularea actelor în litigiu în măsura în care îl privesc;

– dispunerea, în temeiul articolului 268 TFUE, a reparării prejudiciului moral pe care l-a suferit ca urmare a adoptării acestor acte și

– obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată.

63 Consiliul solicită Curții:

– respingerea recursului;

– cu titlu subsidiar, în cazul în care Curtea ar decide anularea celei de a doua hotărâri atacate și evocarea cauzei, respingerea acțiunii pe fond și

– obligarea celui de al doilea recurent la plata cheltuielilor de judecată.

3. Concluziile părților în cauza C-711/23 P

64 Al treilea recurent solicită Curții:

– anularea celei de a treia hotărâri atacate;

– anularea actelor în litigiu;

– cu titlu subsidiar, anularea celei de a treia hotărâri atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și, în orice caz,

– obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată aferente celor două proceduri.

65 Consiliul solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea celui de al treilea recurent la plata cheltuielilor de judecată.

4. Concluziile părților în cauza C-35/24 P

66 Al patrulea recurent solicită Curții:

– anularea celei de a patra hotărâri atacate;

– anularea deciziei și a regulamentului în litigiu;

– cu titlu subsidiar, anularea celei de a patra hotărâri atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și, în orice caz,

– obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată aferente celor două proceduri.

67 Consiliul, susținut de Republica Cehă, de Republica Letonia și de Comisia Europeană, solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea celui de al patrulea recurent la plata cheltuielilor de judecată.

5. Concluziile părților în cauza C-111/24 P

68 Al cincilea recurent solicită Curții:

– anularea celei de a cincea hotărâri atacate;

– soluționarea acțiunii pe fond și anularea actelor inițiale în litigiu, precum și a primelor acte de menținere în litigiu;

– cu titlu subsidiar, anularea celei de a cincea hotărâri atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și, în orice caz,

– obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată.

69 Consiliul solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea celui de al cincilea recurent la plata cheltuielilor de judecată.

D. Cu privire la cererile de redeschidere a fazei orale a procedurii

1. Cu privire la cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii în cauza C-696/23 P

70 Printr-un înscris depus la grefa Curții la 16 iunie 2025, primul recurent a solicitat redeschiderea fazei orale a procedurii în cauza C-696/23 P, în conformitate cu articolul 83 din Regulamentul de procedură al Curții.

71 În susținerea cererii sale, acesta arată, pe de o parte, că, contrar celor indicate în esență de doamna avocată generală la punctul 32 din concluziile prezentate în această cauză, el afirmă, în recursul formulat, că nu poate fi calificat drept „om de afaceri important”, din moment ce a cedat părțile pe care le deținea în cadrul TMK și al grupului Sinara și a demisionat din funcțiile pe care le ocupa în această societate și în acest grup. Pe de altă parte, Consiliul ar fi afirmat în mod eronat, în ședința în fața Curții, fără ca primul recurent să fi avut posibilitatea de a răspunde, că acesta din urmă făcuse obiectul unor măsuri restrictive ca urmare a faptului că era „președinte-director general al unei societăți”, deși includerea sa era motivată de faptul că era președinte al consiliului de administrație al TMK, precum și președinte și membru al consiliului de administrație al grupului Sinara.

72 În temeiul articolului 83 din Regulamentul de procedură, Curtea poate oricând să dispună, după ascultarea avocatului general, redeschiderea fazei orale a procedurii, în special atunci când consideră că nu este suficient de lămurită sau atunci când o parte a invocat, după închiderea acestei faze, un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților ori a persoanelor interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

73 În speță, în ceea ce privește înțelegerea greșită pe care doamna avocată generală ar fi avut-o cu privire la recursul primului recurent la punctul 32 din Concluziile prezentate în cauza C-696/23 P, trebuie amintit că Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și Regulamentul de procedură nu prevăd posibilitatea ca persoanele interesate să prezinte observații ca răspuns la concluziile prezentate de avocatul general. Astfel, în temeiul articolului 252 al doilea paragraf TFUE, avocatul general are rolul de a prezenta în mod public, cu deplină imparțialitate și în deplină independență, concluzii motivate în cauzele care, în conformitate cu Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, necesită intervenția sa. În această privință, nici concluziile avocatului general, nici motivarea pe care se întemeiază acestea nu sunt obligatorii pentru Curte. În consecință, dezacordul unei părți față de concluziile avocatului general, oricare ar fi chestiunile pe care le examinează în cadrul acestora, nu poate constitui prin el însuși un motiv care să justifice redeschiderea fazei orale a procedurii (Hotărârea din 5 martie 2024, Public.Resource.Org și Right to Know/Comisia ș.a., C-588/21 P, EU:C:2024:201, punctele 47 și 48, precum și jurisprudența citată).

74 Pe de altă parte, în ceea ce privește eroarea pretins săvârșită de Consiliu în ședința în fața Curții, este vorba, în mod evident, nu despre un „argument” care nu ar fi fost pus în discuția părților, în sensul articolului 83 din Regulamentul de procedură, ci despre o eroare materială care se aseamănă cu un *lapsus linguae* sau cu un limbaj prescurtat.

75 Având în vedere considerațiile care precedă, Curtea apreciază, după ascultarea avocatei generale, că nu este necesar să se dispună redeschiderea fazei orale a procedurii în cauza C-696/23 P.

2. Cu privire la cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii în cauza C-711/23 P

76 Printr-un înscris depus la grefa Curții la 5 iunie 2025, al treilea recurent a solicitat redeschiderea fazei orale a procedurii în cauza C-711/23 P, în conformitate cu articolul 83 din Regulamentul de procedură.

77 În susținerea cererii sale, acesta arată că Decizia 2014/145 și Regulamentul nr. 269/2014 au fost modificate prin Decizia (PESC) 2025/904 a Consiliului din 13 mai 2025 (JO L, 2025/904) și, respectiv, prin Regulamentul (UE) 2025/903 al Consiliului din 13 mai 2025 (JO L, 2025/903). Or,

aceste două acte ale Uniunii ar conține elemente care ar contrazice poziția adoptată de Consiliu în ședința în fața Curții în ceea ce privește interpretarea și legalitatea criteriului de la litera (g), precum și caracterul pretins provizoriu al măsurilor restrictive. Ar fi vorba, așadar, despre un fapt nou care nu ar fi fost cunoscut de părți la momentul acestei ședințe, care a avut loc la 11 februarie 2025, și care, ținând seama și de faptul că anumite dispoziții ale actelor menționate ar avea un efect retroactiv în ceea ce privește actele în litigiu, ar fi de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții.

78 În speță, trebuie arătat că Decizia 2025/904 și Regulamentul 2025/903 nu sunt aplicabile *ratione temporis* cauzei C-711/23 P. Or, legalitatea actelor în litigiu în cadrul acestei cauze trebuie apreciată în raport cu situația care exista la data adoptării lor, astfel încât eventuala contradicție care ar putea exista între conținutul deciziei și al regulamentului menționate mai sus și poziția adoptată de Consiliu în ședința din această cauză nu este de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții. Pe de altă parte, chiar dacă anumite dispoziții ale actelor amintite ar avea efecte retroactive asupra situației celui de al treilea recurent și asupra actelor în litigiu, o asemenea consecință nu ar justifica redeschiderea fazei orale a procedurii, întrucât, chiar și în cazul respingerii recursului în cauza respectivă, al treilea recurent nu ar fi privat de posibilitatea de a utiliza căile de atac oferite de dreptul Uniunii sau chiar de dreptul național pentru a contesta dispozițiile menționate, precum și eventualele efecte și implicații ale acestora.

79 În plus, nu este evident că respectiva cauză ar trebui soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților, Curtea dispunând astfel de toate elementele necesare pentru a se pronunța.

80 Având în vedere considerațiile care precedă, Curtea apreciază, după ascultarea avocatei generale, că nu este necesar să se dispună redeschiderea fazei orale a procedurii în cauza C-711/23 P.

IV. Cu privire la recursuri

81 Ținând seama de legătura lor de conexitate, prezentele cauze trebuie conexate în vederea pronunțării hotărârii, în conformitate cu articolul 54 alineatul (1) din Regulamentul de procedură.

82 În susținerea recursului formulat în cauza C-696/23 P, primul recurent invocă cinci motive. Prin intermediul primului motiv, acesta susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când l-a calificat drept „om de afaceri important”, în sensul criteriului de la litera (g). Prin intermediul celui de al doilea motiv, el arată că Tribunalul a considerat în mod eronat că era „implicat în sectoare economice care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse”, în sensul acestui criteriu. Prin intermediul celui de al treilea motiv, primul recurent susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat că temeiul juridic al deciziei și al regulamentului în litigiu era „prevăzut de lege”, în sensul articolului 52 alineatul (1) prima teză din cartă. Al patrulea motiv este întemeiat pe o eroare de drept care afectează prima hotărâre atacată, în măsura în care Tribunalul ar fi statuat în mod eronat că măsurile restrictive care îl vizează erau proporționale. În cadrul celui de al cincilea motiv, primul recurent declară că reiterează toate argumentele pe care le invoca în primă instanță referitoare la al doilea criteriu care a stat la baza măsurilor restrictive adoptate împotriva sa, și anume criteriul prevăzut în special la articolul 2 alineatul (1) litera (f) din Decizia 2014/145, și solicită Curții să se pronunțe cu privire la acestea în cazul în care ar admite acțiunea și nu ar trimite cauza spre rejudecare Tribunalului.

83 În cadrul recursului formulat în cauza C-704/23 P, al doilea recurent invocă patru motive, primul fiind întemeiat pe o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o în interpretarea și aplicarea criteriului de la litera (g), iar al doilea, pe nerespectarea de către Tribunal a întinderii controlului său jurisdicțional. Al treilea și al patrulea motiv sunt întemeiate pe o apreciere eronată de către Tribunal a motivelor pe care le-a invocat în susținerea acțiunii sale în primă instanță, care erau întemeiate pe o încălcare a principiului proporționalității, precum și a drepturilor sale fundamentale.

84 Al treilea recurent invocă cinci motive în susținerea recursului formulat în cauza C-711/23 P. Prin intermediul primului motiv, acesta arată că Tribunalul a ignorat întinderea controlului său jurisdicțional și a săvârșit astfel mai multe erori de drept și denaturări ale faptelor. Al doilea și al treilea motiv sunt întemeiate în esență pe încălcarea criteriului de la litera (g), al treilea recurent invocând, cu titlu subsidiar, în cadrul celui de al treilea motiv, nelegalitatea și inaplicabilitatea acestui criteriu în temeiul articolului 277 TFUE. Prin intermediul celui de al patrulea motiv, el susține că Tribunalul a încălcat noțiunile de „sursă […] de venituri” și de „sursă substanțială de venituri”, în sensul criteriului de la litera (g), a denaturat elemente de fapt și de probă, a încălcat normele fundamentale de procedură, precum și obligația sa de motivare și a aplicat în mod eronat acest criteriu. Prin intermediul celui de al cincilea motiv, al treilea recurent susține că Tribunalul a încălcat principiile egalității de tratament și nediscriminării în raport cu criteriul menționat.

85 Cele cinci motive invocate de al patrulea recurent în cadrul recursului formulat în cauza C-35/24 P sunt redactate în mod identic cu cele cinci motive invocate de al treilea recurent, cu excepția celui de al patrulea motiv prin care al patrulea recurent reproșează Tribunalului nu o aplicare eronată a criteriului de la litera (g), ci că a răsturnat sarcina probei.

86 În cadrul recursului formulat în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent invocă opt motive. Prin intermediul primului motiv, acesta reproșează Tribunalului că nu a răspuns la criticile sale privind materialitatea criteriului prevăzut, printre altele, la articolul 2 alineatul (1) litera (d) din Decizia 2014/145, potrivit căruia fondurile și resursele economice care aparțin, printre altele, unor persoane fizice care sprijină, cu resurse financiare, factorii de decizie ruși sau care beneficiază de pe urma acțiunilor acestora trebuie înghețate [denumit în continuare „criteriul de la litera (d)”]. Prin intermediul celui de al doilea motiv, acesta reproșează Tribunalului că a încălcat noțiunea de „om de afaceri important”, în sensul criteriului de la litera (g), și, prin intermediul celui de al treilea motiv, că a statuat în mod eronat că articolul 215 alineatul (2) TFUE a făcut ca cerința unei legături suficiente între persoanele care fac obiectul unor măsuri restrictive și țara terță în cauză să devină caducă. Al patrulea motiv este întemeiat pe o eroare de drept, în sensul că Tribunalul ar fi reținut o interpretare a criteriului de la litera (g) care ar încălca principiul securității juridice, dreptul de proprietate și libertatea de a desfășura o activitate comercială. Prin intermediul celui de al cincilea motiv, al cincilea recurent reproșează Tribunalului că a denaturat sensul și conținutul unui element de probă, precum și că nu a răspuns la unul dintre argumentele sale și, prin intermediul celui de al șaselea motiv, că nu a aplicat în mod corect criteriul de la litera (g) sau că a raționat prin prezumție pentru a concluziona că sectorul bancar constituia în mod global o sursă de venituri substanțiale pentru guvernul Federației Ruse. Al șaptelea motiv este întemeiat pe o încălcare a noțiunii de sectoare economice care îi furnizează „o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse”, în sensul criteriului de la litera (g), și al optulea motiv, pe o încălcare a principiilor procesului echitabil și egalității armelor.

87 Ținând seama de legătura de conexitate sau chiar de identitatea dintre numeroase motive invocate de cei cinci recurenți în susținerea recursurilor respective, Curtea va efectua o analiză grupată a acestora înainte de a le aborda pe cele care sunt proprii anumitor recursuri. În plus, ținând seama de faptul că este necesar să se clarifice domeniul de aplicare al criteriului de la litera (g) înainte de a examina legalitatea acestuia, motivele referitoare la interpretarea acestui criteriu vor fi examinate înaintea celor care privesc respingerea excepției de nelegalitate a criteriului menționat.

A. Cu privire la motivele întemeiate pe încălcarea criteriului de la litera (g) de către Tribunal

88 Motivele, aspectele și criticile prin care cei cinci recurenți critică în esență interpretarea criteriului de la litera (g) reținută de Tribunal trebuie analizate împreună. Este vorba despre primul motiv și despre al doilea aspect al celui de al doilea motiv invocate de primul recurent în cauza C-696/23 P, despre prima și a doua critică din cadrul primului aspect al primului motiv, a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv și al treilea aspect al primului motiv invocate de al doilea recurent în cauza C-704/23 P, despre al doilea motiv, despre primul aspect al celui de al treilea motiv, precum și despre primele trei aspecte ale celui de al patrulea motiv invocate de al treilea recurent în cauza C-711/23 P, despre al patrulea aspect al primului motiv, despre al doilea motiv, despre primul aspect al celui de al treilea motiv și despre prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv invocate de al patrulea recurent în cauza C-35/24 P, precum și despre al doilea motiv, despre primul aspect al celui de al patrulea motiv și despre al șaptelea motiv invocate de al cincilea recurent în cauza C-111/24 P.

89 Amintim că criteriul de la litera (g) prevede că se îngheață fondurile și resursele economice care aparțin unor „oameni de afaceri importanți sau persoane juridice, entități sau organisme implicate în sectoarele economice care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, care este responsabil de anexarea Crimeii și de destabilizarea Ucrainei”.

90 Examinarea motivelor, aspectelor și criticilor menționate la punctul 88 din prezenta hotărâre va fi împărțită în continuare în două părți care tratează interpretarea expresiei „care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse” și, respectiv, pe cea a adjectivului „important” care califică oamenii de afaceri vizați de criteriul de la litera (g).

1. Cu privire la argumentele întemeiate pe o interpretare eronată de către Tribunal a expresiei „care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse”, în sensul criteriului de la litera (g)

91 Cu titlu introductiv, trebuie subliniat că, deși al doilea aspect al celui de al doilea motiv invocat de primul recurent în susținerea recursului formulat în cauza C-696/23 P urmărește să critice interpretarea acestei expresii reținută de Tribunal, examinarea sa necesită o apreciere de ansamblu a criteriului de la litera (g), astfel încât acest aspect va fi examinat ulterior în mod distinct.

a) Cu privire la al doilea motiv și la primul aspect al celui de al treilea motiv în cauza C-711/23 P, precum și la al doilea motiv și la primul aspect al celui de al treilea motiv în cauza C-35/24 P

1) Argumentația părților

92 Prin intermediul celui de al doilea motiv în cauza C-711/23 P, al treilea recurent reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat în esență, la punctele 68-70 din a treia hotărâre atacată, că „veniturile substanțiale” furnizate guvernului Federației Ruse trebuiau să provină din „sectoarele economice”, deși ar trebui în realitate să provină de la „oameni de afaceri importanți” vizați de criteriul de la litera (g). În acest cadru, al treilea recurent arată că șapte versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g), și anume versiunile în limbile bulgară, daneză, estonă, letonă, lituaniană, slovenă și finlandeză, indică în mod clar că veniturile trebuie să provină de la acești oameni de afaceri. În plus, ar reieși din considerentul (11) al Deciziei 2022/329 și din considerentul (5) al Regulamentului de punere în aplicare 2022/427 că intenția legiuitorului Uniunii era de a viza oamenii de afaceri importanți care furnizează ei înșiși o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse. Prin urmare, Tribunalul nu ar fi identificat în mod corect obiectivul urmărit de criteriul de la litera (g), astfel încât interpretarea teleologică a acestuia reținută la punctele 68-70 din a treia hotărâre atacată ar fi eronată în drept.

93 În memoriul în replică, al treilea recurent arată că interpretarea pe care o propune nu ar face ilogică partea din formularea criteriului de la litera (g) potrivit căreia oamenii de afaceri importanți trebuie să fie implicați în sectoare economice. Astfel, această precizare ar servi la diferențierea oamenilor de afaceri care au un rol continuu și activ în aceste sectoare de cei care nu au decât un rol pasiv în sectoarele respective prin deținerea de participații importante. El adaugă că această interpretare nu ar determina nicio suprapunere între criteriul de la litera (g) și alte criterii prevăzute la articolul 1 alineatul (1) și la articolul 2 alineatul (1) din Decizia 2014/145, precum și la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 269/2014. În orice caz, ar mai putea exista suprapuneri între mai multe criterii de includere în listele care sunt anexate la aceste acte ale Uniunii.

94 În cadrul primului aspect al celui de al treilea motiv, al treilea recurent reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat în esență mai ales la punctele 69 și 70 din a treia hotărâre atacată, că veniturile substanțiale furnizate guvernului Federației Ruse trebuiau să provină numai din sectoare economice, deși acestea trebuie să provină și de la oameni de afaceri importanți. În această privință, al treilea recurent se întemeiază din nou pe considerentul (11) al Deciziei 2022/329 și pe considerentul (5) al Regulamentului de punere în aplicare 2022/427, subliniind totodată că Tribunalul a fost lipsit de coerență prin faptul că nu a acordat nicio valoare acestor considerente, deși s-a întemeiat pe diferite alte considerente pentru a-și motiva raționamentul la alte puncte din a treia hotărâre atacată. El adaugă că, ținând seama de faptul că Tribunalul a recunoscut, la punctul 109 din această hotărâre, că criteriul de la litera (g) stabilește condiții referitoare la comportamentul personal al persoanelor, entităților și organismelor vizate, numai interpretarea pe care o propune în lumina acestor două considerente permite să se ia în considerare comportamentul personal al omului de afaceri în discuție, și anume contribuția sa la sectorul economic în cauză, precizându-se că influența sa în cadrul acestui sector economic nu poate fi considerată, ca atare, un comportament personal.

95 Al doilea motiv invocat de al patrulea recurent în susținerea recursului formulat în cauza C-35/24 P vizează punctele 56 și 57 din a patra hotărâre atacată și se întemeiază pe aceleași argumente cu cele expuse de al treilea recurent în susținerea celui de al doilea motiv de recurs în

cauza C-711/23 P, inclusiv cele pe care le-a dezvoltat în memoriul în replică. Al patrulea recurent adaugă însă că Tribunalul nu și-a îndeplinit obligația de motivare prin faptul că s-a abținut să analizeze diferitele versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g).

96 În cadrul primului aspect al celui de al treilea motiv, care vizează în esență punctele 56 și 57 din a patra hotărâre atacată, coroborate cu punctul 92 din această hotărâre, al patrulea recurent invocă aceleași argumente cu cele expuse de al treilea recurent în susținerea primului aspect al celui de al treilea motiv de recurs în cauza C-711/23 P.

97 Consiliul, susținut de Republica Cehă, de Republica Letonia și de Comisie în cauza C-35/24 P, contestă temeinicia argumentelor celui de al treilea și ale celui de al patrulea recurent.

2) Aprecierea Curții

98 Al treilea recurent, prin intermediul celui de al doilea motiv, precum și prin intermediul primului aspect al celui de al treilea motiv, și al patrulea recurent, prin intermediul celui de al doilea motiv și al primului aspect al celui de al treilea motiv, susțin în esență că reiese din mai multe versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g), precum și din contextul în care se înscrie acest criteriu că legiuitorul Uniunii a înțeles că sursa substanțială de venituri furnizată guvernului Federației Ruse, în sensul criteriului menționat, provine de la „oameni de afaceri importanți” vizați de același criteriu, iar nu de la „sectoare economice”, așa cum ar fi statuat, așadar, Tribunalul în mod eronat la punctele 69 și 70 din a treia hotărâre atacată, precum și la punctele 56 și 57 din a patra hotărâre atacată. Al patrulea recurent invocă în plus o încălcare a obligației de motivare, în sensul că Tribunalul nu a procedat la o comparare a versiunilor lingvistice ale criteriului de la litera (g), cu încălcarea jurisprudenței Curții.

99 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul ei și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție [a se vedea Hotărârea din 17 noiembrie 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, punctul 12, și Hotărârea din 26 aprilie 2022, Landespolizeidirektion Steiermark (Durata maximă a controlului la frontierele interne), C-368/20 și C-369/20, EU:C:2022:298, punctul 56, precum și jurisprudența citată]. Curtea a precizat că actele Uniunii care prevăd măsuri restrictive trebuie interpretate în lumina contextului istoric în care se înscriu dispozițiile adoptate de Uniune și în care se integrează aceste acte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 martie 2016, National Iranian Oil Company/Consiliul, C-440/14 P, EU:C:2016:128, punctul 78 și jurisprudența citată).

100 În plus, formularea utilizată în una dintre versiunile lingvistice ale unei dispoziții din dreptul Uniunii nu poate să fie singurul temei pentru interpretarea acestei dispoziții sau să i se atribuie un caracter prioritar în raport cu alte versiuni lingvistice. O asemenea abordare ar fi incompatibilă cu cerința de aplicare uniformă a dreptului Uniunii, dispozițiile acestuia trebuind astfel să fie interpretate și aplicate în mod uniform în lumina versiunilor existente în toate limbile Uniunii. În cazul unei divergențe între versiunile lingvistice, dispoziția în cauză trebuie interpretată în funcție de economia generală și de finalitatea reglementării din care face parte aceasta (a se vedea Hotărârea din 25 martie 2010, Helmut Müller, C-451/08, EU:C:2010:168, punctul 38, și Hotărârea din 20 noiembrie 2025, Lolach, C-327/24, EU:C:2025:901, punctul 29).

101 Pe de altă parte, trebuie amintit că motivarea unei hotărâri sau a unei ordonanțe a Tribunalului arată în mod clar și neechivoc raționamentul Tribunalului, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile deciziei luate, iar Curții să își exercite

controlul jurisdicțional. Obligația de motivare care revine Tribunalului nu îi impune totuși să furnizeze o motivare care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate argumentele prezentate de părțile în litigiu și această motivare poate fi, așadar, implicită, cu condiția de a permite persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care Tribunalul nu a admis argumentele lor, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul (Hotărârea din 18 ianuarie 2024, Jenkinson/Consiliul ș.a., C-46/22 P, EU:C:2024:50, punctul 131, precum și jurisprudența citată).

102 În ceea ce privește, în primul rând, încălcarea obligației de motivare invocată de al patrulea recurent, în sensul că Tribunalul s-ar fi abținut, la punctele 56 și 57 din a patra hotărâre atacată, să efectueze o analiză a diferitelor versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g), în timp ce s-ar fi referit, la punctul 52 din această hotărâre, la o jurisprudență analogă celei amintite la punctul 99 din prezenta hotărâre, trebuie subliniat că părțile în primă instanță nu au invocat existența unei divergențe între versiunile lingvistice ale acestui criteriu în ceea ce privește problema originii sursei substanțiale de venituri, astfel încât Tribunalul nu era obligat să răspundă la un asemenea argument, neinvocat în speță. Rezultă că această instanță și-a îndeplinit obligația de motivare.

103 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentele celui de al treilea și ale celui de al patrulea recurent potrivit cărora interpretarea teleologică reținută de Tribunal a criteriului de la litera (g), la punctele 69 și 70 din a treia hotărâre atacată, precum și la punctele 56 și 57 din a patra hotărâre atacată, ar fi incorectă ca urmare a faptului că obiectivele identificate de Tribunal ar fi contrazise de formularea acestui criteriu, precum și de contextul în care acesta din urmă se înscrie, trebuie să se verifice, având în vedere normele de interpretare amintite la punctele 99 și 100 din prezenta hotărâre, dacă Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a interpretat criteriul de la litera (g) în sensul că „sursa substanțială de venituri” furnizată guvernului Federației Ruse trebuie să provină nu de la „oameni de afaceri importanți”, ci de la „sectoare economice”.

104 În ceea ce privește, *primo*, formularea criteriului de la litera (g), pentru a stabili originea sursei substanțiale de venituri furnizate guvernului Federației Ruse, trebuie să se examineze, în funcție de diferitele versiuni lingvistice ale acestui criteriu, ce anume vizează pronumele relativ „care” în expresia „care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse” sau chiar la ce termen al acestei formulări se raportează expresia „care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse”.

105 Cu titlu introductiv, trebuie subliniat că părțile nu contestă că expresia „implicate în sectoarele economice” se raportează la întregul grup nominal „oameni de afaceri importanți sau persoane juridice, entități sau organisme”. În aceste condiții, expresia „care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse” se poate referi fie la grupul nominal de „oameni de afaceri importanți sau persoane juridice, entități sau organisme implicate în sectoarele economice”, fie doar la grupul nominal al „sectoarel[or] economice”.

106 În această privință, trebuie arătat că, contrar celor afirmate de al treilea și al patrulea recurent, expresia „care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse” nu poate, în versiunile în limbile daneză, estonă, letonă, lituaniană și finlandeză ale criteriului de la litera (g), să se refere decât la „sectoarele economice”. Astfel, pronumele relative „*der*” în limba daneză, „*mis*” în limba estonă și „*kas*” în limba letonă vizează în mod necesar, în aceste limbi, termenii sau expresiile „*økonomiske sektorer*”, „*majandussektoritega*” și „*ekonomikas nozarēs*” („sectoare economice”). De asemenea, în limba lituaniană, cuvântul „*užtikrinančiais*” („care furnizează”) nu se poate referi decât la grupul nominal „*ekonomikos sektoriais*” („sectoare economice”). În ceea ce

privește expresia „*sellaisilla talouden aloilla, jotka*” („în asemenea sectoare economice care”) utilizată în limba finlandeză, aceasta indică fără ambiguitate că sectoarele economice sunt cele care trebuie să furnizeze o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

107 În schimb, există o ambiguitate în versiunile în limbile bulgară și slovenă, pe care acești recurenți le menționează, în măsura în care pronumele relative „*koito*” și „*ki*” („care”) pot să se refere atât la expresiile „*видни бизнесмени или юридически лица, образувания или органи*” și „*vodilni poslovneži ali pravne osebe, subjekti ali organi*” („oameni de afaceri distincți/dominanți sau persoane juridice, entități sau organisme”), cât și la expresiile „*икономически сектори*” și „*gospodarske sektorje*” („sectoare economice”). Aceeași ambiguitate se regăsește și în versiunile în limbile spaniolă, malteză, română și slovacă. În ceea ce privește celelalte versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g), inclusiv cele menționate la punctul anterior, acestea prevăd în mod clar că veniturile trebuie să provină din sectoarele economice.

108 Rezultă că șase dintre aceste versiuni lingvistice, și anume versiunile în limbile bulgară, spaniolă, malteză, română, slovacă și slovenă, pot fi interpretate în două moduri avute în vedere la punctul 105 din prezenta hotărâre, contrar celorlalte optsprezece versiuni, în care expresia „care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse” se poate referi numai la grupul nominal al „sectoarelor economice”.

109 Rezultă din ceea ce precedă că, în conformitate cu jurisprudența Curții amintită la punctul 100 din prezenta hotărâre, formularea criteriului de la litera (g) poate fi interpretată în mod uniform în toate limbile Uniunii în sensul că „sursa substanțială de venituri” furnizată guvernului Federației Ruse trebuie să provină de la „sectoare economice”. În aceste condiții, nu există o divergență între acele versiuni lingvistice, astfel încât argumentul celui de al treilea și al celui de al patrulea recurent, potrivit căruia interpretarea teleologică reținută de Tribunal la punctele 69 și 70 din a treia hotărâre atacată, precum și la punctele 56 și 57 din a patra hotărâre atacată ar fi în contradicție cu formularea criteriului de la litera (g) în anumite versiuni lingvistice, trebuie respins.

110 În ceea ce privește, *secundo*, contextul în care se înscrie criteriul de la litera (g), trebuie arătat mai întâi că, în ipoteza în care sursa substanțială de venituri furnizată guvernului Federației Ruse ar trebui să provină nu din „sectoarele economice” ca atare, ci de la „oameni de afaceri importanți sau persoane juridice, entități sau organisme implicate în sectoarele economice”, întinderea și efectul util al criteriului de la litera (g) ar fi anulate sau, cel puțin, slăbite. Astfel, acest criteriu s-ar aplica în sens larg dacă nu s-ar suprapune în totalitate cu criteriul stabilit la articolul 2 alineatul (1) litera (f) din Decizia 2014/145, adăugând în același timp condiții care lipsesc de la acest din urmă criteriu.

111 Într-adevăr, acesta prevede că trebuie înghețate toate fondurile și resursele economice care aparțin persoanelor fizice sau juridice, entităților și organismelor care sprijină, printre altele, cu resurse financiare, guvernul Federației Ruse.

112 Or, trebuie să se constate că un asemenea criteriu permite deja impunerea de măsuri restrictive unor persoane fizice, printre care, dacă este cazul, oameni de afaceri importanți, precum și unor persoane juridice, entități și organisme pentru simplul motiv că sprijină, cu resurse financiare, guvernul respectiv, fără să fie necesar să se verifice, în primul rând, dacă persoanele fizice în cauză au efectiv calitatea de „oameni de afaceri importanți”, în al doilea rând, dacă aceste persoane fizice sau juridice, entități și organisme sunt implicate într-un sector al economiei ruse și, în al treilea rând, dacă sprijinul lor financiar, chiar presupunând că acesta trebuie să aibă o

anumită importanță cantitativă sau calitativă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 martie 2016, National Iranian Oil Company/Consiliul, C-440/14 P, EU:C:2016:128, punctele 82 și 83), trebuie calificat drept „sursă substanțială de venituri” pentru același guvern.

113 În aceste condiții, menținerea efectului util al criteriului de la litera (g) în raport cu criteriul stabilit la articolul 2 alineatul (1) litera (f) din Decizia 2014/145 militează în favoarea unei interpretări potrivit căreia sursa substanțială de venituri furnizată guvernului Federației Ruse trebuie să provină din „sectoarele economice” ale acestei țări terțe.

114 Pe de altă parte, este adevărat că, astfel cum arată al treilea și al patrulea recurent, considerentul (11) al Deciziei 2022/329, precum și considerentul (5) al Regulamentului de punere în aplicare 2022/427 precizează în esență că criteriile de includere care constituie temeiul impunerii de măsuri restrictive ca urmare a acțiunilor de destabilizare a Ucrainei de către Federația Rusă au fost, în urma invadării Ucrainei de către această țară terță, modificate pentru a include „persoane și entități care […] furnizează o sursă substanțială de venit [guvernului Federației Ruse]”, precum și „persoane și entități care îi furnizează guvernului Federației Ruse o sursă substanțială de venituri”, aceste formulări făcând referire la criteriul de la litera (g).

115 Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe constante, dacă preambulul unui act al Uniunii poate preciza conținutul dispozițiilor actului menționat în măsura în care constituie elemente de interpretare importante, de natură să clarifice voința autorului acestui act, un asemenea preambul nu are însă valoare juridică obligatorie și nu poate fi invocat nici pentru a deroga de la înseși dispozițiile actului în cauză, nici pentru a interpreta aceste dispoziții într-un sens vădit contrar modului lor de redactare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2019, Puppinck ș.a./Comisia, C-418/18 P, EU:C:2019:1113, punctele 75 și 76, precum și jurisprudența citată).

116 Or, astfel cum s-a indicat la punctul 109 din prezenta hotărâre, diferitele versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g) nu prezintă divergențe între ele, în măsura în care rezultă dintr-o interpretare comună a acestora că „sursa substanțială de venituri” furnizată guvernului Federației Ruse trebuie să provină din „sectoarele economice” ale acestei țări terțe. Prin urmare, întrucât termenii considerentelor menționate la punctul 114 din prezenta hotărâre sunt în contradicție cu formularea acestui criteriu, Tribunalul a statuat în mod întemeiat în esență, la punctul 57 din a patra hotărâre atacată, că acele considerente nu erau concludente în scopul analizei contextuale a criteriului respectiv, destinată să identifice originea sursei acestor venituri.

117 În ceea ce privește, *tertio*, obiectivul urmărit de criteriul de la litera (g) și de reglementarea din care face parte acest criteriu, precum și contextul istoric în care se înscriu, trebuie amintit că, din cauza acțiunilor Federației Ruse în Crimeea în anul 2014, Uniunea a adoptat, în special prin Decizia 2014/145 și prin Regulamentul nr. 269/2014, acte menite să răspundă, prin măsuri restrictive, la aceste acțiuni și, în sens mai larg, la acțiunile de destabilizare a estului Ucrainei, apoi de agresiune împotriva întregii Ucraine, de către această federație.

118 În acest cadru, Curtea a statuat că măsurile restrictive individuale și sectoriale adoptate începând cu anul 2014 aveau ca obiectiv, printre altele, de a crește costul acțiunilor Federației Ruse menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctele 104 și 123, precum și Hotărârea din 25 iunie 2020, VTB Bank/Consiliul, C-729/18 P, EU:C:2020:499, punctul 59).

119 Având în vedere persistența și amploarea crescândă a acestor acțiuni, Uniunea a consolidat treptat regimul de sancțiuni respectiv. Astfel, Uniunea a adăugat printre altele criterii la unicul criteriu de includere, așa cum figura acesta în versiunea inițială a actelor menționate, și anume criteriul care vizează persoanele fizice responsabile de acțiuni ce subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, precum și persoanele fizice sau juridice, entitățile sau organismele asociate acestora. Legiuitorul Uniunii a extins de asemenea treptat domeniul de aplicare al anumitor criterii existente, astfel încât să poată impune măsuri restrictive unui cerc din ce în ce mai larg de persoane, entități sau organisme (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 martie 2025, Shuvalov/Consiliul, C-271/24 P, EU:C:2025:180, punctul 8).

120 Criteriul de la litera (g), astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 11 și 12 din prezenta hotărâre, a fost introdus, în calitate de criteriu de includere inedit, în ziua următoare invadării Ucrainei de către forțele armate ale Federației Ruse, această invazie fiind calificată, potrivit considerentelor (9) și (10) ale Deciziei 2022/329, drept ilegală în raport cu dreptul internațional atât de către Consiliu, cât și de către Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate.

121 Ținând seama de gravitatea extremă a acestei invazii și de faptul că Consiliul afirmase cu o lună înainte, așa cum reiese din considerentul (5) al deciziei menționate, că orice nouă agresiune a Federației Ruse împotriva Ucrainei va avea consecințe majore în ceea ce privește, printre altele, costurile sub forma unor măsuri restrictive, atât sectoriale, cât și individuale, trebuie să se considere că Consiliul a intenționat, prin adoptarea acestui criteriu, să exercite, după cum a enunțat Tribunalul în esență la punctul 68 din a treia hotărâre atacată și la punctul 55 din a patra hotărâre atacată, o presiune suplimentară asupra Federației Ruse și să crească costurile acțiunilor acesteia din urmă menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei pentru ca această federație să pună capăt agresiunii sale militare împotriva Ucrainei și, într-un mod mai general, acțiunilor și politicilor sale de destabilizare a acestei țări terțe.

122 Astfel cum a indicat doamna avocată generală la punctul 63 din Concluziile prezentate în cauza C-711/23 P și la punctul 60 din Concluziile prezentate în cauza C-35/24 P, criteriul de la litera (g) nu ar putea contribui într-un mod la fel de efectiv la atingerea acestor obiective dacă ar fi interpretat în sensul că măsurile restrictive ar putea fi impuse numai oamenilor de afaceri importanți, persoanelor juridice, entităților și organismelor care furnizează ele însele o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

123 Dimpotrivă, posibilitatea de a impune măsuri restrictive în privința tuturor oamenilor de afaceri importanți, a persoanelor juridice, a entităților și a organismelor implicate în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, independent de faptul că aceștia furnizează ei înșiși o asemenea sursă de venituri guvernului respectiv, este de natură să consolideze capacitatea Uniunii de a exercita o presiune asupra acestui guvern, în special prin împiedicarea funcționării sectoarelor economice în cauză și prin conducerea în consecință la o slăbire a surselor de venituri furnizate de aceste sectoare aceluiași guvern.

124 Acest lucru este valabil cu atât mai mult cu cât, în contextul unei agresiuni neprovocate împotriva unui stat independent, cu încălcarea dreptului internațional, economia țării agresoare se transformă sau se poate transforma în economie de război. În aceste condiții, trebuie să se considere că criteriul de la litera (g) urmărește, astfel cum a arătat doamna avocată generală în esență la punctul 62 din Concluziile prezentate în cauza C-711/23 P și la punctul 59 din Concluziile prezentate în cauza C-35/24 P, să erodeze principalele surse de venituri ale guvernului acestei țări agresoare și să aducă astfel atingere finanțării agresiunii împotriva

Ucrainei, înghețând în special fondurile și resursele economice ale unor persoane, entități sau organisme care sunt implicate în sectoare economice profitabile pentru acest guvern și care, prin activitatea respectivă, pot contribui, precum oamenii de afaceri importanți, la menținerea rentabilității sau chiar la prosperitatea acestor sectoare.

125 Din considerațiile expuse la punctele 104-124 din prezenta hotărâre reiese că, contrar celor afirmate de al treilea și al patrulea recurent, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept, atât la punctele 69 și 70 din a treia hotărâre atacată, cât și la punctele 56 și 57 din a patra hotărâre atacată, considerând că criteriul de la litera (g) trebuia interpretat în sensul că „sectoarele economice” sunt cele care trebuie să furnizeze guvernului Federației Ruse o sursă substanțială de venituri, iar nu oamenii de afaceri importanți.

126 În al treilea rând, în ceea ce privește argumentul celui de al treilea și al celui de al patrulea recurent potrivit căruia din dreptul primar al Uniunii ar rezulta că criterii de includere precum criteriul de la litera (g) trebuie să vizeze un „comportament personal” din partea persoanelor și entităților vizate, este necesar să se constate că, în primă instanță, al treilea și al patrulea recurent au invocat acest argument nu în raport cu interpretarea criteriului de la litera (g), ci cu excepția de nelegalitate a acestui criteriu. În plus, ei îl reiterează în stadiul recursului, în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv al lor, pentru a critica respingerea de către Tribunal a excepției respective. În aceste condiții, argumentul menționat va fi examinat în cadrul analizei acestui al doilea aspect.

127 Având în vedere motivele care precedă, al doilea motiv și primul aspect al celui de al treilea motiv în cauza C-711/23 P, precum și al doilea motiv și primul aspect al celui de al treilea motiv în cauza C-35/24 P trebuie respinse.

b) Cu privire la a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, la primele trei aspecte ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P, la prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P și la al șaptelea motiv în cauza C-111/24 P

1) Argumentația părților

128 Prin intermediul celei de a doua critici din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, al doilea recurent susține în esență că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctul 105 din a doua hotărâre atacată, în interpretarea termenului „substanțial”, în sensul criteriului de la litera (g), pe care a reținut-o. În opinia sa, Tribunalul a definit în mod eronat acest termen ca însemnând „care nu poate fi neglijat”, îndepărtându-se astfel de sensul său obișnuit. În plus, Tribunalul ar fi omis să stabilească praguri numerice de la care s-ar putea considera că veniturile au un caracter substanțial. El nu ar fi precizat nici care ar fi elementul de comparație, precum veniturile globale de care dispune guvernul Federației Ruse, în raport cu care ar putea fi stabilit acest caracter.

129 Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-711/23 P, al treilea recurent consideră că interpretarea reținută de Tribunal, la punctul 98 din a treia hotărâre atacată, a noțiunii de „venituri”, în sensul criteriului de la litera (g), și anume „ansamblul veniturilor generate de sectorul de activitate” în cauză, este prea

largă și depășește în mod inacceptabil sensul obișnuit al noțiunii respective. Potrivit acestui recurent, sursele de venituri ar trebui să acopere numai sursele reale de bani de care beneficiază în mod direct bugetul Federației Ruse.

130 Pe de altă parte, al treilea recurent susține, în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, că această interpretare a noțiunii de „venituri” nu este suficient motivată. În special, Tribunalul ar fi omis să precizeze în ce trebuie să constea veniturile, cine trebuie considerat beneficiar al acestor venituri sau chiar ce tipuri de venituri ar trebui considerate ca fiind obținute de guvernul Federației Ruse.

131 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, al treilea recurent susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept asimilând, la punctul 87 din a treia hotărâre atacată, termenul „substanțial” cu expresia „care nu poate fi neglijat”. Astfel, acest termen și această expresie ar prezenta o diferență de sens importantă, în măsura în care termenul „substanțial” ar însemna „de mari dimensiuni, de mare valoare sau de mare importanță”, în timp ce expresia „care nu poate fi neglijat” s-ar raporta la ceea ce „nu este prea mic pentru a fi important”. În plus, întrucât termenul „substanțial” este un concept relativ, Tribunalul ar fi trebuit, pentru a evalua caracterul substanțial al sursei de venituri furnizate de sectorul economic în cauză, să ia ca referință veniturile globale ale guvernului Federației Ruse, ceea ce acesta s-ar fi abținut să facă.

132 În cauza C-35/124 P, argumentele invocate de al patrulea recurent prin intermediul primei critici din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv și care vizează punctele 75 și 79 din a patra hotărâre atacată corespund celor invocate de al treilea recurent în susținerea celui de al treilea aspect al celui de al patrulea motiv de recurs, astfel cum sunt prezentate la punctul anterior.

133 Prin intermediul celui de al șaptelea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a considerat, la punctul 108 din a cincea hotărâre atacată, că acel caracter substanțial al sursei de venituri prevăzute la criteriul de la litera (g) nu trebuie apreciat în raport cu bugetul global al guvernului Federației Ruse. Astfel, termenul „substanțial” ar fi un concept relativ care ar necesita ca sursa de venituri în cauză să fie comparată cu venitul global al guvernului respectiv. Acest lucru ar fi cu atât mai adevărat cu cât nicio presiune nu ar putea fi exercitată asupra guvernului menționat dacă sectorul în discuție nu ar reprezenta pentru el decât o sursă derizorie de venituri.

134 Consiliul, susținut de Republica Cehă, de Republica Letonia și de Comisie în cauza C-35/24 P, contestă temeinicia argumentelor celui de al doilea, al treilea, al patrulea și al cincilea recurent.

2) Aprecierea Curții

135 În primul rând, al doilea, al treilea și al patrulea recurent susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a definit, la punctul 105 din a doua hotărâre atacată, la punctul 87 din a treia hotărâre atacată și la punctul 75 din a patra hotărâre atacată, termenul „substanțial” ca fiind sinonim cu expresia „care nu poate fi neglijat”.

136 În această privință, trebuie arătat că, la aceste diferite puncte din hotărârile menționate, Tribunalul a statuat că utilizarea adjectivului calificativ „substanțial” care figurează în grupul nominal „sursă substanțială de venituri” implica faptul că „această sursă de venituri trebuie să fie semnificativă și, prin urmare, [nu] poate fi neglijată”. Această precizare a conținutului termenului „substanțial”, în sensul criteriului de la litera (g), nu poate fi criticată, întrucât, în acest scop,

Tribunalul a utilizat două sinonime ale termenului respectiv, și anume adjectivul „semnificativ” și sintagma „care nu poate fi neglijat”. Astfel, acesta din urmă, în limbajul curent atât în limba franceză, care este limba de procedură în cauza în care s-a pronunțat a doua hotărâre atacată, cât și în limba engleză („*not negligible*”), care este limba de procedură în cauzele în care s-au pronunțat a treia și a patra hotărâre atacată, este utilizat pentru a desemna, printre altele, o cantitate semnificativă.

137 În al doilea rând, al doilea, al treilea, al patrulea și al cincilea recurent consideră că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctul 105 din a doua hotărâre atacată, la punctul 87 din a treia hotărâre atacată, la punctele 75 și 79 din a patra hotărâre atacată, precum și la punctul 108 din a cincea hotărâre atacată, prin faptul că s-a abținut să raporteze veniturile generate de sectoarele economice în cauză la veniturile globale ale guvernului Federației Ruse pentru a stabili caracterul substanțial al acestora, deși un asemenea caracter este un concept relativ care necesită un element de comparație.

138 În această privință, deși este adevărat că aprecierea caracterului substanțial al unei cantități poate fi relativă, cu alte cuvinte în raport cu o cantitate de referință, un astfel de caracter poate fi de asemenea apreciat în mod absolut. Aceasta poate fi situația veniturilor furnizate guvernului unui stat de un sector al economiei sale. În fapt, este posibil să se considere că un sector economic furnizează unui asemenea guvern venituri substanțiale, independent de procentul pe care acestea îl reprezintă în raport cu veniturile globale ale acestui guvern, astfel încât Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a efectuat o asemenea comparație.

139 În al treilea rând, al treilea recurent susține în esență că Tribunalul a reținut, la punctul 98 din a treia hotărâre atacată, o interpretare prea extensivă și generală a noțiunii de „venituri”, în sensul criteriului de la litera (g), incluzând în aceasta, fără nicio precizare, „ansamblul veniturilor generate de sectorul de activitate” în cauză.

140 În această privință, este suficient să se arate că noțiunea de „venituri” include în mod necesar, ținând seama de sensul său obișnuit în limbajul curent, pe care al treilea recurent îl menționează el însuși în recursul formulat, ansamblul resurselor financiare pe care sectorul economic în cauză le furnizează guvernului Federației Ruse în calitate de entitate publică, din care fac parte, după cum a arătat Tribunalul cu titlu exemplificativ la punctul 98 din a treia hotărâre atacată, impozitele care provin din acest sector.

141 În ceea ce privește faptul că acest punct nu conține o indicație mai precisă a noțiunii menționate, astfel încât raționamentul Tribunalului ar fi fost afectat de o insuficiență a motivării, este suficient să se constate că, la punctul 98 din a treia hotărâre atacată, Tribunalul a respins argumentul prin care al treilea recurent susținea că plata impozitelor nu echivala cu o susținere a regimului. În aceste condiții, Tribunalul nu a intenționat să definească, la punctul amintit, noțiunea de „venituri”. Acesta s-a limitat să explice că criteriul de la litera (g) nu viza plata impozitelor de către acest reclamant sau de către întreprinderea în care își desfășura activitatea, ci, printre altele, impozitele generate de sectorul economic în cauză. Prin urmare, nu se poate considera că Tribunalul nu și-a îndeplinit obligația de motivare.

142 Având în vedere motivele care precedă, a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, primele trei aspecte ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P, prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P, precum și al șaptelea motiv în cauza C-111/24 P trebuie respinse.

2. Cu privire la motivele întemeiate pe o interpretare eronată de către Tribunal a noțiunii de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g)

143 Prezenta subsecțiune va examina primul motiv în cauza C-696/23 P, prima și a doua critică din cadrul primului aspect al primului motiv, precum și al treilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, al patrulea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P, precum și al doilea motiv și primul aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P.

a) Argumentația părților

144 În cauza C-696/23 P, prin intermediul primului motiv, care este împărțit în trei aspecte, primul recurent reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că putea fi calificat în mod valabil drept „om de afaceri important”, în sensul criteriului de la litera (g).

145 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, primul recurent susține că Tribunalul, în special la punctele 51 și 63 din prima hotărâre atacată, a considerat în mod eronat că Consiliul a putut să îi aplice în mod valabil criteriul de la litera (g) și să îl califice drept „om de afaceri important” numai în raport cu funcțiile pe care le ocupa în cadrul TMK și al grupului Sinara, independent de importanța pe care o avea, cu titlu personal, pentru guvernul Federației Ruse sau de influența pe care o exercita asupra acestui guvern. Potrivit primului recurent, faptul că, pentru a îndeplini criteriul de la litera (g), oamenii de afaceri în cauză trebuie să aibă o asemenea importanță sau influență ar rezulta din interpretarea literală, contextuală și teleologică a acestui criteriu. De altfel, Tribunalul însuși ar fi confirmat acest lucru la punctele 79-81 din a doua hotărâre atacată, pronunțată în aceeași zi cu prima hotărâre atacată, precum și la punctele 66 și 68 din a treia hotărâre atacată, pronunțată la o săptămână după prima hotărâre atacată. În consecință, acesta ar fi interpretat în mod eronat, în prima hotărâre atacată și în contradicție cu a doua și cu a treia hotărâre atacată, noțiunea de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), considerând că o asemenea influență se limitează la domeniul economic, deși acest criteriu ar impune și luarea în considerare a domeniului politic.

146 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, primul recurent consideră că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat, la punctul 65 din prima hotărâre atacată coroborat cu punctele 51 și 63 din aceasta, că funcțiile pe care le exercita în cadrul TMK și al grupului Sinara permiteau, prin ele însele, calificarea sa drept „om de afaceri important”, în sensul criteriului de la litera (g). Astfel, Tribunalul ar fi trebuit să verifice dacă, la data adoptării deciziei și regulamentului în litigiu, primul recurent avea o importanță sau o influență reală în raport cu guvernul Federației Ruse și dacă exercita un control asupra acestei societăți și a acestui grup. În special, Tribunalul ar fi omis să ia în considerare situația specială în care se afla acest recurent, și anume că, în ultima zi în care și-a exercitat funcțiile în cadrul TMK și al grupului Sinara, și anume la 9 martie 2022, care este și data la care decizia și regulamentul în litigiu au fost adoptate, el nu mai exercita nici control, nici influență asupra acestor societăți.

147 În cadrul celui de al treilea aspect al primului motiv, primul recurent susține că, la punctul 63 din prima hotărâre atacată, Tribunalul s-a abținut în mod greșit să verifice dacă cedase, cu câteva zile înainte de adoptarea deciziei și a regulamentului în litigiu, acțiunile pe care le deținea în cadrul TMK și al grupului Sinara, deși o astfel de verificare ar fi permis Tribunalului să constate că, în pofida menținerii funcțiilor sale până la 9 martie 2022 în această societate și în acest grup, recurentul respectiv nu mai avea nicio influență asupra acestor societăți și chiar mai puțin asupra guvernului Federației Ruse.

148 Prin intermediul primei și al celei de a doua critici din cadrul primului aspect al primului motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-704/23 P, al doilea recurent reproșează în esență Tribunalului că a încălcat noțiunea de „oameni de afaceri importanți”, în sensul criteriului de la litera (g). Astfel, în primul rând, definiția acestei noțiuni dată de Tribunal la punctul 80 din a doua hotărâre atacată ar fi contrară principiului securității juridice, întrucât nu ar fi nici clară, nici precisă.

149 În al doilea rând, la punctele 88 și 90 din a doua hotărâre atacată, pentru a considera că al doilea recurent ar fi putut fi calificat în mod valabil drept om de afaceri „important”, în sensul criteriului de la litera (g), Tribunalul ar fi reținut un criteriu pe care nu l-a enunțat în definiția noțiunii de „influență” dată la punctul 80 din această hotărâre, și anume importanța economică a Yandex, societatea în care recurentul respectiv își desfășura activitatea. În plus, Tribunalul ar fi reținut, la punctul 89 din hotărârea menționată, un element de fapt lipsit de pertinență în raport cu această definiție, și anume faptul că acel recurent participase la o reuniune la 24 februarie 2022 cu președintele Federației Ruse, Vladimir Putin.

150 Prin intermediul celui de al treilea aspect al primului motiv, al doilea recurent susține că Tribunalul a încălcat normele privind sarcina și administrarea probelor prin faptul că a omis să verifice dacă, astfel cum indicase totuși la punctul 79 din a doua hotărâre atacată, un om de afaceri ca el avea vreo influență asupra guvernului Federației Ruse și era capabil să facă presiuni asupra guvernului respectiv pentru ca acesta din urmă să își modifice politica.

151 În cauza C-35/24 P, al patrulea recurent, prin intermediul celui de al patrulea aspect al primului motiv, reproșează Tribunalului că și-a întemeiat, la punctul 54 din a patra hotărâre atacată, interpretarea noțiunii de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), pe prezumția potrivit căreia o persoană care face obiectul unor măsuri restrictive adoptate pe baza acestui criteriu este în măsură să exercite o influență asupra guvernului Federației Ruse, independent de faptul că nu există nicio dovadă a unei legături între acea persoană și guvernul respectiv. Această eroare de drept ar fi avut ca efect răsturnarea sarcinii probei și ar fi avut de asemenea consecințe asupra analizei efectuate de Tribunal la punctul 75 din a patra hotărâre atacată.

152 Prin intermediul celui de al doilea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent reproșează în esență Tribunalului că a încălcat noțiunea de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g). Astfel, *primo*, Tribunalul s-ar fi abținut, la punctul 92 din a cincea hotărâre atacată, să efectueze o analiză a diferitelor versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g), în timp ce, astfel cum acest recurent ar fi susținut în primă instanță, unele dintre acele versiuni ar utiliza termenul „influent”, iar altele termenul „important”. Tribunalul ar fi asimilat astfel în mod eronat noțiunea de „influență” cu cea de „importanță”.

153 *Secundo*, analiza teleologică efectuată de Tribunal ar fi eronată, în măsura în care această instanță ar fi identificat, la punctele 52 și 89 din a cincea hotărâre atacată, obiectivul măsurilor restrictive care rezultă din actele inițiale în litigiu și din primele acte de menținere în litigiu în raport cu hotărâri ale Curții și ale Tribunalului care ar privi nu măsuri restrictive individuale precum în speță, ci măsuri restrictive sectoriale. Potrivit celui de al cincilea recurent, obiectivul actelor în litigiu, în măsura în care acestea prevăd măsuri restrictive individuale întemeiate pe articolul 215 alineatul (2) TFUE, este de a face presiuni asupra unor persoane pentru ca acestea să își modifice comportamentul. În aceste condiții, criteriul de la litera (g) ar trebui interpretat în sensul că vizează nu toți oamenii de afaceri „importanți”, ci numai oamenii de afaceri literalmente „influenți”, cu alte cuvinte cei care sunt în măsură să exercite o influență asupra guvernului Federației Ruse.

154 Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent susține că Tribunalul a încălcat principiul securității juridice prin faptul că a reținut, la punctul 91 din a cincea hotărâre atacată, o definiție prea largă a noțiunii de „influență”. Astfel, această definiție, în măsura în care s-ar raporta la orice om de afaceri important implicat într-un anumit sector economic, nu ar permite persoanelor sancționate să înțeleagă ce comportament trebuie să adopte pentru a face presiuni asupra guvernului Federației Ruse și pentru a se înlătura măsurile restrictive care le vizează. Astfel, Tribunalul ar fi trebuit să interpreteze noțiunea de „influență” ca fiind cea pe care un om de afaceri o are asupra acestui guvern pentru a-l determina să își modifice acțiunile și politica față de Ucraina.

155 Consiliul, susținut de Republica Cehă, de Republica Letonia și de Comisie în cauza C-35/24 P, contestă temeinicia argumentelor primului, ale celui de al doilea, ale celui de al patrulea și ale celui de al cincilea recurent.

156 În cauza C-696/23 P, Consiliul, fără a invoca în mod formal inadmisibilitatea primului motiv invocat de primul recurent în susținerea recursului formulat, arată că, *primo*, acest recurent nu indică în mod clar, în susținerea primului aspect al acestui motiv, punctele din prima hotărâre atacată pe care intenționează să le critice și nici motivele pentru care apreciază că aceste puncte conțin o eroare de drept. *Secundo*, instituția respectivă arată că este neobișnuit, în cadrul acestui prim aspect, să se reproșeze Tribunalului că nu a urmat o jurisprudență pe care a dezvoltat-o în a treia hotărâre atacată, pronunțată ulterior primei hotărâri atacate. *Tertio*, Consiliul apreciază că, prin majoritatea argumentelor sale invocate în susținerea celor trei aspecte ale primului motiv, primul recurent urmărește să determine Curtea să efectueze o nouă apreciere a faptelor, împrejurare pentru care Curtea nu este, cu excepția cazului denaturării faptelor neinvocate în speță, competentă în cadrul unui recurs.

b) Aprecierea Curții

1) Cu privire la admisibilitatea primului motiv în cauza C-696/23 P

157 Din articolul 256 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE, din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și din articolul 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură rezultă că un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din hotărârea a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod concret această cerere, sub sancțiunea inadmisibilității recursului sau a motivului în cauză, și că revine Curții sarcina de a verifica, dacă este necesar din oficiu, dacă această cerință de precizie este îndeplinită (Hotărârea din 13 martie 2025, Shuvalov/Consiliul, C-271/24 P, EU:C:2025:180, punctul 33 și jurisprudența citată).

158 În plus, trebuie amintit că, în temeiul articolului 256 TFUE și al articolului 58 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul se limitează la chestiuni de drept și Tribunalul este singurul competent, pe de o parte, să constate faptele, cu excepția cazului în care inexactitatea materială a constatărilor sale ar rezulta din înscrisurile din dosar care i-au fost prezentate, și, pe de altă parte, să aprecieze aceste fapte. Aprecierea respectivă nu constituie, cu excepția cazului denaturării elementelor de probă depuse la Tribunal, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții. În cazul în care Tribunalul a constatat sau a apreciat faptele, Curtea este competentă, în temeiul articolului 256 TFUE, să exercite un control asupra calificării juridice a acestor fapte și asupra consecințelor de drept care au fost stabilite de Tribunal pe baza lor (a se

vedea în acest sens Hotărârea din 25 martie 2021, Deutsche Telekom/Comisia, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punctul 110, și Hotărârea din 26 septembrie 2024, JCDecaux Street Furniture Belgium/Comisia, C-710/22 P, EU:C:2024:787, punctul 28, precum și jurisprudența citată).

159 În speță, trebuie arătat, în primul rând, că, contrar celor susținute de Consiliu, primul recurent a indicat, în cadrul primului aspect al primului motiv, care erau punctele precise din prima hotărâre atacată pe care intenționa să le critice, și anume punctele 45, 51 și 63 din aceasta, și a explicat cu claritatea și precizia necesare că domeniul de aplicare reținut la aceste puncte al noțiunii de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), nu ar fi confirmat de o interpretare literală, contextuală și teleologică a acestui criteriu, astfel cum ar decurge și din motivele reținute de Tribunal în a doua și a treia hotărâre atacată.

160 În al doilea rând, este adevărat că, la punctele 45-51, 63 și 65 din prima hotărâre atacată, vizate în cele trei aspecte ale primului motiv, Tribunalul a examinat, *primo*, dacă motivul invocat de Consiliu pentru a adopta măsuri restrictive împotriva primului recurent în temeiul criteriului de la litera (g) era susținut în fapt, *secundo*, dacă Consiliul a săvârșit o eroare de apreciere prin faptul că nu a ținut seama, în vederea calificării acestui recurent drept „om de afaceri important”, de un element de fapt, și anume pretinsa cesiune a acțiunilor sale cu câteva zile înainte de data adoptării deciziei și a regulamentului în litigiu, și, *tertio*, dacă trebuia să se ia în considerare, în vederea calificării recurentului menționat drept „om de afaceri important”, un alt element de fapt, și anume pretinsa lipsă a unui control exercitat de același recurent asupra societății și a grupului în care exercita încă o activitate la acea dată.

161 În aceste condiții, trebuie arătat, având în vedere în special jurisprudența Curții menționată la punctul 158 din prezenta hotărâre, că primul recurent nu urmărește, prin cele trei aspecte ale primului motiv, să repună în discuție constatarea și aprecierea elementelor de fapt efectuate de Tribunal la punctele 45-51 din prima hotărâre atacată, această instanță neefectuând, pe de altă parte, o asemenea constatare sau apreciere la punctele 63 și 65 din hotărârea menționată. Dimpotrivă, acesta consideră în esență că, la punctele 51, 63 și 65 din prima hotărâre atacată, Tribunalul a statuat în mod eronat că putea fi calificat în mod valabil drept „om de afaceri important”, în sensul criteriului de la litera (g), numai în raport cu funcțiile sale ocupate în cadrul TMK și al grupului Sinara, independent de aspectul dacă el își cedase acțiunile în această societate sau în acest grup ori dacă exercita încă un control asupra acestora la data adoptării deciziei și a regulamentului în litigiu. Primul recurent consideră că, printr-un astfel de raționament, Tribunalul a reținut o accepțiune pur economică a noțiunii de „influență”, în timp ce, astfel cum a arătat în cererea introductivă în primă instanță, această noțiune ar implica o importanță sau o influență în privința guvernului Federației Ruse.

162 Prin urmare, criticile primului recurent privesc calificarea juridică a faptelor de către Tribunal drept elemente care justifică aplicarea de măsuri restrictive adoptate împotriva sa (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 noiembrie 2012, Consiliul/Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, punctul 60), ceea ce, în conformitate cu jurisprudența amintită la punctul 158 din prezenta hotărâre, ține de competența Curții. În măsura în care criticile respective privesc de asemenea interpretarea pe care, în acest cadru, Tribunalul a reținut-o în mod implicit cu privire la noțiunea de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), trebuie amintit că problema dacă Tribunalul a interpretat în mod eronat o dispoziție a unui act al Uniunii este o chestiune de drept care poate fi supusă controlului Curții în cadrul unui recurs (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2000, Sarrió/Comisia, C-291/98 P, EU:C:2000:631, punctul 35).

163 În al treilea rând, atunci când, în cadrul unui recurs, un recurent reproșează Tribunalului că nu a reținut, în hotărârea atacată, aceeași interpretare a unei dispoziții a unui act al Uniunii precum cea pe care a reținut-o într-o altă hotărâre pronunțată în aceeași zi sau chiar într-o hotărâre ulterioară, o astfel de critică nu poate fi declarată inadmisibilă. În caz contrar, acest recurent ar fi privat în mod nejustificat de posibilitatea de a evidenția o eventuală contradicție sau incoerență în interpretarea unei asemenea dispoziții de către Tribunal, chiar dacă problema dacă această instanță a interpretat în mod corect și uniform dreptul Uniunii în raport cu propria jurisprudență este o chestiune de drept care ține de competența Curții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, Philips și Philips France/Comisia, C-98/17 P, EU:C:2018:774, punctele 82-85).

164 În aceste condiții, este necesar să se considere că primul motiv invocat de primul recurent în susținerea recursului formulat în cauza C-696/23 P este admisibil în totalitate.

2) Cu privire la fond

i) Cu privire la primul motiv în cauza C-696/23 P, la al treilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P și la al patrulea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P

165 În măsura în care prezintă o legătură de conexitate între ei, argumentele primului, ale celui de al doilea și ale celui de al patrulea recurent vor fi examinate împreună în continuare, în timp ce argumentele care sunt proprii fiecăruia dintre acești recurenți vor face, dacă este cazul, obiectul unei examinări separate.

166 În primul rând, este necesar să se constate că primul recurent interpretează în mod eronat a doua și a treia hotărâre atacată, la fel cum al doilea recurent interpretează în mod eronat a doua hotărâre atacată, iar al patrulea recurent a patra hotărâre atacată. Astfel, nici la punctele 79-81 din a doua hotărâre atacată, nici la punctele 66 și 68 din a treia hotărâre atacată și nici la punctul 54 din a patra hotărâre atacată, Tribunalul nu a considerat sau prezumat că „oamenii de afaceri importanți”, în sensul criteriului de la litera (g), trebuiau să aibă o legătură personală cu guvernul Federației Ruse, întrucât trebuiau să aibă o importanță concretă pentru acest guvern sau să fie în măsură să exercite o influență sau o presiune semnificativă asupra acestuia.

167 Mai întâi, la punctul 79 din a doua hotărâre atacată, vizat atât de primul, cât și de al doilea recurent, la punctul 66 din a treia hotărâre atacată, vizat de primul recurent, și la punctul 54 din a patra hotărâre atacată, vizat de al patrulea recurent, Tribunalul a statuat că criteriul de la litera (g) prevedea numai o legătură între, pe de o parte, guvernul Federației Ruse și, pe de altă parte, sectoarele economice care furnizează o sursă substanțială de venituri acestui guvern, iar nu oamenii de afaceri importanți. În plus, Tribunalul a considerat că acest criteriu urmărea numai să exploateze influența pe care categoria de persoane reprezentată de acești oameni de afaceri era „susceptibilă” să o exercite asupra regimului rus, „determinând” aceste persoane să facă presiuni asupra guvernului respectiv pentru ca acesta să își modifice politica, formularea indicând în mod clar că Tribunalul nu a reținut că oamenii de afaceri importanți trebuiau să aibă o legătură personală cu același guvern și nici că trebuiau să fie efectiv în măsură să exercite o presiune asupra acestuia.

168 În continuare, la punctul 80 din a doua hotărâre atacată, vizat de primul recurent, Tribunalul a statuat că noțiunea de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), includea importanța pe care oamenii de afaceri o puteau avea pe plan economic având în vedere, după caz, statutul

profesional al acestora, importanța activităților lor economice, amploarea participațiilor de capital ale acestora sau funcțiile pe care le dețin în cadrul uneia sau mai multor societăți în care își desfășoară respectivele activități, independent de legăturile pe care acești oameni de afaceri le pot avea cu guvernul Federației Ruse.

169 În sfârșit, la punctul 81 din a doua hotărâre atacată și la punctul 68 din a treia hotărâre atacată, vizate de primul recurent, Tribunalul a considerat că o asemenea interpretare a acestei noțiuni, care face abstracție de orice formă de legătură pe care oamenii de afaceri ar putea să o aibă cu guvernul respectiv, era confirmată de obiectivul măsurilor restrictive în cauză, și anume de a face presiuni asupra guvernului menționat și de a crește costul acțiunilor Federației Ruse împotriva Ucrainei.

170 În consecință, este necesar să se constate că Tribunalul nu a aplicat nicio prezumție în raport cu o astfel de capacitate și nici nu a răsturnat sarcina probei. De asemenea, Tribunalul nu a considerat, la punctele 79-81 din a doua hotărâre atacată și la punctele 66 și 68 din a treia hotărâre atacată, că „oamenii de afaceri importanți”, în sensul criteriului de la litera (g), trebuiau să aibă o legătură personală cu guvernul Federației Ruse în măsura în care trebuiau să aibă o importanță concretă pentru acest guvern sau să exercite o influență reală asupra lui. În aceste condiții, argumentele celui de al doilea și ale celui de al patrulea recurent trebuie respinse.

171 Astfel, trebuie să se verifice, în al doilea rând, dacă, independent de considerațiile prezentate de Tribunal în a doua și a treia hotărâre atacată, acesta a înțeles în mod corect, în prima hotărâre atacată, noțiunea de „influență”, în sensul acestui criteriu, în măsura în care a considerat în esență, la punctele 51, 63 și 65 din această hotărâre, că o persoană precum primul recurent putea fi calificată drept „om de afaceri important” numai în raport cu funcțiile pe care le ocupă în economia rusă, independent de existența unei legături între ea și guvernul Federației Ruse.

172 În acest cadru, trebuie să se verifice, în conformitate cu normele de interpretare a dispozițiilor de drept al Uniunii amintite la punctele 99 și 100 din prezenta hotărâre, dacă interpretarea noțiunii de „influență” astfel reținută de Tribunal în prima hotărâre atacată nu este afectată de o eroare de drept.

173 În ceea ce privește termenul „influent”, rezultă că toate versiunile lingvistice ale criteriului de la litera (g) utilizează termeni a căror semnificație este comparabilă, întrucât reflectă ideea că omul de afaceri trebuie să fie important, de prim rang sau eminent. Astfel, aceste versiuni prevăd că oamenii de afaceri trebuie să fie „distinși” („*видни*” în limba bulgară), „importanți” („*principales*” în limba spaniolă și „*importanți*” în limba română), „cei mai importanți” („*předních*” în limba cehă, „*fremtrædende*” în limba daneză, „*führende*” în limba germană, „*leading*” îm limba engleză, „*príomhdhaoine*” în limba irlandeză, „*vodeće*” în limba croată, „*vezető*” în limba maghiară, „*vooraanstaande*” în limba neerlandeză, „*wiodących*” în limba poloneză, „*propredných*” în limba slovacă, „*johtavat*” în limba finlandeză și „*ledande*” în limba suedeză), „eminenți” („*juhtivad*” în limba estonă, „*εξέχοντες*” în limba elenă, „*di spicco*” în limba italiană și „*proeminentes*” în limba portugheză), „influenți” (în limba franceză, precum și „*ietekmīgi*” în limba letonă și „*įtakingi*” în limba lituaniană), „principali” („*ewlenin*” în limba malteză) sau „dominanți” („*vodilne*” în limba slovenă).

174 În plus, termenii utilizați în diferitele versiuni lingvistice nu implică nicidecum, ca atare și în afara oricărui context, o legătură cu un domeniu oarecare, precum domeniile economic sau politic, sau cu anumite persoane sau entități, precum guvernul unui stat.

175 În consecință, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 32 din Concluziile prezentate în cauza C-696/23 P, adjectivul calificativ „important” vizează, în lipsa oricărui indiciu, în formularea criteriului de la litera (g), potrivit căruia influența ar trebui exercitată asupra guvernului Federației Ruse sau, în sens mai larg, într-un context politic, importanța pe care omul de afaceri în cauză trebuie să o dețină în sectorul în care își desfășoară activitățile, independent de legăturile pe care această femeie sau acest bărbat le poate avea, pe de altă parte, după caz, cu guvernul respectiv.

176 Este adevărat că criteriul de la litera (g) menționează acest guvern, astfel încât s-ar putea considera că noțiunea de „influență” se înscrie și într-un context politic. Cu toate acestea, după cum a arătat Tribunalul la punctele 79-81 din a doua hotărâre atacată și la punctele 66 și 68 din a treia hotărâre atacată, menționate de primul recurent, acest criteriu stabilește o legătură între, pe de o parte, același guvern și, pe de altă parte, nu oamenii de afaceri importanți, ci sectoarele economice în care acești oameni de afaceri sunt implicați. Într-adevăr, după cum s-a arătat la punctul 125 din prezenta hotărâre, criteriul de la litera (g) trebuie interpretat în sensul că sectoarele economice sunt cele care trebuie să furnizeze guvernului Federației Ruse o sursă substanțială de venituri, iar nu oamenii de afaceri importanți.

177 Prin urmare, din modul de redactare a criteriului de la litera (g) rezultă că acesta din urmă implică numai să se demonstreze că oamenii de afaceri au o importanță semnificativă într-un sector economic profitabil pentru guvernul Federației Ruse, independent de legăturile pe care acești oameni le pot avea cu guvernul respectiv, de importanța concretă a acestora pentru el sau de capacitatea lor efectivă de influență în privința sa.

178 În aceste condiții, trebuie să se considere că, astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 80 din a doua hotărâre atacată, menționat de primul recurent, noțiunea de „influență” a oamenilor de afaceri în sectorul economic în care aceștia sunt implicați nu poate fi înțeleasă decât în raport cu contextul economic în care își desfășoară activitatea, potrivit unor criterii precum statutul profesional sau funcțiile acestora, importanța activităților lor economice, amploarea participațiilor de capital ale acestora sau a investițiilor lor, funcțiile pe care le dețin în cadrul societății în care exercită aceste funcții sau orice alt criteriu de ordin economic relevant.

179 Această interpretare este confirmată de obiectivele urmărite de criteriul de la litera (g). În această privință, trebuie amintit, după cum a arătat în esență Tribunalul la punctul 90 din prima hotărâre atacată și după cum s-a amintit la punctul 121 din prezenta hotărâre, că aceste obiective constau în exercitarea unei presiuni suplimentare asupra Federației Ruse și în creșterea costului pentru aceasta din urmă al acțiunilor sale menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, pentru ca această federație să pună capăt agresiunii sale militare împotriva Ucrainei și, mai general, acțiunilor și politicilor sale de destabilizare a țării terțe respective.

180 Or, după cum a arătat doamna avocată generală la punctul 44 din Concluziile prezentate în cauza C-696/23 P, aceste obiective pot fi atinse prin vizarea, prin măsuri restrictive, a oamenilor de afaceri care, dat fiind că au o importanță semnificativă într-un sector economic profitabil pentru guvernul Federației Ruse, contribuie la veniturile pe care acest guvern le obține din același sector, precum și, în consecință, la finanțarea acțiunilor desfășurate de această țară terță împotriva Ucrainei, în contextul unei economii transformate sau susceptibile de a fi transformată în economie de război. Împiedicând funcționarea sectoarelor economice în cauză, impunerea unor

măsuri restrictive în privința unor asemenea oameni de afaceri, independent de legăturile pe care le pot avea, dacă este cazul, cu guvernul respectiv, este astfel susceptibilă să crească costul acestor acțiuni și să exercite o presiune asupra acelui guvern pentru a pune capăt acțiunilor respective.

181 Reiese astfel din cuprinsul punctelor 173-180 din prezenta hotărâre că noțiunea de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), trebuie înțeleasă în sensul că se referă la oameni de afaceri care au o importanță semnificativă în sectoare economice profitabile pentru guvernul Federației Ruse, așa încât aceștia pot să favorizeze în mod indirect finanțarea acțiunilor de destabilizare desfășurate de guvernul respectiv împotriva Ucrainei, contribuind la menținerea rentabilității sectoarelor în cauză sau chiar la prosperitatea lor.

182 În aceste condiții, este necesar să se înlăture argumentul primului recurent potrivit căruia Tribunalul, considerând că putea fi calificat în mod valabil drept om de afaceri „important” în raport cu funcțiile pe care le ocupa în cadrul TMK și al grupului Sinara, independent de orice legătură cu guvernul Federației Ruse, ar fi efectuat, la punctele 51, 63 și 65 din prima hotărâre atacată, o interpretare eronată a noțiunii de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g).

183 În al treilea rând, în ceea ce privește argumentele primului recurent potrivit cărora Tribunalul ar fi considerat în mod eronat, la punctele 63 și 65 din prima hotărâre atacată, că pierderea puterii sale de control în privința TMK și a grupului Sinara în urma cesiunii acțiunilor sale nu era un element relevant care trebuia luat în considerare în vederea interpretării și a aplicării criteriului de la litera (g) și, în consecință, a calificării sale drept om de afaceri „important”, în sensul criteriului respectiv, acestea trebuie respinse pentru următoarele motive.

184 Astfel, din cuprinsul punctului 181 din prezenta hotărâre reiese că noțiunea de „influență” a oamenilor de afaceri prevăzuți la criteriul de la litera (g) nu se limitează doar la oamenii de afaceri care, prin funcțiile lor în cadrul unei societăți sau prin acțiunile de care dispun, exercită un control real și efectiv asupra societății respective. Această noțiune îi include, după cum reiese și din cuprinsul punctelor 47-51 din prima hotărâre atacată și din cuprinsul punctului 178 din prezenta hotărâre, pe cei care, în special ca urmare a importanței statutului și a funcțiilor lor, precum și a importanței economice a societății pentru care desfășoară o activitate, au o importanță semnificativă în sectorul economic în care își desfășoară activitatea. Deși, în anumite împrejurări, o asemenea importanță poate fi stabilită în special în raport cu controlul exercitat de un om de afaceri asupra societății în care își desfășoară activitatea, ea poate fi stabilită și în raport cu alte elemente obiective, precum cele menționate mai sus.

185 Or, reiese în esență din constatările și din aprecierile de fapt efectuate de Tribunal la punctele 47-51 și 62 din prima hotărâre atacată, necriticate de primul recurent în cadrul recursului formulat, că acesta avea un statut și exercita funcții care, având în vedere și importanța economică a TMK și a grupului Sinara, îi conferea, până la data adoptării deciziei și a regulamentului în litigiu, o importanță semnificativă în sectorul de activitate în care își desfășura activitatea, cu alte cuvinte o „influență”, în sensul criteriului de la litera (g). În aceste condiții, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a considerat în esență, la punctele 63 și 65 din prima hotărâre atacată, că nu era necesar să se stabilească, în vederea calificării primului recurent drept „om de afaceri important”, dacă acest recurent exercita încă, până la acea dată, un control real și efectiv asupra acestei societăți și asupra acestui grup.

186 Având în vedere motivele care precedă, primul motiv în cauza C-696/23 P, al treilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P și al patrulea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P trebuie respinse.

ii) Cu privire la prima și la a doua critică din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, precum și la al doilea motiv și la primul aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P

187 În primul rând, în cadrul primei critici din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P și, respectiv, al primului aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P, al doilea și al cincilea recurent susțin că, prin faptul că a definit într-un mod prea larg noțiunea de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), dată la punctul 80 din a doua hotărâre atacată și la punctul 91 din a cincea hotărâre atacată, Tribunalul a încălcat principiul securității juridice.

188 În această privință, reiese dintr-o jurisprudență constantă că principiul securității juridice impune, pe de o parte, ca normele de drept să fie clare și precise și, pe de altă parte, ca aplicarea lor să fie previzibilă pentru justițiabili, în special atunci când pot avea consecințe defavorabile. Principiul menționat impune printre altele ca o reglementare să permită persoanelor interesate să cunoască cu exactitate întinderea obligațiilor pe care le instituie în sarcina lor și ca ele să aibă posibilitatea de a-și cunoaște în mod neechivoc drepturile și obligațiile și de a acționa în consecință. Totuși, aceste cerințe nu pot fi înțelese în sensul că se opun ca legiuitorul Uniunii, în cadrul unei norme pe care o adoptă, să utilizeze o noțiune juridică abstractă, nici în sensul că impun ca o asemenea normă abstractă să menționeze diferitele ipoteze concrete în care este susceptibilă să se aplice, întrucât legiuitorul și nici măcar instanța Uniunii nu pot determina în avans toate aceste ipoteze atunci când interpretează această normă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2024, Lituania ș.a./Parlamentul și Consiliul (Pachetul mobilitate), C-541/20-C-555/20, EU:C:2024:818, punctele 158 și 159, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 1 august 2025, Timchenko/Consiliul, C-703/23 P, EU:C:2025:608, punctul 33].

189 Pe de altă parte, nu se poate aduce atingere principiului securității juridice pentru simplul motiv că instanța Uniunii trebuie să recurgă la alte metode de interpretare decât interpretarea literală a unei norme cu aplicabilitate generală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 septembrie 2021, Irish Ferries, C-570/19, EU:C:2021:664, punctul 167).

190 Trebuie amintit că, la punctul 91 din a cincea hotărâre atacată, Tribunalul a considerat că oamenii de afaceri erau „importanți”, în sensul criteriului de la litera (g), ca urmare a importanței lor în sectorul în care își desfășoară activitatea și a importanței pe care o are acest sector pentru economia rusă. Atât la acest punct, cât și la punctul 80 din a doua hotărâre atacată, Tribunalul a precizat că noțiunea de „influență”, în sensul acestui criteriu, includea importanța pe care oamenii de afaceri o puteau avea, având în vedere, după caz, statutul profesional al acestora, importanța activităților lor economice, amploarea participațiilor de capital ale acestora sau funcțiile pe care le dețin în cadrul uneia sau mai multor societăți în care își desfășoară respectivele activități.

191 Statuând astfel, Tribunalul a înțeles noțiunea de „influență” într-un sens economic și a furnizat criterii suficient de clare și de precise în scopul aplicării acesteia, în condițiile în care nu i se impunea să menționeze în detaliu ipotezele în care noțiunea menționată se putea aplica ca urmare a faptului că, astfel cum reiese și din cuprinsul punctului 184 din prezenta hotărâre, modul de înțelegere a importanței sau a influenței pe care un om de afaceri o poate avea în sectorul economic în cauză depinde în mare măsură de contextul și de împrejurările cauzei (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 august 2025, Timchenko/Consiliul, C-703/23 P, EU:C:2025:608, punctul 34).

192 În plus, întrucât Tribunalul, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 178 din prezenta hotărâre, a putut constata în mod întemeiat, la punctul 91 din a cincea hotărâre atacată, că din noțiunea de „influență” rezultă că sunt vizate cazurile în care un om de afaceri are o importanță în sectorul economic în cauză având în vedere statutul profesional al acestuia, importanța activităților sale economice, amploarea participațiilor de capital al acestuia sau funcțiile pe care le deține în cadrul uneia sau mai multor societăți, nu se poate considera că punctul 91 menționat încalcă cerința previzibilității impusă de principiul securității juridice.

193 În al doilea rând, prin intermediul celei de a doua critici invocate în susținerea primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, al doilea recurent arată în esență că Tribunalul a reținut, la punctele 88-90 din a doua hotărâre atacată, criterii sau elemente pe care nu le-a enunțat în definiția pe care a dat-o noțiunii de „om de afaceri important” la punctul 80 din această hotărâre, și anume importanța economică a societății Yandex, în care al doilea recurent își desfășura activitatea și, respectiv, o întâlnire la care acest recurent ar fi participat la 24 februarie 2022 cu președintele Federației Ruse, Vladimir Putin.

194 În această privință, este adevărat că, la punctul 80 din a doua hotărâre atacată, Tribunalul a identificat patru criterii necumulative care permit să se considere că un om de afaceri este „important”, în sensul criteriului de la litera (g), și că niciunul dintre aceste criterii nu menționează importanța economică a societății în care acest om de afaceri își desfășoară activitatea. Este de asemenea adevărat că, la punctele 88 și 90 din această hotărâre, Tribunalul a constatat că Yandex era o societate importantă pe plan economic și s-a întemeiat, printre altele, pe acest element pentru a considera că Consiliul a putut califica în mod valabil al doilea recurent drept „om de afaceri important”, în sensul criteriului de la litera (g).

195 În aceste condiții, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 178 și 191 din prezenta hotărâre, influența unui om de afaceri poate fi stabilită pe baza a diverse criterii economice în funcție de împrejurările speței. Prin urmare, importanța economică a societății pentru care un om de afaceri își desfășoară activitatea constituie un element relevant pentru a stabili, împreună cu alte elemente, dacă acest om de afaceri este „important”, în sensul criteriului de la litera (g), cu alte cuvinte, după cum s-a arătat la punctul 181 din prezenta hotărâre, dacă acesta are o importanță semnificativă în sectorul economic în cauză. Astfel, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a luat în considerare acest element la punctele 87-90 din a doua hotărâre atacată.

196 În ceea ce privește faptul că Tribunalul ar fi reținut, la punctul 89 din a doua hotărâre atacată, un element de fapt care nu se încadrează în criteriile menționate în definiția noțiunii de „influență” dată la punctul 80 din această hotărâre, și anume participarea celui de al doilea recurent la o reuniune organizată de președintele Federației Ruse, Vladimir Putin, la 24 februarie 2022, este suficient să se arate că, la acest punct 89, Tribunalul a considerat numai că elementul respectiv tocmai „confirma” influența celui de al doilea recurent, în sensul criteriului de la litera (g). Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 188 din prezenta hotărâre, definiția generală a unei noțiuni, precum cea dată de Tribunal la punctul 80 din a doua hotărâre atacată, nu poate să menționeze diferitele ipoteze concrete în care această noțiune se poate aplica și cu atât mai puțin să conțină elementele de fapt care să permită susținerea sau confirmarea faptului că o situație concretă intră în sfera noțiunii menționate.

197 În plus, luarea în considerare a reuniunii din 24 februarie 2022 nu trebuie înțeleasă în sensul în care recurentul ar fi influent ca urmare a legăturilor sale cu guvernul Federației Ruse sau cu președintele său, ci în sensul în care importanța sa semnificativă în sectorul economic în care își desfășoară activitatea este confirmată de faptul că este unul dintre oligarhii care au fost invitați să participe la această reuniune.

198 În al treilea rând, prin intermediul celui de al doilea motiv în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent reproșează în esență Tribunalului că nu a efectuat, la punctul 92 din a cincea hotărâre atacată, o analiză comparativă a termenului „important” în diferitele versiuni lingvistice ale criteriului de la litera (g) și că, la punctul 89 din această hotărâre coroborat cu punctul 52 din aceasta, și-a întemeiat analiza teleologică a noțiunii respective pe obiective care s-ar raporta nu la măsurile restrictive individuale, ci sectoriale adoptate de Uniune în raport cu acțiunile de destabilizare a Ucrainei de către Federația Rusă.

199 În ceea ce privește prima dintre aceste două critici, al cincilea recurent interpretează în mod eronat punctul 92 din a cincea hotărâre atacată. Astfel, Tribunalul a statuat în esență că, chiar și în cazul în care ar exista o neconcordanță între diferitele versiuni lingvistice ale termenului „important” care figurează în formularea acestui criteriu, el ar trebui, conform jurisprudenței menționate la acest punct și amintite la punctul 100 din prezenta hotărâre, interpretat în funcție de economia generală și de finalitatea reglementării din care face parte, aspect pe care l-a utilizat mai precis la punctele 88-91 din a cincea hotărâre atacată.

200 În orice caz, trebuie amintit că cele 24 de versiuni lingvistice ale termenului „important” nu prezintă neconcordanțe între ele, în măsura în care pot fi interpretate în mod uniform, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 173 și 174 din prezenta hotărâre.

201 În ceea ce privește a doua critică menționată la punctul 198 din prezenta hotărâre, trebuie amintit, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 118 și 121 din prezenta hotărâre și după cum a arătat Tribunalul la punctele 52 și 89 din a cincea hotărâre atacată, că actele Uniunii în materie de măsuri restrictive adoptate în contextul situației din Ucraina au ca obiectiv, începând cu anul 2014, atât prin intermediul unor măsuri restrictive sectoriale, cât și, precum în speță, al unor măsuri restrictive individuale, exercitarea de presiuni asupra Federației Ruse și creșterea costului acțiunilor acesteia din urmă menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, pentru ca această federație să pună capăt acțiunilor și politicilor sale de destabilizare a Ucrainei, precum și, începând cu anul 2022, agresiunii împotriva acestei țări terțe. Prin urmare, Tribunalul a efectuat analiza teleologică care figurează la punctele 88 și 89 din a cincea hotărâre atacată prin identificarea corectă a obiectivelor urmărite de măsurile restrictive care rezultă din actele inițiale în litigiu și din primele acte de menținere în litigiu.

202 Având în vedere motivele care precedă, prima și a doua critică din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, precum și al doilea motiv și primul aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P trebuie respinse.

B. Cu privire la motivele întemeiate pe încălcarea de către Tribunal a principiului proporționalității și a articolului 52 alineatul (1) din cartă, precum și la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P

203 Prezenta secțiune regrupează, pe lângă al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P, motivele întemeiate pe erori de drept pretins săvârșite de Tribunal în raport cu principiul proporționalității și cu cerințele prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din cartă, și anume al treilea și al patrulea motiv în cauza C-696/23 P, precum și al treilea motiv și al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-704/23 P.

1. Cu privire la al treilea motiv în cauza C-696/23 P, întemeiat pe încălcarea articolului 52 alineatul (1) prima teză din cartă

a) Argumentația părților

204 Prin intermediul celui de al treilea motiv în susținerea recursului formulat în cauza C-696/23 P, primul recurent arată că Tribunalul a săvârșit, la punctul 80 din prima hotărâre atacată, o eroare de drept atunci când a considerat în esență că restrângerea exercițiului drepturilor sale fundamentale prin măsurile restrictive care îl vizează era „prevăzută de lege”, în sensul articolului 52 alineatul (1) prima teză din cartă. Astfel, această instanță ar fi omis, în pofida jurisprudenței Curții, să verifice dacă decizia și regulamentul în litigiu care stabilesc aceste măsuri prevăd norme clare și precise care reglementează întinderea ingerinței în drepturile fundamentale ale primului recurent consacrate la articolele 7 și 17 din cartă, și anume dreptul la respectarea vieții sale private, precum și dreptul de proprietate. Or, nu acesta ar fi cazul în speță. În special, criteriul de la litera (g) nu ar fi nici clar, nici precis și s-ar întemeia pe termeni ambigui care nu ar îndeplini cerința previzibilității și nu ar furniza garanții suficiente împotriva unei utilizări arbitrare a puterii sale de apreciere de către Consiliu.

205 Consiliul contestă temeinicia argumentelor primului recurent.

b) Aprecierea Curții

206 Trebuie amintit că dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor consacrat la articolul 7 din cartă, precum și dreptul de proprietate prevăzut la articolul 17 din cartă nu sunt prerogative absolute, iar exercitarea lor poate face obiectul unor restricții justificate de obiective de interes general urmărite de Uniune, cu condiția ca aceste restricții să răspundă efectiv obiectivelor de interes general menționate și să nu constituie, față de scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere însuși conținutului drepturilor astfel garantate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 148, și Hotărârea din 21 martie 2024, Landeshauptstadt Wiesbaden, C-61/22, EU:C:2024:251, punctul 75).

207 În acest cadru, articolul 52 alineatul (1) prima teză din cartă prevede că pot fi impuse restrângeri exercițiului acestor drepturi cu condiția să fie prevăzute de lege și să respecte substanța acestor drepturi.

208 În această privință, trebuie amintit că cerința potrivit căreia asemenea restrângeri trebuie să fie prevăzute de lege (principiul legalității) presupune ca actul care permite ingerința în aceste drepturi să definească el însuși întinderea restrângerii exercițiului dreptului în cauză,

precizându-se, pe de o parte, că această cerință nu exclude ca restrângerea în cauză să fie formulată în termeni suficient de deschiși pentru a se putea adapta la situații diferite, precum și la schimbările de situații și, pe de altă parte, că Curtea poate, dacă este cazul, să precizeze, pe calea interpretării, întinderea concretă a restrângerii atât în raport cu înșiși termenii reglementării Uniunii în cauză, cât și cu economia sa generală și cu obiectivele pe care le urmărește, astfel cum sunt interpretate în lumina drepturilor fundamentale garantate de cartă (Hotărârea din 21 martie 2024, Landeshauptstadt Wiesbaden, C-61/22, EU:C:2024:251, punctul 77 și jurisprudența citată).

209 În speță, este adevărat că, la punctul 80 din prima hotărâre atacată, Tribunalul s-a limitat, în examinarea principiului legalității, să arate că măsurile restrictive pe care le presupun actele în litigiu pentru primul recurent erau enunțate în acte care au în special o aplicabilitate generală și un temei juridic clar în dreptul Uniunii. Procedând astfel, Tribunalul nu a examinat, la acest punct, aspectul dacă actele care permit ingerința în drepturile fundamentale ale primului recurent defineau întinderea restrângerii exercițiului acestor drepturi în sensul jurisprudenței amintite la punctul anterior. În această măsură, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.

210 Cu toate acestea, conform unei jurisprudențe constante, în ipoteza în care motivarea unei decizii a Tribunalului relevă o încălcare a dreptului Uniunii, însă dispozitivul acesteia apare ca fiind întemeiat pentru alte motive de drept, o astfel de încălcare nu este de natură să determine anularea acestei hotărâri și se impune efectuarea unei substituiri a motivelor (Hotărârea din 4 octombrie 2024, Comisia și Consiliul/Frontul Polisario, C-778/21 P și C-798/21 P, EU:C:2024:833, punctul 178).

211 În această privință, articolul 52 alineatul (1) din cartă impune, desigur, că orice restrângere a exercitării unui drept fundamental garantat de aceasta trebuie să fie prevăzută de lege, ceea ce implică faptul că temeiul juridic care permite ingerința în dreptul menționat trebuie să definească el însuși, în mod clar și precis, întinderea restrângerii exercitării sale [Hotărârea din 16 iulie 2020, Facebook Ireland și Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, punctul 175, precum și Hotărârea din 8 septembrie 2020, Recorded Artists Actors Performers, C-265/19, EU:C:2020:677, punctul 86].

212 Or, Tribunalul a examinat în esență respectarea acestei cerințe în analiza primului motiv al acțiunii, întemeiat pe o încălcare a principiului proporționalității și a drepturilor fundamentale.

213 În special, acesta a considerat, la punctele 83, 84 și 91-93 din prima hotărâre atacată, că condițiile de aplicare și întinderea restrângerilor exercițiului drepturilor fundamentale garantate la articolele 7 și 17 din cartă sunt definite în mod clar și precis chiar de Decizia 2014/145 și de Regulamentul nr. 269/2014. Astfel, asemenea măsuri restrictive nu pot fi adoptate decât în privința unor categorii de persoane și de entități care îndeplinesc criteriile care figurează la articolele 1 și 2 din Decizia 2014/145, precum și la articolul 3 din Regulamentul nr. 269/2014, din care face parte criteriul de la litera (g). În plus, articolul 1 alineatele (2), (3) și (6) din Decizia 2014/145 precizează cazurile în care o persoană poate beneficia de o derogare de la măsura interdicției de intrare pe teritoriul Uniunii care o vizează sau de tranzitare a acestuia, în timp ce articolul 2 alineatele (3)-(5), (7) și (8) din această decizie, precum și articolele 4-6b din Regulamentul nr. 269/2014 prevăd situațiile în care pot fi deblocate fondurile și resursele economice ale unei persoane care au fost înghețate.

214 În aceste condiții, rezultă că concluzia Tribunalului, care figurează la punctul 80 din prima hotărâre atacată, potrivit căreia măsurile restrictive pe care le presupun actele în litigiu pentru primul recurent sunt prevăzute de lege, în sensul articolului 52 alineatul (1) prima teză din cartă, este întemeiată în raport cu motivele care figurează într-o altă parte a acestei hotărâri.

215 Având în vedere motivele care precedă, al treilea motiv în cauza C-696/23 P trebuie respins.

2. Cu privire la al patrulea motiv în cauza C-696/23 P și la al treilea motiv în cauza C-704/23 P, întemeiate pe încălcarea articolului 52 alineatul (1) a doua teză din cartă, precum și cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-704/23 P, întemeiat pe o încălcare a principiului proporționalității

a) Argumentația părților

216 Al patrulea motiv invocat în susținerea recursului în cauza C-696/23 P este împărțit în șase aspecte.

217 Prin intermediul primului aspect al acestui motiv, primul recurent susține în esență că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat, la punctele 88 și 90 din prima hotărâre atacată, că măsurile restrictive care i-au fost impuse erau adecvate și necesare pentru atingerea obiectivelor urmărite de Uniune. Astfel, în ceea ce privește, pe de o parte, punctul 88 din această hotărâre, măsurile respective nu ar fi avut nici cea mai mică repercusiune asupra Federației Ruse, considerațiile care figurează la acest punct 88 nepermițând, în plus, susținerea proporționalității măsurilor menționate. În special, primul recurent susține că problema dacă a cedat acțiunile sale în cadrul TMK și al grupului Sinara era, pentru aprecierea capacității măsurilor restrictive de a atinge obiectivele urmărite, un fapt pertinent pe care Tribunalul ar fi trebuit să îl examineze în raport cu propunerile de probe prezentate. În ceea ce privește, pe de altă parte, punctul 90 din hotărârea menționată, primul recurent consideră că, contrar celor statuate de Tribunal, nu era în măsură să sugereze măsuri mai puțin constrângătoare, dat fiind că astfel de măsuri ar fi fost la fel de inadecvate pentru atingerea obiectivelor urmărite.

218 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, primul recurent reproșează Tribunalului că a considerat, la punctul 94 din prima hotărâre atacată, că, în pofida probelor prezentate în cursul procedurii în fața Tribunalului, argumentul potrivit căruia măsurile restrictive stabilite prin decizia și regulamentul în litigiu servesc în definitiv intereselor Federației Ruse nu era susținut corespunzător cerințelor legale.

219 În cadrul celui de al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, primul recurent susține că Tribunalul a omis să răspundă la argumentul său potrivit căruia măsurile restrictive care i-au fost impuse sunt nerezonabile ca urmare a faptului că statele membre contribuie, prin achiziționarea de combustibili fosili, la finanțarea costului războiului dus de Federația Rusă.

220 În susținerea celui de al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv, primul recurent susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a ignorat, la punctul 90 din prima hotărâre atacată, că nu putea eluda, din punct de vedere material, restricțiile impuse, ceea ce Tribunalul ar fi putut constata dacă ar fi luat în considerare propunerile de probe referitoare la cesiunea acțiunilor sale.

221 Primul recurent susține, prin intermediul celui de al cincilea și al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a acordat, la punctele 81, 82 și 93, precum și, respectiv, la punctele 83, 84, 91 și 92 din prima hotărâre atacată, o importanță excesivă, în vederea controlului proporționalității măsurilor restrictive care îl vizează, reexaminării periodice a acestora din urmă, precum și posibilităților de a solicita o autorizație de utilizare a fondurilor sau de a obține un permis de călătorie pentru motive de ordin umanitar.

222 În susținerea celui de al treilea motiv în cauza C-704/23 P, al doilea recurent critică punctul 143 din a doua hotărâre atacată, în măsura în care Tribunalul s-a abținut să verifice, contrar celor anunțate la acest punct, dacă măsurile restrictive stabilite și menținute prin actele în litigiu erau adecvate pentru realizarea obiectivelor urmărite de acestea din urmă. Astfel, demonstrația efectuată de Tribunal la punctul menționat nu s-ar raporta la controlul capacității măsurilor restrictive de a atinge aceste obiective. Or, măsurile restrictive impuse celui de al doilea recurent nu ar fi de natură să exercite vreo presiune asupra conducerii Federației Ruse, să afecteze politica acesteia din urmă sau să aibă vreo influență asupra sectorului economic vizat.

223 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în aceeași cauză, al doilea recurent susține că punctul 166 din a doua hotărâre atacată, care privește caracterul proporțional al restrângerii exercițiului drepturilor sale fundamentale și care face trimitere în special la analiza proporționalității efectuată la punctul 143 din această hotărâre, este, în consecință, de asemenea afectat de o eroare de drept.

224 Consiliul răspunde că, în cauza C-696/23 P, primul recurent urmărește, prin intermediul primului, al celui de al doilea și al celui de al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv, să repună în discuție aprecierea faptelor de către Tribunal, un astfel de control al faptelor neintrând, în lipsa vreunei susțineri privind denaturarea, în competența Curții în cadrul unui recurs.

225 În rest, această instituție contestă temeinicia argumentelor primului și ale celui de al doilea recurent.

b) Aprecierea Curții

1) Cu privire la admisibilitatea primului, a celui de al doilea și a celui de al patrulea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-696/23 P

226 În ceea ce privește admisibilitatea primului și a celui de al patrulea aspect ale celui de al patrulea motiv invocate în susținerea recursului în cauza C-696/23 P, este necesar să se constate, în lumina jurisprudenței Curții amintite la punctul 158 din prezenta hotărâre, că primul recurent nu urmărește să repună în discuție constatările și aprecierile factuale efectuate de Tribunal. Dimpotrivă, acesta îi reproșează că nu a ținut seama de un element de fapt, și anume cesiunea acțiunilor sale în cadrul TMK și al grupului Sinara, pentru a aprecia proporționalitatea ingerinței în drepturile sale fundamentale prin măsurile restrictive care i-au fost impuse, precum și existența unui risc de eludare a acestor măsuri. Un asemenea argument echivalează cu a solicita Curții să exercite un control asupra unei eventuale încălcări a principiului proporționalității, precum și a normelor în materie de sarcină și de administrare a probelor de către Tribunal, aspect pentru care Curtea este competentă în cadrul unui recurs (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 august 2025, Timchenko/Consiliul, C-702/23 P, EU:C:2025:605, punctul 25 și jurisprudența citată). În aceste condiții, cele două aspecte sunt admisibile.

227 În schimb, este necesar să se constate că, prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv invocat în cauza C-696/23 P, primul recurent urmărește să obțină o nouă apreciere a elementelor de probă pe care le-a furnizat în susținerea acțiunii sale în primă instanță pentru a demonstra că măsurile restrictive în cauză sunt, contrar celor statuate de Tribunal la punctul 94 din prima hotărâre atacată, benefice guvernului Federației Ruse ca urmare a returnării forțate în această țară a numeroși oameni de afaceri. O asemenea argumentație, prin care acest recurent nu invocă nicio denaturare a acestor elemente de probă de către Tribunal, trebuie respinsă ca inadmisibilă, conform jurisprudenței Curții amintite la punctul 158 din prezenta hotărâre.

228 Rezultă că numai primul și al patrulea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-696/23 P sunt admisibile.

2) Cu privire la fond

i) Observații introductive

229 În ceea ce privește, în primul rând, proporționalitatea măsurilor restrictive edictate de Uniune sau a normelor generale prevăzute în actele Uniunii care impun astfel de măsuri, Curtea a amintit că principiul proporționalității impune ca mijloacele puse în aplicare printr-o dispoziție de drept al Uniunii să fie apte să realizeze obiectivele legitime urmărite de reglementarea în cauză și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestora (Hotărârea din 31 ianuarie 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines ș.a./Consiliul, C-225/17 P, EU:C:2019:82, punctul 102, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 9 iulie 2020, Haswani/Consiliul, C-241/19 P, EU:C:2020:545, punctul 99).

230 În ceea ce privește controlul jurisdicțional al respectării cerințelor care decurg din principiul proporționalității, trebuie amintit că Curtea a recunoscut o largă putere de apreciere Consiliului atunci când prevede un regim de măsuri restrictive care țin de politica externă și de securitate comună a Uniunii, care implică din partea acestuia alegeri de natură politică, economică și socială și în care este chemat să efectueze aprecieri și evaluări complexe. Curtea a dedus din aceasta că nu trebuie să se stabilească dacă o măsură adoptată în temeiul unui asemenea regim era singura sau cea mai bună posibilă, dar că numai caracterul vădit inadecvat al unei astfel de măsuri, în raport cu obiectivul pe care Consiliul urmărește să îl atingă, poate afecta legalitatea acesteia. Curtea a precizat de asemenea că, chiar și în prezența unei marje de apreciere largi, Consiliul este ținut să își întemeieze alegerea pe criterii obiective și să examineze dacă scopurile urmărite de măsura reținută sunt de natură să justifice consecințe economice negative, chiar și considerabile, pentru anumiți operatori [a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punctul 120 și jurisprudența citată, Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 146, precum și Hotărârea din 9 iulie 2020, Haswani/Consiliul, C-241/19 P, EU:C:2020:545, punctul 100].

231 În al doilea rând, după cum s-a amintit la punctul 206 din prezenta hotărâre, exercitarea unor drepturi fundamentale precum cele consacrate la articolele 7 și 17 din cartă, precum și la articolul 16 din aceasta din urmă referitor la libertatea de a desfășura o activitate economică poate face obiectul unor restricții justificate de obiective de interes general urmărite de Uniune, cu condiția ca aceste restricții să răspundă efectiv obiectivelor menționate și să nu constituie, față de scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere însuși

conținutului drepturilor astfel garantate. Curtea a precizat de asemenea că măsurile restrictive implică, prin definiție, efecte care afectează dreptul la respectarea vieții private, dreptul de proprietate și libera exercitare a activităților profesionale, cauzând astfel prejudicii persoanelor pe care le vizează (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punctele 121-123, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctele 148 și 149).

232 În conformitate cu articolul 52 alineatul (1) din cartă, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților consacrate de aceasta trebuie să fie prevăzută de lege, să respecte substanța lor, iar prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri privind aceste drepturi și libertăți numai în cazul în care ele sunt necesare și numai dacă răspund efectiv unor obiective de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și a libertăților celorlalți. În acest cadru, jurisprudența menționată la punctele 229 și 230 din prezenta hotărâre are de asemenea vocația de a se aplica pentru a stabili dacă ingerința reprezentată de măsurile restrictive în drepturile fundamentale ale persoanei în cauză este disproporționată sau nu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 31 ianuarie 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines ș.a./Consiliul, C-225/17 P, EU:C:2019:82, punctele 101-103, precum și Hotărârea din 9 iulie 2020, Haswani/Consiliul, C-241/19 P, EU:C:2020:545, punctele 98-100).

233 Din cuprinsul punctelor 229-232 din prezenta hotărâre reiese că, pentru a stabili dacă măsurile restrictive adoptate de Uniune sau normele generale prevăzute într-un act al Uniunii care impune astfel de măsuri respectă principiul proporționalității sau dacă ingerința în drepturile sau libertățile garantate de cartă ca urmare a restrângerilor acestor drepturi sau libertăți printr-un act al Uniunii care impune măsuri restrictive este proporțională, trebuie să se verifice, *primo*, dacă aceste măsuri sau aceste norme răspund unui obiectiv de interes general recunoscut de Uniune, *secundo*, dacă nu sunt vădit inadecvate în raport cu acest obiectiv, cu alte cuvinte dacă nu sunt vădit inapte să îl realizeze, și, în al treilea rând, dacă ele sau, după caz, restrângerea în cauză nu depășesc în mod vădit ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului respectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punctul 126, precum și Hotărârea din 17 septembrie 2020, Rosneft ș.a./Consiliul, C-732/18 P, EU:C:2020:727, punctele 110-115 și punctul 117).

234 Prin urmare, în raport cu această grilă de analiză trebuie să se examineze dacă, astfel cum susțin primul și al doilea recurent, Tribunalul a săvârșit erori de drept în aprecierea proporționalității măsurilor restrictive adoptate la nivelul Uniunii împotriva celui de al doilea recurent sau a proporționalității ingerinței în drepturile fundamentale ale primului și ale celui de al doilea recurent, consacrate la articolele 7 și 17 din cartă, precum și, în ceea ce îl privește pe al doilea recurent, la articolul 16 din aceasta din urmă.

235 Obiectivul urmărit de măsurile restrictive în cauză constă în exercitarea unei presiuni asupra guvernului Federației Ruse și în creșterea costului acțiunilor acesteia din urmă menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei. Este vorba despre un obiectiv legitim care se încadrează în cele urmărite în cadrul politicii externe și de securitate comună, menționate la articolul 21 alineatul (2) literele (b) și (c) TUE, și anume, pe de o parte, consolidarea și susținerea democrației, a statului de drept, a drepturilor omului și a principiilor de drept internațional și, pe de altă parte, menținerea păcii, prevenirea conflictelor și consolidarea securității internaționale (a se vedea prin analogie Hotărârea din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776,

punctul 124, Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 115, precum și Hotărârea din 31 ianuarie 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines ș.a./Consiliul, C-225/17 P, EU:C:2019:82, punctul 104). De altfel, primul și al doilea recurent nu contestă, în cadrul argumentației lor, legitimitatea acestui obiectiv.

ii) Analiză

236 În primul rând, în ceea ce privește argumentul celui de al doilea recurent potrivit căruia, în cadrul analizei sale privind proporționalitatea măsurilor restrictive adoptate la nivelul Uniunii împotriva acestui recurent și, respectiv, proporționalitatea ingerinței în drepturile sale fundamentale care rezultă din aceste măsuri, Tribunalul nu ar fi examinat, la punctele 143 și 166 din a doua hotărâre atacată, caracterul adecvat al măsurilor menționate în raport cu obiectivele urmărite de actele în litigiu, trebuie arătat că recurentul respectiv interpretează în mod eronat aceste puncte.

237 Astfel, *primo*, trimiterile la jurisprudența Tribunalului menționate la punctul 143 din a doua hotărâre atacată, în special trimiterea la punctul 116 din Hotărârea din 12 martie 2014, Al Assad/Consiliul (T-202/12, EU:T:2014:113), în care Tribunalul a considerat că, în ceea ce privește caracterul adecvat al măsurilor restrictive în cauză, acesta rezulta din caracterul fundamental pentru comunitatea internațională al obiectivului de interes general urmărit de aceste măsuri, permit să se înțeleagă că Tribunalul a considerat, prin analogie, la acest punct 143, că, în raport cu importanța obiectivelor urmărite de măsurile restrictive în cauză, necontestate de al doilea recurent și amintite la punctul 235 din prezenta hotărâre, aceste măsuri erau adecvate pentru atingerea lor.

238 *Secundo*, din moment ce punctul 166 din a doua hotărâre atacată face trimitere la analiza care figurează în special la punctul 143 din aceasta, trebuie să se constate că Tribunalul a examinat caracterul adecvat al măsurilor respective în raport cu obiectivele urmărite de acestea și a considerat că erau adecvate pentru atingerea lor. În plus, Tribunalul a considerat în esență, la acest punct 143, în conformitate cu jurisprudența Curții amintită la punctele 231 și 233 din prezenta hotărâre, că consecințele negative care rezultă din ingerința în drepturile fundamentale generată de măsurile restrictive impuse celui de al doilea recurent nu pot fi considerate disproporționate, în măsura în care nu depășesc în mod vădit ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit.

239 În al doilea rând, trebuie să se examineze, *primo*, primul și al patrulea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-696/23 P, prin care primul recurent reproșează Tribunalului că a săvârșit, pentru a stabili dacă restrângerea exercițiului drepturilor sale fundamentale era proporțională, erori de drept în analiza sa, la punctele 88 și 90 din prima hotărâre atacată, cu privire la caracterul adecvat al măsurilor restrictive pentru atingerea obiectivelor urmărite, precum și la caracterul necesar al acestei restrângeri.

240 Mai întâi, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, criticile îndreptate împotriva unor motive neesențiale ale unei decizii a Tribunalului nu pot determina anularea acestei decizii și sunt, așadar, inoperante (Hotărârea din 2 octombrie 2019, Crédit mutuel Arkéa/BCE, C-152/18 P și C-153/18 P, EU:C:2019:810, punctul 68, precum și jurisprudența citată). Or, întrucât punctul 88 din prima hotărâre atacată este introdus prin sintagma „Aceasta este situația cu atât mai mult cu cât”, trebuie să se deducă de aici că motivele care urmează acestei sintagme prezintă un caracter neesențial în raport cu cele care o precedă, care figurează la punctul 87 din această hotărâre, care nu este criticată de primul recurent și prin care Tribunalul a considerat că măsurile restrictive

stabilite prin decizia și regulamentul în litigiu erau adecvate pentru atingerea obiectivelor urmărite. Prin urmare, argumentele primului recurent îndreptate împotriva punctului 88 din prima hotărâre atacată trebuie respinse ca inoperante.

241 În continuare, în ceea ce privește argumentul primului recurent potrivit căruia Tribunalul a dat dovadă de incoerență atunci când a considerat, la punctul 90 din prima hotărâre atacată, că ar fi trebuit să indice ce măsuri mai puțin constrângătoare, dar la fel de eficiente în raport cu obiectivele urmărite de Consiliu, ar fi putut adopta acesta pentru a atenua consecințele negative care rezultă din restrângerea exercitării drepturilor sale fundamentale, deși nu ar exista nicio măsură alternativă adecvată, acest argument nu este întemeiat. Într-adevăr, la acest punct din prima hotărâre atacată, Tribunalul, după ce a evocat el însuși asemenea măsuri mai puțin constrângătoare și a constatat că acestea nu permiteau atingerea la fel de eficientă a obiectivelor urmărite, a constatat că primul recurent nu furnizase alte exemple de astfel de măsuri. Or, Tribunalul nu poate, în lipsa unor asemenea exemple, să remedieze omisiunea primului recurent (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iunie 2020, VTB Bank/Consiliul, C-729/18 P, EU:C:2020:499, punctele 85-87) și nici nu se poate prezuma că eventualele măsuri alternative pe care acest recurent le-ar fi putut indica ar fi fost în mod necesar considerate inadecvate de către Tribunal.

242 În sfârșit, în ceea ce privește mai precis al patrulea aspect al primului motiv, îndreptat împotriva punctului 90 din prima hotărâre atacată, Tribunalul nu era obligat să examineze, la acest punct, dacă primul recurent, ca urmare a pretinsei pierderi a puterii sale de control asupra TMK și a grupului Sinara, nu era în măsură să eludeze măsurile restrictive care îi erau impuse. Astfel, punctul 90 din această hotărâre privește numai problema dacă existau măsuri restrictive mai puțin constrângătoare, dar la fel de eficiente pentru atingerea obiectivelor urmărite. Or, deși examinarea riscului de eludare poate fi utilă pentru stabilirea existenței unor asemenea măsuri alternative, simplul fapt că o persoană care face obiectul unor măsuri restrictive nu le poate eluda nu înseamnă că restrângerea exercițiului drepturilor sale fundamentale care rezultă din aceasta depășește în mod vădit ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor respective.

243 *Secundo*, este necesar de asemenea să se respingă al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, prin care primul recurent reproșează Tribunalului că a omis să răspundă la argumentul său potrivit căruia măsurile restrictive care i-au fost impuse sunt nerezonabile ca urmare a faptului că statele membre ar contribui, prin achiziționarea de combustibili fosili, la finanțarea costului războiului pentru Federația Rusă. Astfel, prin analogie cu ceea ce Tribunalul a statuat la punctele 87 și 89 din prima hotărâre atacată, necriticate de acest recurent în cadrul recursului, o asemenea împrejurare este, în măsura în care este vorba despre o chestiune care privește relațiile comerciale dintre state suverane, lipsită în mod obiectiv de orice legătură cu criteriul de la litera (g) și cu obiectivul urmărit de măsurile restrictive stabilite prin decizia și regulamentul în litigiu, și anume de a exercita, prin intermediul unor măsuri restrictive individuale, o presiune suplimentară asupra guvernului acestei federații și de a crește costul pentru aceasta din urmă al acțiunilor sale menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei. Prin urmare, în conformitate cu jurisprudența amintită la punctul 101 din prezenta hotărâre, primul recurent putea înțelege, pornind de la aceste puncte din prima hotărâre atacată, motivele pentru care un asemenea argument nu putea fi admis în cadrul examinării caracterului proporțional al ingerinței în drepturile sale fundamentale.

244 În ceea ce privește, *tertio*, al cincilea și al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv, prin care primul recurent reproșează Tribunalului în esență că a acordat, la punctele 81-84, precum și la punctele 92 și 93 din prima hotărâre atacată, o importanță excesivă în vederea controlului

proporționalității ingerinței în drepturile sale fundamentale, reexaminării periodice a măsurilor restrictive care îl privesc și posibilităților de a solicita o autorizație de utilizare a fondurilor sau de a obține un permis de călătorie pentru motive de ordin umanitar, acestea trebuie respinse.

245 Astfel, pe de o parte, punctele 81-84 din prima hotărâre atacată nu se raportează la examinarea de către Tribunal a cerinței proporționalității prevăzute la a doua teză a articolului 52 alineatul (1) din cartă, ci la examinarea cerinței, prevăzută la prima teză a acestei dispoziții, potrivit căreia orice restrângere a drepturilor fundamentale trebuie să respecte substanța acestor drepturi. Or, prin intermediul celui de al cincilea și al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv, primul recurent invocă numai erori de drept săvârșite de Tribunal în raport cu examinarea pe care această instanță a efectuat-o cu privire la principiul proporționalității în raport cu ingerința în drepturile sale fundamentale.

246 Pe de altă parte, în ceea ce privește punctele 92 și 93 din prima hotărâre atacată, este suficient să se arate că primul recurent nu a precizat motivele pentru care Tribunalul ar fi acordat o „importanță excesivă” aspectelor evocate la punctele menționate. Astfel, acesta din urmă s-a limitat să arate că reexaminarea periodică a măsurilor restrictive, precum și existența unor derogări care pot fi acordate pentru utilizarea fondurilor și a resurselor economice înghețate sau pentru intrarea pe teritoriul Uniunii contribuia la demonstrarea caracterului proporțional al ingerinței în drepturile fundamentale ale primului recurent.

247 Având în vedere motivele care precedă, primul și al treilea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-696/23 P, precum și al treilea motiv și al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-704/23 P trebuie respinse.

3. Cu privire la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P

a) Argumentația părților

248 În cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent consideră că definiția noțiunii de „oameni de afaceri importanți” dată de Tribunal la punctul 91 din hotărârea atacată aduce atingere în mod disproporționat libertății sale de a desfășura o activitate comercială și dreptului său de proprietate, consacrate la articolul 16 și, respectiv, la articolul 17 din cartă. Astfel, din moment ce singurele măsuri pe care un om de afaceri care intră sub incidența criteriului de la litera (g) ar putea în mod rezonabil să le ia ar consta în pierderea statutului său prin vânzarea, de exemplu, a acțiunilor sau a părților sale sociale, măsurile restrictive nu ar mai avea un caracter temporar și reversibil, ci, dimpotrivă, ar rămâne definitive și ireversibile.

249 Consiliul consideră că, din cauza lipsei sale de claritate, acest aspect trebuie declarat inadmisibil. Pe de altă parte, acesta contestă temeinicia argumentelor celui de al cincilea recurent.

b) Aprecierea Curții

250 Cu titlu introductiv, trebuie să se considere, având în vedere jurisprudența Curții amintită la punctul 157 din prezenta hotărâre, că, contrar celor afirmate de Consiliu, critica formulată în cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P este, în pofida caracterului său succint, suficient de comprehensibilă.

251 Cu privire la fond, trebuie amintit că, potrivit unui principiu general de interpretare, un act al Uniunii trebuie interpretat, în măsura posibilului, astfel încât să nu se repună în discuție validitatea acestuia și în conformitate cu dreptul primar în ansamblul său și în special cu prevederile cartei (Hotărârea din 15 februarie 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punctul 48 și jurisprudența citată).

252 În speță, la punctul 91 din a cincea hotărâre atacată, Tribunalul a considerat în esență că, pentru a intra sub incidența criteriului de la litera (g), oamenii de afaceri trebuie considerați ca fiind „importanți” ca urmare a importanței lor, având în vedere diferite criterii economice, în sectorul economic în care își desfășoară activitatea, această interpretare fiind lipsită de o eroare de drept, după cum rezultă din cuprinsul punctelor 178 și 181 din prezenta hotărâre. Prin urmare, trebuie să se verifice dacă, procedând astfel, Tribunalul a reținut o interpretare a criteriului de la litera (g) care nu ar fi conformă cu drepturile fundamentale consacrate la articolele 16 și 17 din cartă, în măsura în care această interpretare ar avea ca efect să aducă atingere în mod disproporționat drepturilor respective în raport cu jurisprudența Curții amintită la punctul 233 din prezenta hotărâre.

253 În această privință, este necesar să se considere, *primo*, că, pentru aceleași motive ca cele expuse la punctul 235 din prezenta hotărâre, criteriul de la litera (g) răspunde unui obiectiv legitim care se încadrează în cele urmărite în cadrul politicii externe și de securitate comune a Uniunii, și anume, după cum a amintit Tribunalul la punctele 52, 54, 89 și 122 din a cincea hotărâre atacată, obiectivul care constă în sporirea presiunii exercitate asupra guvernului Federației Ruse, precum și a costului acțiunilor acestei federații menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei.

254 *Secundo*, pentru motivele indicate la punctele 52-55 din a cincea hotărâre atacată, necriticate de al cincilea recurent, trebuie să se considere că măsurile restrictive adoptate în temeiul criteriului de la litera (g) nu sunt vădit inadecvate în raport cu acest obiectiv întrucât nu sunt în mod vădit inapte să îl atingă.

255 *Tertio*, trebuie examinat aspectul dacă ingerința în drepturile fundamentale consacrate la articolele 16 și 17 din cartă, care rezultă din măsurile restrictive adoptate în temeiul criteriului de la litera (g), ar fi disproporționată întrucât ar depăși în mod vădit ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului respectiv.

256 Or, având în vedere un obiectiv la fel de fundamental cu acela de a pune capăt unei agresiuni săvârșite împotriva unui stat independent precum Ucraina cu încălcarea dreptului internațional și de a proteja integritatea teritorială, suveranitatea, precum și independența țării terțe respective, această ingerință nu poate fi considerată disproporționată și intolerabilă până la punctul în care ar depăși în mod vădit ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului respectiv.

257 În aceste condiții, nu se poate considera că, dată fiind interpretarea pe care Tribunalul a reținut-o în mod întemeiat cu privire la noțiunea de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), ingerința în drepturile fundamentale ale celui de al cincilea recurent care rezultă din măsurile restrictive adoptate în temeiul acestui criteriu ar fi disproporționată.

258 Având în vedere motivele care precedă, al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-111/24 P trebuie respins.

C. Cu privire la motivele întemeiate pe erori de drept săvârșite de Tribunal în cadrul analizei sale referitoare la excepțiile de nelegalitate a criteriului de la litera (g)

259 Prezenta secțiune se referă la al doilea aspect al celui de al treilea motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P și la al treilea motiv în cauza C-111/24 P, prin care al treilea, al patrulea și al cincilea recurent critică analiza Tribunalului referitoare la excepțiile de nelegalitate a criteriului de la litera (g) pe care le-au invocat în primă instanță în temeiul articolului 277 TFUE.

1. Cu privire la al treilea motiv în cauza C-111/24 P

a) Argumentația părților

260 Prin intermediul celui de al treilea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a respins excepția de nelegalitate a criteriului de la litera (g) pe care a ridicat-o în fața sa.

261 Raționamentul Tribunalului de la punctul 37 din a cincea hotărâre atacată ar fi astfel eronat în măsura în care ar implica faptul că articolul 215 alineatul (2) TFUE ar permite Consiliului să adopte măsuri restrictive împotriva tuturor categoriilor de persoane pe care le vizează, chiar dacă acestea nu ar avea nicio legătură cu regimul țării terțe în cauză. În special, Tribunalul nu ar fi ținut seama de jurisprudența în sens contrar rezultată din Hotărârea din 13 martie 2012, Tay Za/Consiliul (C-376/10 P, EU:C:2012:138), ale cărei concluzii ar fi încă valabile, în pofida faptului că măsurile restrictive în discuție în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre erau întemeiate pe articolele 60 și 301 CE.

262 Al cincilea recurent adaugă că Uniunea a utilizat în mod creativ aceste două articole pentru a putea adopta regimuri de „sancțiuni inteligente” *(smart sanctions)*, cu alte cuvinte măsuri mai specifice și mai selective precum înghețarea fondurilor sau interdicțiile de a călători în privința unor indivizi sau a unor entități care sunt asociate conducătorilor țării terțe în cauză, care le furnizează un sprijin economic sau care sunt controlate, în mod direct sau indirect, de acești conducători, cerința unei legături suficiente între acești indivizi sau entități și țara terță respectivă fiind astfel impusă în mod sistematic. Pentru a consacra aceste practici noi și pentru a oferi Uniunii un cadru juridic mai adaptat decât cele două articole menționate mai sus din Tratatul CE, Tratatul de la Lisabona ar fi introdus actualul articol 215 TFUE în dreptul Uniunii. Procedând astfel, statele membre ar fi integrat în mod formal practica „sancțiunilor inteligente” în arhitectura textuală a tratatelor fondatoare ale Uniunii fără a schimba în niciun fel statul de drept, după cum ar fi afirmat în mod eronat Tribunalul la punctul 37 din a cincea hotărâre atacată.

263 Al cincilea recurent adaugă că cerința unei asemenea legături se impune pentru a evita să se acorde instituțiilor Uniunii un cec în alb care să le permită să impună măsuri restrictive oricărei persoane sau categorii de persoane. Procedând prin sancțiuni specifice, Uniunea ar fi ales un regim de sancțiuni mai juste care ar fi expresia unei Uniuni concepute ca un spațiu de drepturi și libertăți.

264 Consiliul contestă temeinicia argumentelor celui de al cincilea recurent.

b) Aprecierea Curții

265 Prin intermediul celui de al treilea motiv, al cincilea recurent susține în esență că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat, la punctul 37 din a cincea hotărâre atacată, că orice persoană poate, în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, să facă obiectul unor măsuri restrictive, chiar și în lipsa unei legături suficiente între categoria de persoane vizată de aceste măsuri și țara terță în cauză.

266 În această privință, trebuie amintit că, astfel cum a subliniat Tribunalul în mod întemeiat la punctul 37 din a cincea hotărâre atacată, articolul 215 alineatul (2) TFUE prevede posibilitatea Consiliului să adopte măsuri restrictive nu numai împotriva conducătorilor unei țări terțe și a persoanelor sau entităților asociate acestora sau controlate direct sau indirect de ele, dar și împotriva unor persoane și entități care nu au nicio legătură cu regimul de conducere al unei astfel de țări, precizându-se că dreptul Uniunii prevedea deja, înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, această dublă posibilitate în temeiul articolelor 60 și 301 CE, pe de o parte, și, respectiv, în temeiul acestor dispoziții și al articolului 308 CE, pe de altă parte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 3 septembrie 2008, Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, C-402/05 P și C-415/05 P, EU:C:2008:461, punctele 166 și 216, Hotărârea din 13 martie 2012, Tay Za/Consiliul, C-376/10 P, EU:C:2012:138, punctele 63 și 64, precum și Hotărârea din 19 iulie 2012, Parlamentul/Consiliul, C-130/10, EU:C:2012:472, punctele 51-53 și 73).

267 Aceasta nu înseamnă însă că Consiliul poate adopta, în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, măsuri restrictive împotriva unor persoane și entități care nu ar prezenta o legătură obiectivă cu această țară.

268 Astfel, din modul de redactare a articolului 215 alineatul (2) TFUE reiese că, așa cum a amintit Tribunalul însuși la punctul 37 din a cincea hotărâre atacată, Consiliul poate adopta, în temeiul acestei dispoziții, măsuri restrictive împotriva unor persoane fizice sau juridice, grupuri sau entități fără caracter statal numai în măsura în care acest lucru este prevăzut de o decizie adoptată în conformitate cu dispozițiile capitolului 2 din titlul V din Tratatul UE, din care face parte articolul 29 din acest tratat.

269 În această privință, trebuie amintit că articolul 29 TUE permite Consiliului să adopte decizii care definesc poziția Uniunii într-o anumită chestiune de natură geografică sau tematică, asemenea poziție putând include măsuri restrictive împotriva unor persoane fizice sau juridice, grupuri sau entități fără caracter statal. În acest cadru, Consiliul este competent să definească, chiar să precizeze, dispunând în această privință de o largă putere de apreciere și hotărând în unanimitate, obiectul măsurilor restrictive pe care Uniunea le adoptă în domeniul politicii externe și de securitate comune (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctele 87, 88 și 90, precum și Hotărârea din 16 octombrie 2025, Timchenko și Timchenko/Consiliul, C-805/24 P, EU:C:2025:792, punctele 20 și 23).

270 Larga putere de apreciere de care dispune Consiliul în această privință se explică prin întinderea vastă a scopurilor și a obiectivelor Uniunii în acest domeniu, astfel cum sunt exprimate la articolul 3 alineatul (5) TUE și la articolul 21 TUE, precum și în dispozițiile specifice referitoare la politica externă și de securitate comună a Uniunii, în special articolele 23 și 24 TUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 88).

271 În special, astfel cum reiese în esență din cuprinsul punctului 230 din prezenta hotărâre, Consiliul dispune de o marjă largă de apreciere în ceea ce privește obiectul măsurilor restrictive adoptate în domeniul respectiv, precum și definiția și domeniul de aplicare al criteriilor generale în temeiul cărora pot fi adoptate aceste măsuri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 aprilie 2015, Anbouba/Consiliul, C-605/13 P, EU:C:2015:248, punctul 41). Astfel, Curtea, competentă în temeiul dispozițiilor articolului 275 al doilea paragraf coroborat cu articolul 263 al patrulea paragraf TFUE să aprecieze legalitatea actelor Uniunii care prevăd măsuri restrictive împotriva persoanelor fizice sau juridice, grupurilor și entităților fără caracter statal și, în consecință, criterii de includere prevăzute de acestea, a dedus de aici că numai caracterul vădit inadecvat al unui astfel de act în raport cu obiectivul pe care instituția competentă urmărește să îl atingă poate afecta legalitatea acestui act (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 aprilie 2013, Gbagbo ș.a./Consiliul, C-478/11 P-C-482/11 P, EU:C:2013:258, punctul 57, precum și Hotărârea din 31 ianuarie 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines ș.a./Consiliul, C-225/17 P, EU:C:2019:82, punctul 103).

272 În aceste condiții, în pofida marjei largi de apreciere de care dispune Consiliul pentru a defini obiectul măsurilor restrictive pe care Uniunea le adoptă în domeniul politicii externe și de securitate comune, precum și criteriile juridice care permit impunerea de măsuri restrictive, orice decizie prin care se adoptă astfel de măsuri în temeiul articolului 29 TUE, pentru a face presiuni asupra unei țări terțe, cum este cazul în speță, trebuie să definească și să delimiteze obiectivul de presiune urmărit, precum și categoriile de persoane sau de entități vizate de aceste criterii.

273 În acest cadru, o asemenea decizie trebuie să evidențieze, în criteriile pe care le stabilește, o legătură obiectivă între aceste categorii de persoane sau de entități și țara terță în cauză în raport cu obiectivul astfel definit și delimitat. În special, aceste categorii trebuie să fie stabilite așa încât persoanele și entitățile pe care le acoperă să aibă o legătură obiectivă cu această țară terță pentru ca măsurile restrictive impuse în acest temei să fie susceptibile să atingă, într-un mod care să nu fie vădit inadecvat, obiectivul de presiune pe care Uniunea intenționează astfel să o exercite. În lipsa unei astfel de legături, un criteriu de includere pe o listă a persoanelor vizate de asemenea măsuri ar fi în mod vădit inadecvat pentru atingerea obiectivului urmărit și, în consecință, ar trebui considerat nelegal (a se vedea în acest sens Hotărârea din 31 ianuarie 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines ș.a./Consiliul, C-225/17 P, EU:C:2019:82, punctul 111).

274 Atunci când Consiliul adoptă un regulament în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, acest regulament trebuie să reflecte la rândul lui în mod necesar o astfel de legătură, fără a-i putea modifica domeniul de aplicare. Într-adevăr, întrucât obiectivul unui asemenea regulament constă în punerea în aplicare a deciziei adoptate în materie de politică externă și de securitate comună în temeiul articolului 29 TUE, în punerea în aplicare a măsurilor restrictive care sunt prevăzute de acesta în măsura în care intră în domeniul de aplicare al Tratatului FUE, precum și în asigurarea aplicării uniforme a acestor măsuri în toate statele membre, regulamentul respectiv trebuie să se limiteze la a reproduce în esență conținutul deciziei și la a furniza definiții și precizări referitoare la aplicarea măsurilor restrictive prevăzute de această decizie, fără a putea adăuga însă criterii sau măsuri restrictive noi și fără a modifica domeniul de aplicare al criteriilor și măsurilor cuprinse în decizia menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctele 89 și 90).

275 Or, indicând la punctul 37 din a cincea hotărâre atacată că Consiliul este abilitat, în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, să adopte măsuri restrictive împotriva „oricărei «persoane fizice sau juridice», «entități fără caracter statal» sau a oricărui «grup» cu singura condiție ca o

decizie adoptată în conformitate cu capitolul 2 din titlul V din Tratatul UE să prevadă astfel de măsuri”, Tribunalul a amintit în esență, în mod întemeiat, că adoptarea unor asemenea măsuri restrictive este posibilă numai dacă există o decizie adoptată în temeiul articolului 29 TUE. În aceste condiții, punctul menționat din a cincea hotărâre atacată nu poate fi interpretat în sensul că Tribunalul ar fi indicat în acesta că Consiliul se poate sustrage, atunci când adoptă un regulament în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, de la cerința potrivit căreia criteriile de includere prevăzute într-o asemenea decizie și reproduse în acest regulament trebuie să vizeze categorii de persoane, de grupuri și de entități fără caracter statal care să prezinte o legătură obiectivă cu țara terță căreia Uniunea intenționează să i se opună.

276 Interpretarea eronată pe care o face astfel al cincilea recurent cu privire la punctul 37 din a cincea hotărâre atacată este, de altfel, confirmată de faptul că, la punctul 41 din această hotărâre, necriticat de recurentul respectiv, Tribunalul a subliniat faptul că, în ceea ce privește criteriul de la litera (g), exista o legătură, cel puțin indirectă, între oamenii de afaceri vizați de acest criteriu și țara terță în cauză, și anume Federația Rusă, din moment ce criteriul menționat vizează, printre altele, o categorie de persoane fizice implicate în anumite sectoare economice care constituie, pentru guvernul Federației Ruse, o sursă substanțială de venituri care îi permitea să își continue politica de destabilizare și de agresiune împotriva Ucrainei.

277 Având în vedere motivele care precedă, al treilea motiv în cauza C-111/24 P trebuie respins.

2. Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P

a) Argumentația părților

278 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-711/23 P, al treilea recurent arată că, chiar presupunând că „sursa substanțială de venituri” vizată de criteriul de la litera (g) trebuie să provină din sectoarele economice, iar nu de la oameni de afaceri importanți, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctul 101 și următoarele din a treia hotărâre atacată, prin respingerea excepției sale întemeiate pe nelegalitatea acestui criteriu.

279 Astfel, Tribunalul ar fi reținut o interpretare „obiectivă” a criteriului menționat care ar permite Consiliului să adopte măsuri restrictive împotriva unor oameni de afaceri importanți pentru simplul motiv că aceștia desfășoară o activitate într-un sector economic care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, independent de comportamentul și de contribuția individuală a acestei persoane. Or, o asemenea înțelegere a criteriului de la litera (g) ar fi contrară principiului general potrivit căruia, ținând seama de obiectivul și de întinderea regimului măsurilor restrictive ale Uniunii, astfel de măsuri trebuie să urmărească să determine o schimbare de comportament în rândul persoanelor vizate. Într-adevăr, în speță, oamenii de afaceri importanți vizați de măsurile restrictive nu ar fi în măsură să știe ce anume trebuie să schimbe în comportamentul lor pentru a nu mai face obiectul acestora.

280 Tot în cadrul acestui al doilea aspect, al treilea recurent susține că Consiliul s-a abținut, cu încălcarea principiului securității juridice, să definească în prealabil și în mod clar sectorul economic în care trebuia să desfășoare o activitate.

281 Al patrulea recurent susține de asemenea, prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-35/24 P, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a respins, în a patra hotărâre atacată, excepția de nelegalitate a criteriului de la litera (g) pe care a invocat-o în fața sa. Astfel, analiza efectuată de această instanță la punctele 87, 89 și 90 din hotărârea menționată ar face abstracție de faptul, invocat totuși de al patrulea recurent în fața Tribunalului, că, în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, un criteriu de includere precum criteriul de la litera (g) trebuie să urmărească să determine schimbări în comportamentul persoanelor care fac obiectul măsurilor restrictive, iar nu să transforme aceste persoane în „victime colaterale”. Astfel, Consiliul ar putea adopta, în temeiul acestei dispoziții, numai măsuri restrictive susceptibile să modifice în mod comprehensibil și realist comportamentul persoanei în cauză.

282 Or, interpretarea de către Tribunal a noțiunii de „influență” a oamenilor de afaceri vizați de criteriul de la litera (g), și anume importanța relativă pe care acești oameni de afaceri trebuie să o aibă într-un sector economic care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, ar conduce la o situație în care persoanele în cauză ar face obiectul unor măsuri restrictive pentru ceea ce sunt, iar nu pentru ceea ce fac sau ar trebui să facă, astfel încât comportamentul și contribuția individuală a acestor persoane nu ar fi luate în considerare.

283 Al patrulea recurent precizează de asemenea că, deși faptul că un om de afaceri important, în sensul criteriului de la litera (g), demisionează din funcții sau își vinde acțiunile în cadrul unei întreprinderi asupra căreia exercită o putere de control ar permite în mod cert înlăturarea măsurilor restrictive care vizează acest om de afaceri, el nu vede în ce măsură Federația Rusă ar suferi ca urmare a faptului că o asemenea persoană ar fi fost constrânsă să părăsească sectorul economic în cauză și nici în ce măsură acest fapt ar contribui la atingerea obiectivelor politicii externe și de securitate comune a Uniunii.

284 Consiliul, susținut de Republica Cehă, de Republica Letonia și de Comisie în cauza C-35/24 P, contestă temeinicia argumentelor invocate de cel de al treilea și de cel de al patrulea recurent.

b) Aprecierea Curții

285 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că, astfel cum s-a arătat deja la punctul 126 din prezenta hotărâre, argumentația dezvoltată cu titlu subsidiar de cel de al treilea și de cel de al patrulea recurent în susținerea celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv respectiv trebuie coroborată cu argumentația pe care au prezentat-o în cadrul primului aspect al acestor motive și care este rezumată la punctele 94 și 96 din prezenta hotărâre.

286 În aceste condiții, este necesar să se considere că, prin intermediul celui de al doilea aspect, al treilea și al patrulea recurent reproșează în esență Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat, la punctele 104-109 din a treia hotărâre atacată și, respectiv, la punctele 87-92 din a patra hotărâre atacată, că criteriul de la litera (g) nu era nelegal.

287 Mai precis, acești recurenți consideră că influența oamenilor de afaceri în sectoarele economice în care își desfășoară activitatea nu poate fi asimilată unui comportament personal sau, cel puțin, unui comportament personal suficient de grav pentru a le permite să își modifice comportamentul astfel încât să nu mai facă obiectul unor măsuri restrictive. Un asemenea comportament, al cărui caracter în mod necesar personal ar decurge, potrivit celui de al treilea recurent, din obiectivul și din însăși întinderea regimului de măsuri restrictive ale Uniunii sau, potrivit celui de al patrulea recurent, din articolul 215 alineatul (2) TFUE, ar putea fi suficient de

grav numai dacă persoanele vizate, chiar dacă nu au o legătură personală cu guvernul Federației Ruse, furnizează ele însele o sursă substanțială de venituri acestui guvern. Întrucât Tribunalul a înlăturat o asemenea interpretare a criteriului de la litera (g) la punctul 70 din a treia hotărâre atacată și la punctul 57 din a patra hotărâre atacată, acesta ar fi trebuit, așadar, să admită excepția lor de nelegalitate.

288 Tot cu titlu introductiv, în măsura în care al treilea recurent reproșează Consiliului că a încălcat principiul securității juridice prin faptul că a omis să definească în prealabil și în mod clar sectorul economic în care trebuia să desfășoare o activitate, trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 56 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, un recurs trebuie îndreptat împotriva unei decizii a Tribunalului. Astfel, argumentele unui recurs prin care nu se critică hotărârea pronunțată de Tribunal ca urmare a unei cereri de anulare a unei decizii, ci decizia a cărei anulare a fost solicitată în fața Tribunalului sunt vădit inadmisibile (Hotărârea din 17 decembrie 2020, Inpost Paczkomaty/Comisia, C-431/19 P și C-432/19 P, EU:C:2020:1051, punctul 108 și jurisprudența citată).

289 Sub rezerva acestor observații introductive, trebuie amintit că, după cum reiese din cuprinsul punctului 271 din prezenta hotărâre, numai caracterul vădit inadecvat al unui criteriu care servește drept temei pentru impunerea unor măsuri restrictive, în raport cu obiectivul pe care instituția competentă urmărește să îl atingă, poate afecta legalitatea acestui criteriu. În special, un criteriu de includere într-o listă de persoane care fac obiectul unor măsuri restrictive față de o țară terță nu poate fi considerat nelegal din moment ce vizează categorii de persoane sau de entități care au o legătură obiectivă, fie și în mod indirect, cu țara terță în discuție.

290 Astfel cum a indicat Comisia în esență în ședința în fața Curții și a prezentat doamna avocată generală la punctul 86 din Concluziile în cauza C-711/23 P, precum și la punctul 83 din Concluziile în cauza C-35/24 P, din moment ce, în special ca urmare a existenței unei asemenea legături, un criteriu de includere nu este vădit inadecvat în raport cu obiectivul urmărit, modul în care această legătură se reflectă în elementele constitutive ale criteriului respectiv nu poate repune în discuție validitatea acelui criteriu.

291 În speță, Tribunalul a statuat în mod întemeiat, la punctele 107 și 108 din a treia hotărâre atacată coroborate cu punctele 66 și 67 din aceasta și la punctele 90 și 91 din a patra hotărâre atacată coroborate cu punctul 54 din aceasta, că criteriul de la litera (g) evidențiа o legătură „logică” și, în consecință, obiectivă între, pe de o parte, vizarea oamenilor de afaceri importanți în sectoarele economice în care sunt implicați și care furnizează venituri substanțiale guvernului Federației Ruse și, pe de altă parte, obiectivul care constă în sporirea presiunii exercitate asupra țării terțe respective, precum și a costului acțiunilor acesteia. Astfel cum a considerat Tribunalul în mod întemeiat la punctul 108 din a treia hotărâre atacată și la punctul 91 din a patra hotărâre atacată, criteriul de la litera (g) vizează, prin referirea la asemenea oameni de afaceri, persoane în privința cărora adoptarea măsurilor restrictive în cauză este de natură să crească costul acțiunilor Federației Ruse în Ucraina, având în vedere importanța acestor sectoare pentru economia rusă.

292 Din considerațiile care precedă reiese că criteriul de la litera (g) vizează categorii de persoane sau de entități care au o legătură obiectivă cu guvernul Federației Ruse, astfel încât pare adecvat pentru atingerea obiectivului vizat la punctul anterior și, prin urmare, nu poate fi considerat nelegal.

293 În aceste condiții, este necesar să se considere că Tribunalul a statuat în mod întemeiat că criteriul de la litera (g) nu era afectat de nelegalitate.

294 Având în vedere motivele care precedă, al doilea aspect al celui de al treilea motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P trebuie respins.

D. Cu privire la motivele întemeiate pe erori de drept săvârșite de Tribunal în analiza principiului egalității de tratament

1. Argumentația părților

295 Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-704/23 P, al doilea recurent reproșează Tribunalului că, la punctele 135, 137 și 138 din a doua hotărâre atacată, a încălcat principiul egalității de tratament. Astfel, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Tribunalul ar fi trebuit să țină seama nu numai de modul de redactare a criteriului de la litera (g), ci și de consecințele aplicării acestuia, în situațiile de fapt, din punct de vedere statistic. Or, în speță, toate cele 43 de persoane desemnate pe baza acestui criteriu ar fi resortisanți sau cetățeni ruși și ar fi fost tratate în mod defavorabil pe motiv de cetățenie.

296 În plus, contrar a ceea ce ar fi considerat Tribunalul, o asemenea inegalitate de tratament nu poate fi atenuată de principiul legalității menționat la punctul 138 din a doua hotărâre atacată. În caz contrar, principiul egalității de tratament ar fi lipsit de sens, întrucât ar fi imposibil să se dovedească existența vreunei inegalități în cadrul unor măsuri restrictive, ceea ce ar priva persoanele vizate de acestea de orice cale de atac.

297 Prin intermediul celui de al cincilea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauzele C-711/23 P și, respectiv, C-35/24 P, al treilea și al patrulea recurent arată că, la punctele 143-145 din a treia hotărâre atacată, precum și la punctele 124-131 din a patra hotărâre atacată, Tribunalul a încălcat principiul egalității de tratament. Astfel, din jurisprudența Curții și a Curții Europene a Drepturilor Omului ar reieși că, pentru a se pronunța în legătură cu afirmații privind inegalitatea de tratament, o instanță precum Tribunalul ar trebui să examineze nu numai modul de redactare a criteriului de includere în cauză, ci și modul în care acesta este aplicat în practică, analizând în acest scop statisticile disponibile. Ar fi, așadar, puțin important, contrar celor statuate de Tribunal, că criteriul de la litera (g) nu vizează cetățenia persoanelor desemnate și că Consiliul poate, în temeiul acestui criteriu, să desemneze persoane fizice de orice cetățenie. Astfel, toate cele 43 de persoane desemnate în temeiul criteriului de la litera (g) la data de 5 iunie 2023 sau, cel puțin, cele 34 de persoane desemnate în acest temei la data pronunțării celei de a treia și a celei de a patra hotărâri atacate ar fi cetățeni ruși. Abținându-se astfel să analizeze consecințele, *in concreto*, ale aplicării criteriului de la litera (g) de către Consiliu, Tribunalul nu ar fi efectuat un control complet al legalității acestui criteriu.

298 Al treilea și al patrulea recurent se întemeiază pe elemente analoge celor rezumate la punctul 296 din prezenta hotărâre pentru a susține că aceste considerații nu sunt repuse în discuție de principiul legalității la care se referă Tribunalul la punctul 145 din a treia hotărâre atacată și la punctul 129 din a patra hotărâre atacată.

299 Consiliul, susținut de Republica Cehă, de Republica Letonia și de Comisie în cauza C-35/24 P, contestă temeinicia argumentelor celui de al doilea, al treilea și al patrulea recurent.

2. Aprecierea Curții

300 Al doilea, al treilea și al patrulea recurent reproșează în esență Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept, la punctele 137 și 138 din a doua hotărâre atacată, la punctele 143-145 din a treia hotărâre atacată, precum și la punctele 124-131 din a patra hotărâre atacată, în analiza cu privire la aspectul dacă Consiliul a încălcat principiul egalității de tratament prin adoptarea unor măsuri restrictive împotriva unor oameni de afaceri importanți, în sensul criteriului de la litera (g).

301 În această privință, trebuie amintit că principiul egalității de tratament, astfel cum este de asemenea consacrat la articolul 20 din cartă, constituie un principiu general al dreptului Uniunii care impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care o diferență este justificată în mod obiectiv (Hotărârea din 30 noiembrie 2023, MG/BEI, C-173/22 P, EU:C:2023:932, punctul 45 și jurisprudența citată).

302 Trebuie de asemenea să se sublinieze că, după cum reiese din cuprinsul punctului 271 din prezenta hotărâre, Consiliul dispune de o largă marjă de apreciere în definirea obiectului unor măsuri restrictive, a criteriilor de includere și a categoriilor de persoane vizate de aceste criterii și numai caracterul vădit inadecvat al unei măsuri adoptate în materie de măsuri restrictive în raport cu obiectivul pe care această instituție urmărește să îl atingă poate afecta legalitatea unei astfel de măsuri, această jurisprudență având de asemenea vocația de a se aplica în raport cu principiul egalității de tratament (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 132, și Hotărârea din 25 iunie 2020, VTB Bank/Consiliul, C-729/18 P, EU:C:2020:499, punctul 70).

303 În speță, după cum a statuat Tribunalul în mod întemeiat la punctul 137 din a doua hotărâre atacată, la punctul 144 din a treia hotărâre atacată și la punctul 127 din a patra hotărâre atacată, criteriul de la litera (g) vizează în mod nediferențiat oamenii de afaceri importanți implicați în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, fără a efectua o distincție între acești oameni de afaceri în funcție de vreun criteriu precum cel al cetățeniei. În aceste condiții, nu se poate considera că persoanele care au cetățenia rusă sunt, având în vedere formularea criteriului de la litera (g) și în cadrul aplicării acestuia din urmă, tratate diferit de cele care au o altă cetățenie.

304 Este adevărat că condiția potrivit căreia oamenii de afaceri importanți vizați de criteriul de la litera (g) trebuie să desfășoare o activitate în astfel de sectoare economice implică faptul că, în marea majoritate a cazurilor, acești oameni de afaceri au cetățenia rusă. Totuși, acest lucru rezultă în mod logic din faptul că, după cum reiese din cuprinsul punctelor 273 și 275 din prezenta hotărâre, precum și în esență al punctelor 79-83 din a doua hotărâre atacată, al punctelor 66-70, 107 și 108 din a treia hotărâre atacată, precum și al punctelor 54-57, 90 și 91 din a patra hotărâre atacată, criteriul de la litera (g) se înscrie într-un cadru de măsuri menite să pună presiune asupra guvernului Federației Ruse pentru a-l determina să înceteze acțiunile sale de destabilizare și de agresiune împotriva Ucrainei prin intermediul unor persoane și entități care au o legătură obiectivă cu această țară terță, cum sunt oamenii de afaceri importanți.

305 Reiese, pe de altă parte, din cuprinsul punctelor 285-294 din prezenta hotărâre că Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat, la punctele 106-109 din a treia hotărâre atacată și la punctele 89-92 din a patra hotărâre atacată, că criteriul de la litera (g) nu era nelegal ca urmare a faptului că nu era vădit inadecvat în raport cu obiectivele urmărite. Aceste considerații sunt

mutatis mutandis aplicabile în ceea ce privește aspectul dacă măsurile restrictive adoptate în temeiul criteriului de la litera (g) nu sunt contrare principiului egalității de tratament, inclusiv în cauza C-704/23 P.

306 Reiese astfel din cele trei puncte anterioare că, după cum a statuat Tribunalul în mod întemeiat la punctul 137 din a doua hotărâre atacată, la punctul 144 din a treia hotărâre atacată și la punctul 127 din a patra hotărâre atacată, faptul că oamenii de afaceri importanți de cetățenie rusă sunt cei care fac, în mod preponderent, obiectul unor măsuri restrictive în temeiul criteriului de la litera (g) nu poate conduce la a se considera că, prin adoptarea și aplicarea acestui criteriu, Consiliul a încălcat principiul egalității de tratament.

307 În plus, după cum a indicat Tribunalul la punctul 139 din a doua hotărâre atacată și la punctul 128 din a patra hotărâre atacată, marja largă de apreciere de care dispune Consiliul pentru a identifica oamenii de afaceri importanți care pot face obiectul unor măsuri restrictive în temeiul criteriului de la litera (g) nu poate fi analizată ca o încălcare a principiului egalității de tratament (a se vedea prin analogie Hotărârea din 25 iunie 2020, VTB Bank/Consiliul, C-729/18 P, EU:C:2020:499, punctul 70).

308 În sfârșit, după cum a statuat în esență în mod întemeiat Tribunalul la punctul 138 din a doua hotărâre atacată, la punctul 145 din a treia hotărâre atacată și la punctul 129 din a patra hotărâre atacată, nu se poate reproșa Consiliului, ținând seama de această marjă largă de apreciere și de legalitatea criteriului de la litera (g) în raport cu principiul egalității de tratament, că a încălcat acest principiu pentru motivul că măsurile restrictive pe care le-a adoptat nu vizează toate persoanele fizice susceptibile să îndeplinească condițiile impuse de acest criteriu.

309 Având în vedere motivele care precedă, primul aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-704/23 P, precum și al cincilea motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P trebuie respinse.

E. Cu privire la motivele întemeiate pe erori de drept și pe denaturări ale unor elemente de fapt și de probă săvârșite de Tribunal în ceea ce privește aspectul dacă elementele constitutive ale criteriului de la litera (g) erau îndeplinite în privința celor cinci recurenți

310 Prezenta secțiune privește motivele celor cinci recurenți întemeiate pe erori de drept și pe denaturări ale unor elemente de fapt și de probă care ar afecta analiza Tribunalului prin care se urmărește să se stabilească, în fiecare dintre cele cinci hotărâri atacate, dacă Consiliul a săvârșit erori de apreciere atunci când a considerat că elementele constitutive ale criteriului de la litera (g) erau, având în vedere aceste elemente de fapt și de probă, îndeplinite în privința acestor recurenți și calificându-le astfel, în expunerea de motive care stau la baza măsurilor restrictive care îi vizează, drept „oamenii de afaceri importanți […] implica[ți] în sectoarele economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse”.

311 Este vorba mai precis despre primul aspect al celui de al doilea motiv în cauza C-696/23 P, despre a treia critică din cadrul primului aspect și despre prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv, precum și despre al doilea motiv în cauza C-704/23 P, despre primul motiv, precum și despre al patrulea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P, despre primele trei aspecte ale primului motiv, precum și despre primul aspect și a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P și, în sfârșit, despre al cincilea, al șaselea și al optulea motiv în cauza C-111/24 P.

312 O primă parte a acestor motive și argumente se întemeiază în esență pe pretinse erori de drept și pe denaturări săvârșite de Tribunal în analiza cu privire la aspectul dacă sectorul în care își desfășoară sau își desfășurau activitatea al doilea, al treilea, al patrulea și al cincilea recurent furniza o „sursă substanțială de venituri” guvernului Federației Ruse, în sensul criteriului de la litera (g). A doua parte a motivelor și argumentelor menționate este întemeiată în esență pe pretinse erori de drept și denaturări săvârșite de Tribunal în analiza cu privire la aspectul dacă al doilea recurent este un om de afaceri „important”, în sensul acestui criteriu, și dacă primul și al cincilea recurent erau „implicați”, în sensul criteriului menționat.

313 Trebuie precizat că, ținând seama de faptul că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 162 din prezenta hotărâre, anumite argumente invocate de primul recurent în susținerea primului motiv se refereau atât la calificarea juridică a faptelor și la interpretarea noțiunii de „influență”, în sensul criteriului de la litera (g), toate aceste argumente, în special cele referitoare la calificarea faptelor, au fost deja analizate la punctele 166-186 din prezenta hotărâre.

1. Cu privire la pretinsele erori de drept și denaturări săvârșite de Tribunal în analiza referitoare la aspectul dacă sectoarele economice în care își desfășoară sau își desfășurau activitatea al doilea, al treilea, al patrulea și al cincilea recurent furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse

314 Prin intermediul primei critici din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv, precum și al celui de al doilea motiv în cauza C-704/23 P, al primului motiv, precum și al celui de al patrulea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P, al primului-al treilea aspect ale primului motiv, precum și al primului aspect și al celei de doua critici din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P și, în sfârșit, al celui de al cincilea și al șaselea motiv în cauza C-111/24 P, al doilea, al treilea, al patrulea și al cincilea recurent susțin că Tribunalul a săvârșit erori de drept sau chiar denaturări ale faptelor și elementelor de probă, în analiza cu privire la aspectul dacă sectoarele economice în care își desfășoară sau își desfășurau activitatea furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

315 Ținând seama de legătura lor de conexitate, al doilea motiv în cauza C-704/23 P și primul aspect al primului motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P, prin care al doilea, al treilea și al patrulea recurent reproșează Tribunalului că nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional, vor fi analizate împreună într-o primă parte a prezentei subsecțiuni. A doua parte a acesteia va aborda celelalte argumente menționate la punctul anterior.

a) Cu privire la al doilea motiv în cauza C-704/23 P și la primul aspect al primului motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P

1) Argumentația părților

316 Prin intermediul celui de al doilea motiv în cauza C-704/23 P, al doilea recurent reproșează Tribunalului că nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional prin înlocuirea aprecierii și a raționamentului reținute de Consiliu în motivarea celui de al doilea set de acte de menținere în litigiu cu propria apreciere și cu propriul raționament. Astfel, în aceste motive, Consiliul ar fi indicat, pentru a concluziona că al doilea recurent îndeplinea elementele constitutive ale criteriului de la litera (g), că Yandex „furnizează venituri fiscale considerabile guvernului Federației Ruse”, ceea ce ar implica faptul că a considerat o „sursă substanțială de venituri” contribuțiile fiscale ale Yandex, iar nu veniturile obținute din sectorul economic în care își

desfășoară activitatea această societate și care, de altfel, nu erau menționate în motivarea menționată. Or, la punctele 96-108 din a doua hotărâre atacată, Tribunalul s-ar fi abținut să verifice dacă Consiliul săvârșise o eroare de apreciere în această privință. În plus, acesta nu ar fi verificat, contrar a ceea ce ar fi anunțat însă la punctele 82 și 83 din această hotărâre, dacă sursa de venituri furnizată guvernului Federației Ruse de întregul sector economic în care al doilea recurent era implicat, iar nu numai de Yandex, era „substanțială”, în sensul criteriului de la litera (g).

317 Prin intermediul primului aspect al primului motiv în cauza C-711/23 P, al treilea recurent reproșează Tribunalului că, la punctele 69-74, 81-83 și 98 din a treia hotărâre atacată, nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional prin faptul că a înlocuit aprecierile și motivările Consiliului cu propriile aprecieri și motivări. Astfel, în timp ce această instituție, atât în expunerile de motive ale actelor în litigiu, cât și prin elementele de probă furnizate în fața Tribunalului, ar fi încercat să demonstreze că, din cauza impozitelor pe care le plătea, MMK furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse fără a se interesa cu privire la sectorul economic din care făcea parte această societate și fără a verifica dacă acest sector constituia el însuși o asemenea sursă, Tribunalul s-ar fi abținut să verifice dacă instituția menționată se putea limita în mod valabil la o asemenea motivare și ar fi reținut alte elemente care nu sunt prezente în aceste expuneri de motive pentru a concluziona că sectorul economic vizat, care nu era, de altfel, nici măcar menționat în expunerile de motive respective, furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

318 Prin intermediul primului aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P, al patrulea recurent reproșează Tribunalului că, la punctele 56-61, precum și la punctele 69-74 din a patra hotărâre atacată, nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional prin faptul că a înlocuit aprecierile și motivările Consiliului cu propriile aprecieri și motivări. Astfel, în timp ce Consiliul, atât în expunerile de motive ale deciziei și ale regulamentului în litigiu, cât și prin elementele de probă furnizate în fața Tribunalului, ar fi încercat să demonstreze că, având în vedere importanța sa economică, Uralchem furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, fără a se interesa totuși de sectorul economic din care făcea parte această societate și fără a verifica dacă acest sector constituia el însuși o astfel de sursă, Tribunalul s-ar fi abținut să examineze dacă această instituție se putea limita la o asemenea motivare. În plus, din cuprinsul punctului 74 din a patra hotărâre atacată ar reieși că Tribunalul ar fi reținut alte elemente care nu sunt prezente în aceste expuneri de motive pentru a concluziona că sectorul economic în cauză furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

319 Consiliul consideră că al doilea motiv în cauza C-704/23 P este inadmisibil, în măsura în care argumentația celui de al doilea recurent este confuză și conține o critică nouă care nu ar fi fost invocată în fața Tribunalului, și anume critica întemeiată pe faptul că această instituție nu s-ar fi referit la sectoarele economice în motivarea celui de al doilea set de acte de menținere în litigiu.

320 În plus, Consiliul consideră că majoritatea afirmațiilor formulate în susținerea primului motiv în cauza C-35/24 P sunt inadmisibile în măsura în care solicită Curții să se pronunțe cu privire la chestiuni de fapt, precum și la aprecierea elementelor de probă prezentate în fața Tribunalului.

321 În rest, Consiliul, susținut de Republica Cehă, de Republica Letonia și de Comisie în cauza C-35/24 P, contestă temeinicia argumentelor celui de al doilea, al treilea și al patrulea recurent.

2) Aprecierea Curții

i) Cu privire la admisibilitatea celui de al doilea motiv în cauza C-704/23 P și a primului aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P

322 În ceea ce privește, în primul rând, admisibilitatea celui de al doilea motiv invocat de al doilea recurent în susținerea recursului formulat în cauza C-704/23 P, trebuie să se constate, în lumina jurisprudenței Curții amintite la punctul 157 din prezenta hotărâre, că, contrar celor susținute de Consiliu, acest motiv nu este confuz. Astfel, al doilea recurent reproșează Tribunalului, cu claritatea și precizia necesare, că nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional prin înlocuirea aprecierii și a raționamentului reținute de Consiliu în motivarea celui de al doilea set de acte de menținere în litigiu cu propria apreciere și cu propriul raționament în ceea ce privește aspectul dacă sectorul economic în care acest recurent își desfășoară activitatea furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

323 Deși este adevărat că, în cadrul motivului menționat, acest recurent arată că Consiliul nu a identificat, în motivele respective, sectorul economic în care trebuia să își desfășoare activitatea, trebuie subliniat că același recurent nu deduce nicio consecință în drept din această simplă observație, care nu poate avea, așadar, vreo incidență asupra admisibilității celui de al doilea motiv.

324 În al doilea rând, în măsura în care Consiliul contestă admisibilitatea primului aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P, trebuie arătat că, prin intermediul acestui aspect, al patrulea recurent nu urmărește să repună în discuție aprecierea elementelor de fapt și de probă de către Tribunal. Astfel, acest recurent reproșează instanței respective că nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional atunci când a înlocuit aprecierile de fapt și motivările Consiliului cu propriile aprecieri și motivări, ceea ce este o chestiune de drept care poate face obiectul unui control de către Curte în cadrul unui recurs (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland ș.a./Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6, punctul 47, precum și Hotărârea din 29 iunie 2010, Comisia/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, punctele 67 și 68).

325 Rezultă că al doilea motiv în cauza C-704/23 P și primul aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P sunt admisibile.

ii) Cu privire la fond

326 În esență, al doilea, al treilea și al patrulea recurent reproșează Tribunalului că, în a doua-a patra hotărâre atacată, nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional, înlocuind motivarea reținută de Consiliu în expunerile de motive respective ale actelor a căror anulare au solicitat-o cu propria motivarea. Astfel, în timp ce Consiliul s-ar fi întemeiat, pentru a considera că își desfășurau activitatea într-un sector economic care constituia o sursă substanțială de venituri pentru guvernul rus, pe sarcina fiscală sau pe importanța economică a societăților în care își desfășurau activitatea, Tribunalul s-ar fi abținut să verifice temeinicia acestei părți din motivare și ar fi reținut o motivare diferită de cea a Consiliului.

327 În această privință, trebuie amintit că efectivitatea controlului jurisdicțional garantat la articolul 47 din cartă impune în special ca instanța Uniunii să se asigure că decizia, care are o aplicabilitate individuală pentru persoana sau entitatea în cauză, se întemeiază pe o bază factuală

suficient de solidă. Aceasta presupune verificarea faptelor invocate în expunerea de motive pe care se bazează decizia menționată, astfel încât controlul jurisdicțional să nu se limiteze la aprecierea verosimilității abstracte a motivelor invocate, ci să privească aspectul dacă respectivele motive – sau cel puțin unul dintre ele, considerat suficient în sine pentru susținerea aceleiași decizii – sunt întemeiate. În acest scop, instanța Uniunii are sarcina să procedeze la această examinare solicitând, dacă este cazul, autorității competente a Uniunii să prezinte informațiile sau elementele de probă, confidențiale sau neconfidențiale, relevante pentru efectuarea unei asemenea examinări. Deși autoritatea menționată nu este obligată să prezinte instanței Uniunii toate informațiile și toate elementele de probă inerente motivelor invocate în actul a cărui anulare se solicită, se impune totuși ca informațiile sau elementele pe care le prezintă să susțină motivele reținute împotriva persoanei vizate (Hotărârea din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Fulmen și Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775, punctele 64, 65 și 67, precum și jurisprudența citată).

328 În ceea ce privește cauzele C-704/23 P, C-711/23 P și C-35/24 P, trebuie să se constate că expunerile de motive care figurează în actele a căror anulare este solicitată de al doilea, al treilea și al patrulea recurent indică faptul că toți acești recurenți sunt oameni de afaceri importanți care își desfășoară activitatea în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse. Prin urmare, în cadrul controlului jurisdicțional al legalității acestor acte, Tribunalul trebuia, în conformitate cu interpretarea reținută a criteriului de la litera (g) astfel cum rezultă aceasta în special din cuprinsul punctului 125 din prezenta hotărâre și în temeiul jurisprudenței Curții amintite la punctul anterior, să verifice, printre altele, în ce sector (sectoare) economic(e) își desfășura activitatea fiecare dintre recurenții respectivi și dacă acest sau aceste sectoare furnizau o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, examinând în această privință elementele de probă furnizate de Consiliu și discutate în fața sa.

329 Or, este exact ceea ce Tribunalul a încercat să facă la punctele 96-109 din a doua hotărâre atacată, la punctele 79-98 din a treia hotărâre atacată, precum și la punctele 67-82 din a patra hotărâre atacată. În aceste condiții, nu se poate reproșa Tribunalului că a înlocuit motivarea reținută de Consiliu cu propria motivare și că nu a respectat astfel întinderea controlului său jurisdicțional.

330 În măsura în care al doilea, al treilea și al patrulea recurent reproșează Tribunalului că nu s-a limitat să verifice dacă Consiliul săvârșise o eroare de apreciere atunci când a dedus din datele referitoare la sarcina fiscală sau la importanța economică a societăților în care își desfășurau activitatea, menționate în expunerile de motive respective ale actelor a căror anulare o solicitau, că sectoarele economice în cauză furnizau o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse sau că a ținut seama în acest scop și de alte elemente care nu reies din aceste expuneri de motive, trebuie să se considere, pe de o parte, că aceste date nu se raportează în mod necesar la partea din criteriul de la litera (g) referitoare la caracterul substanțial al sursei de venituri furnizate de un sector economic, dar se pot raporta, după cum reiese din cuprinsul punctelor 168 și 192 din prezenta hotărâre, la partea din acest criteriu referitoare la caracterul important al omului de afaceri în cauză.

331 Pe de altă parte și în orice caz, Consiliul nu era obligat, astfel cum rezultă din jurisprudența Curții amintită la punctul 327 din prezenta hotărâre, să prezinte în fața instanței Uniunii toate informațiile și elementele de probă inerente motivelor invocate în actul a cărui anulare se solicită, fiind necesar numai ca această instanță să se asigure, în cadrul controlului jurisdicțional, că informațiile sau probele prezentate în fața sa erau, corespunzător cerințelor legale, motivele reținute în privința persoanei în cauză.

332 Având în vedere motivele care precedă, al doilea motiv în cauza C-704/23 P, precum și primul aspect al primului motiv în cauzele C-711/23 P și C-35/24 P trebuie respinse.

b) Cu privire la prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, la al doilea aspect al primului motiv și al patrulea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P, la al doilea și al treilea aspect ale primului motiv, la primul aspect și la a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P, precum și cu privire la al cincilea și la al șaselea motiv în cauza C-111/24 P

1) Cu privire la prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P

i) Argumentația părților

333 Prin intermediul primei critici din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, al doilea recurent susține că Tribunalul nu a aplicat în mod corect noțiunea de „sursă substanțială de venituri” în cazul său. Astfel, deși ar fi arătat, la punctele 82 și 83 din a doua hotărâre atacată, că, în vederea aplicării criteriului de la litera (g), veniturile care trebuie luate în considerare erau cele din sectoarele economice în care omul de afaceri important își desfășoară activitatea, Tribunalul s-ar fi întemeiat, la punctele 98-103 din această hotărâre, pe date referitoare numai la Yandex pentru a extrapola, pe baza unui singur element de probă afectat de denaturare, că sectorul economic în care își desfășoară activitatea Yandex furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse. Procedând astfel, Tribunalul ar fi răsturnat de asemenea sarcina probei și ar fi constatat fapte în lipsa oricărui element de probă relevant.

334 Consiliul consideră că, printr-o asemenea critică, al doilea recurent urmărește să repună în discuție aprecierea probelor efectuată de Tribunal, iar nu să ridice o chestiune de drept, astfel încât aceasta trebuie declarată inadmisibilă. În plus, el contestă temeinicia argumentelor recurentului respectiv.

ii) Aprecierea Curții

335 În ceea ce privește admisibilitatea primei critici din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, trebuie să se constate că, contrar celor susținute de Consiliu, al doilea recurent nu urmărește să repună în discuție aprecierea elementelor de probă de către Tribunal, ci reproșează acestei instanțe, pe de o parte, că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a limitat să verifice, fără a ține seama de interpretarea criteriului de la litera (g) reținută la punctele 82 și 83 din a doua hotărâre atacată, dacă Yandex furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, deși o astfel de verificare ar fi trebuit să privească întregul sector economic din care făcea parte această societate, și, pe de altă parte, că a denaturat singurul element de probă referitor la acest sector. Or, denaturarea unor elemente de probă este, conform jurisprudenței Curții menționate la punctul 158 din prezenta hotărâre, o chestiune de drept care este de competența Curții în cadrul unui recurs.

336 Cu privire la fond, este necesar să se recunoască, astfel cum susține al doilea recurent și după cum admite însuși Tribunalul la punctul 103 din a doua hotărâre atacată, că, pentru a putea considera, la acest punct, precum și la punctele 107 și 108 din această hotărâre, că sectorul rus al tehnologiei informației și comunicațiilor constituia o sursă substanțială de venituri pentru guvernul Federației Ruse, în sensul criteriului de la litera (g), Tribunalul s-a întemeiat în esență, la punctele 98-106 din hotărârea menționată, pe date referitoare numai la Yandex, iar nu la acest sector economic în ansamblul său.

337 În aceste condiții, trebuie subliniat că datele referitoare la o întreprindere pot, în anumite împrejurări, să furnizeze o indicație pertinentă pentru aprecierea caracterului substanțial al sursei de venituri pe care o reprezintă, pentru statul în cauză, sectorul economic din care face parte, în special atunci când această întreprindere este una dintre cele mai importante ale acestuia, iar veniturile furnizate statului respectiv de întreprinderea în cauză prezintă deja, în sine, un caracter substanțial.

338 În speță, Tribunalul a constatat, la punctele 98-102 din a doua hotărâre atacată, că Yandex era societatea care oferea principalul motor de căutare online în Rusia, echivalent al Google în această țară, era cotată la Nasdaq, dispunea de peste 100 de milioane de utilizatori pe lună, realiza o cifră de afaceri estimată la 500 de miliarde de ruble rusești (aproximativ 6 miliarde de euro), își desfășura activitatea într-un sector strategic în termeni de creștere și contribuia la diferite sectoare ale economiei rusești ca ecosistem care deservea zeci de milioane de consumatori și de întreprinderi din Rusia.

339 Procedând astfel, Tribunalul a constatat că Yandex, în calitate de întreprindere de prim plan din sectorul rus al tehnologiei informației și comunicațiilor și ca motor al extinderii acestui sector, își desfășura activitatea într-un sector economic caracterizat printr-o creștere exponențială, propunea o diversitate de servicii, precum și de produse și dispunea de foarte mulți clienți și utilizatori. Acesta a dedus de aici, la punctul 103 din a doua hotărâre atacată, că un asemenea sector trebuia „în mod necesar” să fie considerat ca furnizând o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse. Tribunalul a confirmat de asemenea această analiză, la punctele 103 și 106 din hotărârea menționată, prin cifre care indicau importanța sectorului rus al tehnologiei informației și comunicațiilor în ceea ce privește produsul intern brut (PIB) și angajații, precum și prin faptul că taxele pe activitățile și fluxurile din acest sector trebuiau luate în considerare în sensul că contribuie în mod indirect la furnizarea unor venituri semnificative guvernului respectiv.

340 Adoptând un astfel de raționament, Tribunalul s-a întemeiat, așadar, pe o serie de indicii suficient de concrete, precise și concordante care erau de natură să demonstreze, în special pornind de la date privind principala societate care își desfășoară activitatea în sectorul menționat, că Consiliul a putut considera în mod întemeiat că același sector furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

341 În aceste condiții și fără a fi necesar să se examineze pretinsa denaturare a elementului de probă pur confirmativ menționat la punctul 103 din a doua hotărâre atacată, al doilea recurent nu poate susține în mod valabil că Tribunalul s-a întemeiat numai pe acest element de probă și ar fi răsturnat astfel sarcina probei.

342 Având în vedere motivele care precedă, prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P trebuie respinsă.

2) Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, precum și la al patrulea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P

i) Argumentația părților

343 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv în susținerea recursului formulat în cauza C-711/23 P, al treilea recurent arată că Tribunalul, în special la punctele 86 și 88 din a treia hotărâre atacată, a denaturat elementele de probă și a înlocuit aprecierea Consiliului cu propria apreciere prin utilizarea elementelor de probă furnizate de această instituție pentru a se constata că sectorul economic în cauză furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, în condițiile în care aceste elemente de probă se raportau la cuantumul impozitelor plătite de societatea în care își desfășura activitatea, și anume MMK, precum și la locul și la importanța acestei societăți în sectorul respectiv.

344 În susținerea celui de al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv, al treilea recurent apreciază că Tribunalul a denaturat elementele de fapt și de probă prezentate în fața sa, ceea ce l-a determinat să răstoarne sarcina probei care revine în mod normal Consiliului. Astfel, deși Tribunalul ar fi arătat, la punctul 81 din a treia hotărâre atacată, că veniturile care trebuie luate în considerare în vederea aplicării criteriului de la litera (g) erau cele din sectoarele economice în care omul de afaceri important își desfășoară activitatea, acesta s-ar fi întemeiat, la punctele 86-89 din hotărârea menționată, pe date referitoare numai la MMK pentru a concluziona, la punctul 90 din hotărârea respectivă, că sectorul metalurgic rus constituia o sursă substanțială de venituri pentru guvernul Federației Ruse. Singurul element de probă care ar avea legătură cu această concluzie ar fi fost examinat la punctele 86 și 93 din aceeași hotărâre, dar ar fi lipsit de pertinență în măsura în care s-ar referi la așteptări viitoare ale acestei federații în materie de venituri fiscale.

345 În orice caz, Consiliul nu ar fi prezentat niciun element de probă care să permită să se stabilească faptul că sursa de venituri pe care guvernul Federației Ruse o obține din sectorul metalurgic era efectiv substanțială în comparație cu totalitatea veniturilor bugetare ale acestui guvern. Prin urmare, concluzia Tribunalului care figurează la punctul 90 din a treia hotărâre atacată ar fi inexactă din punct de vedere material și nesusținută. În plus, la punctul 92 din această hotărâre, Tribunalul nu ar fi analizat în mod corect elementele de probă prezentate de al treilea recurent, ceea ce l-ar fi determinat să formuleze o apreciere ipotetică și să deducă o concluzie contradictorie.

346 Prin intermediul celui de al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv, al treilea recurent reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept, la punctul 87 din a treia hotărâre atacată, prin încălcarea normelor referitoare la sarcina probei, precum și a dreptului la apărare, întrucât, prin utilizarea, la acest punct, a expresiei „nu există nicio îndoială”, acesta ar fi prezumat că sectorul metalurgic rus furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

347 În cadrul celui de al șaselea aspect al celui de al patrulea motiv, al treilea recurent reproșează Tribunalului că a considerat, la punctul 98 din a treia hotărâre atacată, că impozitele plătite în mod obligatoriu de sectorul economic în cauză puteau justifica adoptarea unor măsuri restrictive împotriva unei persoane fizice. Astfel, întrucât plata impozitelor este o obligație legală de la care persoanele fizice și juridice nu se pot sustrage, persoana care face obiectul unor măsuri restrictive nu ar avea nicio posibilitate de a adopta un comportament care să îi permită să nu mai fie supusă acestor măsuri.

348 Consiliul contestă temeinicia argumentelor celui de al treilea recurent pe fond, precizând totodată că, în măsura în care acest recurent ar contesta caracterul suficient al elementelor de probă și ar urmări astfel să obțină reexaminarea lor, aceste argumente ar fi inadmisibile.

ii) Aprecierea Curții

349 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că toate argumentele invocate de al treilea recurent în susținerea celui de al doilea aspect al primului motiv și a celui de al patrulea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv sunt admisibile. Astfel, prin aceste argumente, recurentul contestă anumite elemente de fapt și de probă examinate de Tribunal pentru motivul fie că această instanță le-ar fi denaturat, fie că ar fi înlocuit raționamentul Consiliului cu propriul raționament sau a încălcat normele referitoare la sarcina probei. Or, asemenea critici constituie chestiuni care pot fi supuse controlului Curții în cadrul unui recurs, în conformitate cu jurisprudența menționată la punctele 158, 226 și 324 din prezenta hotărâre.

350 În ceea ce privește, mai întâi, criticile prin care, în cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv, precum și al celui de al patrulea și al cincilea aspect ale celui de al patrulea motiv, al treilea recurent reproșează Tribunalului că, la punctele 86-89 din a treia hotărâre atacată, a denaturat elemente de probă sau a raționat prin prezumție și a răsturnat astfel sarcina probei, acestea trebuie înlăturate în măsura în care recurentul respectiv interpretează în mod eronat punctele respective.

351 În fapt, într-o primă etapă, Tribunalul a analizat, la punctul 86 din a treia hotărâre atacată, două elemente de probă care, potrivit constatărilor sale, permiteau să se deducă „cu ușurință” că sectorul metalurgic constituia o sursă substanțială de venituri pentru guvernul Federației Ruse. În această privință, contrar celor afirmate de al treilea recurent, aceste două elemente de probă, independent de faptul că unul dintre ele a fost prezentat de MMK, se raportau într-adevăr la totalitatea veniturilor fiscale pe care sectorul metalurgic rus putea să le furnizeze acestui guvern în perioada acoperită de actele în litigiu, iar nu doar la contribuția fiscală a MKK, astfel încât Tribunalul nu le-a denaturat.

352 Pe de altă parte, departe de a ignora că aceste elemente de probă nu indicau decât previziuni pentru perioada respectivă, Tribunalul a considerat, la punctul 93 din a treia hotărâre atacată, că ele aveau o forță probantă importantă ca urmare a faptului că erau „revelatoare pentru importanța veniturilor pe care le poate genera acest sector pentru bugetul statului rus”. Or, conform jurisprudenței Curții amintite la punctul 158 din prezenta hotărâre, această apreciere a forței probante a elementelor menționate nu face obiectul controlului jurisdicțional al Curții în cadrul unui recurs, cu excepția ipotezei denaturării lor de către Tribunal.

353 În consecință, Tribunalul a concluzionat, la punctul 87 din a treia hotărâre atacată, că, în pofida faptului că Consiliul nu a furnizat cifre privind veniturile furnizate de sectorul metalurgic guvernului Federației Ruse, „nu exist[a] nicio îndoială” că acest sector constituia o sursă substanțială de venituri pentru guvernul respectiv, această apreciere trebuind să fie înțeleasă în urma interpretării constatărilor de fapt efectuate anterior de Tribunal la punctul 86 din această hotărâre, iar nu ca o prezumție pe care această instanță ar fi admis-o în favoarea Consiliului.

354 Numai într-o a doua etapă, la punctele 88 și 89 din a treia hotărâre atacată, Tribunalul a examinat locul și importanța MMK în sectorul metalurgic rus pentru a confirma concluzia respectivă. Această examinare pur confirmativă a analizei elementelor de probă referitoare la veniturile furnizate de acest sector nu poate fi criticată, în măsura în care, după cum rezultă din cuprinsul

punctului 337 din prezenta hotărâre, datele referitoare la o întreprindere pot, în anumite împrejurări, să furnizeze o indicație a caracterului substanțial al sursei de venituri furnizate guvernului unui stat de sectorul economic din care face parte această întreprindere, în special atunci când aceasta din urmă este, după cum este cazul MMK potrivit constatărilor Tribunalului care figurează la punctele citate anterior din a treia hotărâre atacată, una dintre cele mai importante din sectorul în cauză și furnizează deja, singură, o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

355 În continuare, în ceea ce privește critica celui de al treilea recurent întemeiată pe faptul că concluzia Tribunalului care figurează la punctul 90 din a treia hotărâre atacată ar fi inexactă din punct de vedere material și nesusținută pentru motivul că Consiliul nu ar fi prezentat niciun element de probă care să dovedească faptul că sursa de venituri pe care guvernul Federației Ruse o obține din sectorul metalurgic era efectiv substanțială în comparație cu ansamblul veniturilor bugetare ale acestui guvern, este suficient să se amintească, astfel cum s-a arătat la punctul 138 din prezenta hotărâre și așa cum Tribunalul a considerat de asemenea în mod întemeiat la punctul 92 din a treia hotărâre atacată, că noțiunea de „sursă substanțială de venituri”, în sensul criteriului de la litera (g), nu implică obligația de a lua în considerare partea dintr-un sector economic pe care o reprezintă veniturile furnizate de acest sector guvernului respectiv în raport cu toate veniturile bugetare.

356 În sfârșit, al șaselea aspect al celui de al patrulea motiv, prin care al treilea recurent reproșează Tribunalului că a considerat, la punctul 98 din a treia hotărâre atacată, că impozitele plătite în mod obligatoriu de sectorul economic în cauză puteau fi luate în considerare pentru a stabili caracterul substanțial al sursei de venituri furnizate de acest sector, trebuie respins. Astfel, după cum a statuat Tribunalul în mod întemeiat la acest punct și după cum reiese și din cuprinsul punctului 140 din prezenta hotărâre, noțiunea de „sursă substanțială de venituri” acoperă toate veniturile generate de sectorul economic în cauză, ceea ce implică luarea în considerare, printre altele, a impozitelor plătite de societățile care își desfășoară activitatea în acest sector. Faptul că plata impozitelor este o obligație legală de la care persoanele care fac parte din aceste sectoare nu se pot sustrage este, așadar, irelevant în vederea verificării caracterului substanțial al sursei de venituri furnizate de sectorul respectiv.

357 Având în vedere motivele care precedă, al doilea aspect al primului motiv, precum și al patrulea-al șaselea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-711/23 P trebuie respinse.

3) Cu privire la al doilea și la al treilea aspect ale primului motiv, precum și la primul aspect și la a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P

i) Argumentația părților

358 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P, al patrulea recurent susține că Tribunalul a denaturat, în special la punctul 72 din a patra hotărâre atacată, elementele de probă furnizate de Consiliu și a înlocuit aprecierea acestei instituții cu propria apreciere, reținând din elementele respective că sectorul economic în cauză furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse, în timp ce elementele menționate se raportau la alte componente ale criteriului de la litera (g), precum caracterul important al omului de afaceri în cauză.

359 Prin intermediul celui de al treilea aspect al primului motiv, al patrulea recurent reproșează Tribunalului că, la punctul 75 din a patra hotărâre atacată, a încălcat normele referitoare la sarcina probei, întrucât, prin utilizarea, la acest punct, a expresiei „nu există nicio îndoială”, acesta ar fi prezumat că sectorul îngrășămintelor furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

360 În cadrul primului aspect al celui de al patrulea motiv, al patrulea recurent susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctele 72-75 din a patra hotărâre atacată, prin faptul că a raționat prin prezumție și, în consecință, a răsturnat sarcina probei, întrucât ar fi dedus din interesul strategic pe care sectorul îngrășămintelor îl prezenta pentru Federația Rusă că acest sector furniza în mod necesar o sursă substanțială de venituri guvernului acestei federații. Alternativ, raționamentul Tribunalului ar putea fi de asemenea analizat într-o extindere a domeniului de aplicare al criteriului de la litera (g), în sensul că Tribunalul ar fi asimilat „sectoarele economice care îi furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse” oricărui sector economic care prezintă un interes strategic pentru Federația Rusă ca stat.

361 Prin intermediul celei de a doua critici din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, acest recurent reproșează Tribunalului că nu a examinat două argumente pe care le invocase în primă instanță, și anume argumentul potrivit căruia contribuția sectorului îngrășămintelor la veniturile guvernului Federației Ruse era minimă și cel potrivit căruia legislația acesteia din urmă prevedea o cotă a taxei pe valoarea adăugată (TVA) de 0 % la exporturile de îngrășăminte. Aceste omisiuni ar vicia a patra hotărâre atacată printr-o insuficiență a motivării.

362 În ceea ce privește primul motiv invocat de al patrulea recurent, Consiliul consideră că majoritatea afirmațiilor formulate în susținerea acestui motiv sunt inadmisibile în măsura în care privesc chestiuni de fapt, precum și aprecierea elementelor de probă prezentate în fața Tribunalului.

363 În ceea ce privește a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, Consiliul consideră că problema dacă veniturile provenite din sectorul rus al îngrășămintelor pot fi considerate ca fiind „substanțiale” ține de aprecierea factuală a elementelor de probă, care nu poate face obiectul unei reexaminări din partea Curții.

364 Cu privire la fond, Consiliul, susținut de Republica Letonia și de Comisie în cauza C-35/24 P, contestă temeinicia argumentelor celui de al patrulea recurent.

ii) Aprecierea Curții

365 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că al doilea și al treilea aspect ale primului motiv, precum și a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv sunt admisibile. Astfel, al patrulea recurent invocă, prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, o denaturare a elementelor de probă și o nerespectare a întinderii controlului jurisdicțional al Tribunalului, prin intermediul celui de al treilea aspect al primului motiv, o încălcare a normelor referitoare la sarcina probei și, prin intermediul celei de a doua critici din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, o încălcare a obligației de motivare. Or, toate aceste critici constituie, după cum reiese din jurisprudența Curții menționată la punctele 101, 158, 226 și 324 din prezenta hotărâre, chestiuni de drept a căror examinare ține de competența acesteia în cadrul unui recurs.

366 Cu privire la fond, în ceea ce privește, în primul rând, criticile prin care, în cadrul celui de al doilea și al celui de al treilea aspect ale primului motiv, precum și al primului aspect al celui de al patrulea motiv, al patrulea recurent reproșează Tribunalului că, la punctele 72-75 din a patra hotărâre atacată, a denaturat elemente de probă sau a răsturnat sarcina probei raționând prin prezumție sau a încălcat întinderea controlului său jurisdicțional, acestea trebuie respinse în măsura în care se întemeiază pe o interpretare eronată a punctelor respective.

367 *Primo*, faptul că Tribunalul a luat în considerare, la punctul 72 din a patra hotărâre atacată, elemente de probă referitoare la importanța economică a Uralchem și a Uralkali pentru a verifica dacă sectorul îngrășămintelor furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse nu poate fi analizat nici ca o denaturare a acestor elemente de probă, nici ca o nerespectare a întinderii controlului jurisdicțional al Tribunalului. Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctelor 337 și 354 din prezenta hotărâre, datele referitoare la o întreprindere pot, în anumite împrejurări, să furnizeze o indicație a caracterului substanțial al sursei de venituri pe care o constituie un sector economic pentru guvernul Federației Ruse, în special atunci când, după cum este cazul Uralchem și Uralkali în speță având în vedere constatările Tribunalului care figurează la punctele 72-75 din a patra hotărâre atacată, această întreprindere este una dintre cele mai importante din sectorul în cauză.

368 În plus, nu are importanță faptul că elementele de probă respective pot fi de asemenea utilizate pentru a dovedi, printre altele, caracterul important al omului de afaceri în cauză, Tribunalul fiind obligat să se asigure, în cadrul controlului său jurisdicțional a cărui întindere a fost amintită la punctul 327 din prezenta hotărâre, că elementele de probă prezentate în fața sa susțin motivele reținute de autoritatea competentă a Uniunii în privința acestei persoane. În speță, întrucât motivele reținute de Consiliu în privința celui de al patrulea recurent indică, printre altele, că acesta era „implicat în sectoare economice care furnizează o sursă substanțială de venit guvernului Federației Ruse”, Tribunalul, fără a săvârși o eroare de drept, s-a angajat să verifice, în raport cu elementele de probă furnizate de această instituție, dacă sectorul economic în care recurentul își desfășura activitatea constituia o sursă substanțială de venituri pentru guvernul respectiv.

369 *Secundo*, nu se poate considera că, în special la punctul 74 din a patra hotărâre atacată, Tribunalul ar fi raționat prin prezumție și ar fi răsturnat astfel sarcina probei sau ar fi extins, în plus, domeniul de aplicare al criteriului de la litera (g). Într-adevăr, Tribunalul a constatat, pe baza elementelor de probă prezentate în fața sa și a căror denaturare nu este invocată de al patrulea recurent sau, după cum reiese din cuprinsul punctului 367 din prezenta hotărâre, a căror pretinsă denaturare nu este dovedită, că Rusia era un actor mondial major în sectorul îngrășămintelor și acesta din urmă ocupa un loc important în domeniul agroalimentar atât rus, cât și mondial. Or, aceste constatări de fapt permit să se stabilească, fără a se recurge la vreo prezumție, că sectorul rus al îngrășămintelor constituie în mod necesar, ca urmare a locului, a ponderii și a importanței sale pentru aprovizionările la nivel mondial, cât și pentru Federația Rusă, precum și ca urmare a importanței Uralchem și a Uralkali care își desfășoară activitatea în acest sector, o sursă substanțială de venituri pentru guvernul Federației Ruse.

370 În consecință, Tribunalul a putut deduce în mod întemeiat, la punctul 75 din a patra hotărâre atacată, că, în pofida faptului că Consiliul nu a furnizat cifre privind veniturile realizate de sectorul îngrășămintelor guvernului Federației Ruse, „nu [exista] nicio îndoială” că acest sector constituia o sursă substanțială de venituri pentru guvernul respectiv.

371 În al doilea rând, în ceea ce privește a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, prin care al patrulea recurent reproșează Tribunalului că nu s-a pronunțat cu privire la unele dintre argumentele sale, trebuie amintit că, în conformitate cu jurisprudența Curții menționată la punctul 101 din prezenta hotărâre, obligația de motivare care revine Tribunalului nu îi impune să furnizeze o motivare care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate argumentele prezentate de părțile în litigiu și această motivare poate fi implicită, cu condiția de a permite persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care Tribunalul nu a admis argumentele lor, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul.

372 Or, trebuie să se constate, pe de o parte, că, ținând seama de constatările și de aprecierile de fapt efectuate de Tribunal la punctele 72-74 din a patra hotărâre atacată și rezumate la punctul 369 din prezenta hotărâre, al patrulea recurent putea înțelege că Tribunalul respinsese în mod implicit, dar necesar argumentul său potrivit căruia contribuția sectorului îngrășămintelor la bugetul guvernului Federației Ruse era minimă și că a considerat astfel că sursa substanțială de venituri trebuia apreciată în sine, iar nu în raport cu acest buget.

373 Pe de altă parte, acest recurent putea deduce de asemenea din cuprinsul acelorași puncte din a patra hotărâre atacată că, ținând seama de locul important ocupat de Rusia la nivel mondial în sectorul îngrășămintelor și de importanța acestui sector în domeniul agroalimentar rus și mondial, faptul că legislația acestei țări terțe prevede o cotă de TVA de 0 % la exporturile de îngrășăminte nu era suficient pentru a repune în discuție caracterul substanțial al veniturilor furnizate de sectorul îngrășămintelor guvernului Federației Ruse, cu atât mai puțin cu cât TVA-ul nu constituie singura sursă de venituri care provine din acest sector.

374 Având în vedere motivele care precedă, al doilea și al treilea aspect ale primului motiv, precum și primul aspect și a doua critică din cadrul celui de al doilea aspect ale celui de al patrulea motiv în cauza C-35/24 P trebuie respinse.

4) Cu privire la al cincilea și la al șaselea motiv în cauza C-111/24 P

i) Argumentația părților

375 Prin intermediul celui de al cincilea motiv în susținerea recursului formulat în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent reproșează Tribunalului că a denaturat elementul de probă nr. 2 menționat la punctul 74 din a cincea hotărâre atacată. La acest punct, Tribunalul ar fi indicat că clasamentul celor mai mari contribuabili ruși, pe care acest element de probă l-ar indica, ar fi fost stabilit printr-o ordonanță a Serviciului federal rus al impozitelor, în condițiile în care al cincilea recurent ar fi prezentat totuși, în memoriul în replică în fața Tribunalului, textul ordonanței respective și ar fi indicat că aceasta din urmă se limita să stabilească criterii fără a numi niciodată vreo întreprindere și fără a face vreo clasificare. Or, ținând seama de faptul că numai elementul de probă nr. 2 ar fi permis Tribunalului să concluzioneze, la punctul 106 din această hotărâre, că Consiliul a putut considera în mod întemeiat că sectorul bancar constituia o sursă substanțială de venituri pentru guvernul Federației Ruse, această denaturare ar avea drept consecință faptul că punctul respectiv ar fi insuficient motivat.

376 Prin intermediul celui de al șaselea motiv, al cincilea recurent consideră că Tribunalul a motivat în mod insuficient, contradictoriu și în lipsa oricărui element de probă punctul 106 din a cincea hotărâre atacată, deducând în mod eronat din importanța contribuției fiscale a Alfa Bank că sectorul bancar în ansamblu furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

Astfel, faptul că o societate este una dintre cele mai importante din sectorul economic din care face parte nu ar permite să se stabilească faptul că acest sector furnizează o sursă substanțială de venituri guvernului țării în cauză. Aceasta ar fi situația chiar și în cazul în care, după cum ar fi considerat în mod implicit Tribunalul la punctul 106 din a cincea hotărâre atacată, societatea în cauză ar fi unul dintre cei mai mari contribuabili ai țării, Tribunalul neputând să procedeze prin deducție sau prezumție.

377 Consiliul contestă temeinicia argumentelor celui de al cincilea recurent.

ii) Aprecierea Curții

378 În ceea ce privește al cincilea motiv, trebuie amintit că, atunci când invocă o denaturare a elementelor de probă de către Tribunal, recurentul trebuie, în temeiul articolului 256 TFUE, al articolului 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și al articolului 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură, să indice în mod precis elementele care ar fi fost denaturate de acesta și să demonstreze erorile de analiză care, în opinia sa, ar fi condus Tribunalul la această denaturare. Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, o denaturare trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile din dosar, fără a fi necesară o nouă apreciere a faptelor și a probelor (Hotărârea din 13 martie 2025, Shuvalov/Consiliul, C-271/24 P, EU:C:2025:180, punctul 34 și jurisprudența citată).

379 În speță, este necesar să se constate că elementul de probă nr. 2 examinat de Tribunal la punctul 74 din a cincea hotărâre atacată este un articol extras de pe un site internet care îi privește pe cei mai mari contribuabili din Rusia în anul 2020 și care citează ca referință o ordonanță a Serviciului federal rus al impozitelor. Deși este adevărat că, astfel cum afirmă al cincilea recurent, această ordonanță, al cărei text a fost prezentat de recurent în fața Tribunalului, nu urmărește să stabilească o clasificare a celor mai mari contribuabili ruși, ci numai să furnizeze o listă de criterii, reiese de asemenea din ordonanța menționată, după cum arată Consiliul în memoriul în apărare, că includerea unei societăți printre cei mai mari contribuabili ruși trebuie să rezulte dintr-o decizie adoptată de acest serviciu federal.

380 Or, indicând, la punctul 74 din a cincea hotărâre atacată, că articolul în cauză „se referă la o ordonanță a Serviciului federal al impozitelor din Rusia, care stabilește clasificarea celor mai mari contribuabili potrivit unor criterii precizate în articolul care rezumă ordonanța menționată”, nu se poate exclude că Tribunalul a constatat că o astfel de clasificare era stabilită nu prin ordonanța în discuție însăși, ci de Serviciul federal rus al impozitelor, în conformitate cu criteriile menționate în această ordonanță. Astfel, în limba franceză, care era limba de procedură în cauza T-333/22, pronumele relativ „care”, care figurează în fragmentul citat anterior de la punctul 74 din a cincea hotărâre atacată, se poate raporta atât la „ordonanță”, cât și la „Serviciul federal al impozitelor din Rusia”. În aceste condiții, trebuie să se considere că denaturarea invocată de al cincilea recurent nu reiese în mod vădit din constatările Tribunalului și din înscrisurile din dosar.

381 În ceea ce privește punctul 106 din a cincea hotărâre atacată, vizat atât de al cincilea, cât și de al șaselea motiv ale celui de al cincilea recurent, trebuie arătat că Tribunalul examinează în cuprinsul acestuia caracterul substanțial al sursei de venituri furnizate Federației Ruse de sectorul bancar în care recurentul menționat își desfășoară activitatea în raport cu importanța societății al cărei acționar este acesta din urmă. Această interpretare este confirmată de faptul că nicăieri în cea de a cincea hotărâre atacată Tribunalul nu a examinat vreo propunere de probe referitoare la veniturile furnizate de sectorul economic respectiv. În aceste condiții, punctul menționat trebuie înțeles în sensul că Tribunalul a considerat în mod implicit, dar necesar, că importanța Alfa Bank,

atestată de faptul, constatat atât la punctul 97, cât și la același punct 106 din această hotărâre, că era vorba despre cea mai mare bancă privată și despre unul dintre cei mai mari contribuabili din Rusia, era suficientă în sine pentru a considera că sectorul bancar rus furniza o sursă substanțială de venituri guvernului Federației Ruse.

382 Or, prin analogie cu ceea ce s-a indicat la punctele 337, 354 și 367 din prezenta hotărâre, este posibil să se considere, în anumite împrejurări, că un sector economic al unui stat constituie o sursă substanțială de venituri pentru guvernul acestuia, din moment ce există o serie de indicii suficient de concrete, precise și concordante care demonstrează că una dintre societățile cele mai importante din acest sector furnizează deja, ca atare, venituri substanțiale guvernului respectiv.

383 Având în vedere motivele care precedă, al cincilea și al șaselea motiv în cauza C-111/24 P trebuie respinse.

2. Cu privire la pretinsele erori de drept și denaturări săvârșite de Tribunal în legătură cu „influența” celui de al doilea recurent și desfășurarea unei „activități” de către primul și al cincilea recurent, în sensul criteriului de la litera (g)

384 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv în cauza C-696/23 P, al celei de a treia critici din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, precum și al celui de al optulea motiv în cauza C-111/24 P, primul, al doilea și al cincilea recurent susțin că Tribunalul a săvârșit erori de drept sau chiar denaturări în ceea ce privește „influența” celui de al doilea recurent și desfășurarea unei „activități” de către primul și al cincilea recurent, în sensul criteriului de la litera (g).

a) Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv în cauza C-696/23 P

1) Argumentația părților

385 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv în cauza C-696/23 P, primul recurent susține că, la punctul 52 din prima hotărâre atacată, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat că Consiliul a putut considera în mod valabil că desfășura o „activitate” în anumite sectoare economice ruse la data includerii sale în listele anexate la decizia și la regulamentul în litigiu, în condițiile în care, ținând seama de cesiunea acțiunilor sale cu câteva zile înainte de această dată, el nu mai ocupa, la acea dată, decât funcții formale în cadrul consiliilor de supraveghere ale TMK și ale grupului Sinara, considerațiile dezvoltate de Tribunal la acest punct vizând, pe de altă parte, numai activitățile acestor societăți, iar nu și activitățile sale cu titlu personal.

386 Consiliul solicită Curții să respingă acest aspect ca inadmisibil, în măsura în care primul recurent ar urmări în realitate să obțină o nouă apreciere a faptelor fără a demonstra existența vreunei denaturări. Cu privire la fond, Consiliul contestă temeinicia argumentelor acestui recurent.

2) Aprecierea Curții

387 În ceea ce privește problema admisibilității, trebuie arătat, având în vedere jurisprudența Curții menționată la punctul 161 din prezenta hotărâre, că, contrar celor afirmate de primul recurent, Tribunalul nu a efectuat, la punctul 52 din a cincea hotărâre atacată, o calificare juridică a

faptelor. Astfel, abia la punctul 56 din această hotărâre, având în vedere constatările și aprecierile de fapt efectuate la punctele 52-55 din hotărârea menționată, Tribunalul a considerat că acest recurent putea fi calificat drept „om de afaceri important” „implicat” într-un sector economic rus, în sensul criteriului de la litera (g). În aceste condiții, vizând punctul 52 din aceeași hotărâre, recurentul menționat urmărește să repună în discuție constatările de fapt efectuate de Tribunal la acest punct și al căror control nu este de competența Curții în cadrul unui recurs, același recurent nedovedind de altfel nicidecum că această instanță ar fi denaturat elemente de probă la punctul amintit.

388 În rest, în ceea ce privește aspectul dacă primul recurent exercita încă o asemenea activitate la data adoptării deciziei și a regulamentului în litigiu, este necesar să se constate că acest aspect a fost soluționat de Tribunal la punctul 62 din prima hotărâre atacată, care nu este criticat de acest recurent, și este vorba, în orice caz, despre o chestiune de fapt al cărei control nu este de competența Curții, după cum reiese din cuprinsul punctului anterior.

389 Rezultă că primul aspect al celui de al doilea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-696/23 P trebuie respins ca inadmisibil.

b) Cu privire la a treia critică din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P

1) Argumentația părților

390 Prin intermediul celei de a treia critici din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, al doilea recurent reproșează Tribunalului că nu a motivat corespunzător cerințelor legale, la punctul 126 din a doua hotărâre atacată, motivul pentru care, în ceea ce privește actele de menținere în litigiu, funcția de consultant pe care acest recurent o ocupa în prezent în cadrul Yandex continua să îi confere asupra acesteia o „influență” semnificativă, în sensul criteriului de la litera (g), ceea ce ar afecta constatările Tribunalului în această privință de o inexactitate materială.

391 Consiliul solicită Curții să respingă această critică ca inadmisibilă, în măsura în care al doilea recurent ar urmări în realitate să obțină o nouă apreciere a faptelor fără a demonstra existența vreunei denaturări. Cu privire la fond, Consiliul contestă temeinicia argumentelor acestui recurent.

2) Aprecierea Curții

392 În ceea ce privește problema admisibilității, în măsura în care, prin intermediul celei de a treia critici din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P, al doilea recurent reproșează Tribunalului că a motivat insuficient punctul 126 din a doua hotărâre atacată, trebuie amintit că problema dacă motivarea unei hotărâri a Tribunalului este contradictorie sau insuficientă reprezintă o problemă de drept care poate fi invocată, ca atare, în cadrul unui recurs (Hotărârea din 26 mai 2016, Rose Vision/Comisia, C-224/15 P, EU:C:2016:358, punctul 26 și jurisprudența citată).

393 Cu privire la fond, în legătură cu această pretinsă insuficiență a motivării, trebuie arătat că, la punctul 126 din a doua hotărâre atacată, Tribunalul face trimitere la motivarea prezentată la punctele 119-124 din această hotărâre. Or, punctele 122 și 124 din aceasta din urmă, în măsura în care explică în esență că al doilea recurent, deși a demisionat din funcțiile de director executiv

și director general adjunct al Yandex și care nu mai ocupa decât o funcție de consultant în numele acesteia, avea în continuare, prin intermediul unei organizații, puteri importante în privința Yandex și a continuat să facă parte din echipa de conducere colectivă a acestei societăți, susțin concluzia la care a ajuns Tribunalul la punctul 126 din hotărârea menționată, potrivit căreia acest recurent a păstrat legături strânse și o capacitate de influență în cadrul societății respective. Prin urmare, nu se poate considera că acest din urmă punct este afectat de o insuficiență a motivării.

394 În aceste condiții, argumentul celui de al doilea recurent potrivit căruia punctul 126 din a doua hotărâre atacată ar fi afectat de o inexactitate materială a faptelor ca urmare a insuficienței motivării invocate la acest punct trebuie înlăturat. În orice caz, acest recurent nu explică, contrar celor impuse de jurisprudența amintită la punctul 158 din prezenta hotărâre, în ce ar consta această inexactitate în raport cu înscrisurile din dosar prezentate Tribunalului.

395 Având în vedere motivele care precedă, a treia critică din cadrul primului aspect al primului motiv în cauza C-704/23 P trebuie respinsă.

c) Cauza C-111/24 P

1) Argumentația părților

396 Prin intermediul celui de al optulea motiv invocat în susținerea recursului formulat în cauza C-111/24 P, al cincilea recurent arată că, deși Tribunalul ar fi admis deja că o persoană nu poate fi sancționată în temeiul criteriului de la litera (g) ca urmare a unei activități economice căreia i-a pus capăt cu mai multe luni înainte de adoptarea măsurilor restrictive care o privesc, această instanță a refuzat să recunoască, la punctele 129 și 130 din a cincea hotărâre atacată, că recurentul respectiv, prin cedarea acțiunilor sale la Alfa Bank, a pus capăt activității sale înainte de adoptarea primelor acte de menținere în litigiu. Tribunalul ar fi motivat acest refuz prin faptul că articolul de presă prezentat de recurentul menționat pentru a dovedi realitatea acestei cesiuni nu era suficient de precis în măsura în care nu indica nici data cesiunii respective, nici identitatea cesionarului și nu era însoțit de un document oficial.

397 Al cincilea recurent consideră că, procedând astfel, Tribunalul a încălcat principiul procesului echitabil supunându-l unor cerințe probatorii excesive și nejustificate. Astfel, compunerea noului acționariat ar fi o problemă exogenă, prezentarea unui document oficial superfluă și excesivă, iar data cesiunii clar anterioară datei adoptării primelor acte de menținere în litigiu. În plus, principiul egalității armelor ar fi de asemenea încălcat prin faptul că, în alte cauze, Tribunalul ar fi admis ca Consiliul să prezinte articole de presă provenite din aceeași sursă cu cea care a fost prezentată în primă instanță de al cincilea recurent, inclusiv pentru a stabili că o persoană sancționată nu mai este acționarul unei anumite întreprinderi.

398 Al cincilea recurent susține de asemenea că Tribunalul nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional pentru motivul că Consiliul s-a limitat să repună în discuție fiabilitatea articolului prezentat de acest recurent și a agenției de presă care a publicat articolul respectiv, fără ca problema necesității de a furniza informații suplimentare cu privire la acest subiect să fi fost supusă acelui control. În sfârșit, Tribunalul ar fi încălcat principiul contradictorialității prin faptul că problema cesiunii acțiunilor celui de al cincilea recurent nu ar fi fost supusă unei dezbateri contradictorii.

399 Consiliul consideră că al optulea motiv în cauza C-111/24 P trebuie declarat inadmisibil în măsura în care al cincilea recurent ar urmări, prin intermediul acestui motiv, să obțină în realitate o reexaminare de către Curte a unui element de probă. Pe fond, Consiliul contestă temeinicia argumentelor celui de al cincilea recurent.

2) Aprecierea Curții

i) Cu privire la admisibilitate

400 Trebuie amintit mai întâi, astfel cum s-a arătat la punctele 226 și 324 din prezenta hotărâre, că, pe de o parte, controlul Curții asupra constatărilor factuale efectuate de Tribunal se extinde, printre altele, la aspectul dacă normele în materia sarcinii și administrării probelor au fost respectate și, pe de altă parte, nerespectarea de către Tribunal a întinderii competenței sale jurisdicționale este o chestiune de drept care ține de competența Curții în cadrul unui recurs.

401 În continuare, pretinsa încălcare a dreptului la un proces echitabil și a corolarelor acestuia, principiul egalității armelor și principiul contradictorialității, pe care Tribunalul este obligat să le respecte cu ocazia procedurilor inițiate în fața sa, este o chestiune de drept care ține de competența Curții în cadrul unui recurs (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Landesbank Baden-Württemberg și SRB, C-584/20 P și C-621/20 P, EU:C:2021:601, punctele 56-77, precum și Hotărârea din 12 iulie 2022, Nord Stream 2/Parlamentul și Consiliul, C-348/20 P, EU:C:2022:548, punctele 127 și 128).

402 În sfârșit, din moment ce probele au fost obținute în mod legal și au fost respectate principiile generale ale dreptului și normele de procedură aplicabile în materie de sarcină a probei și de administrare a probelor, numai Tribunalul are competența de a aprecia valoarea care trebuie să fie atribuită elementelor de probă care i-au fost prezentate, o asemenea apreciere neconstituind, așadar, cu excepția cazului denaturării lor, o chestiune de drept supusă controlului Curții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 noiembrie 2018, Bank Tejarat/Consiliul, C-248/17 P, EU:C:2018:967, punctul 37 și jurisprudența citată).

403 În speță, al cincilea recurent invocă în esență o încălcare de către Tribunal a normelor în materie de sarcină și de administrare a probelor, a întinderii competenței sale jurisdicționale, precum și a dreptului la un proces echitabil și a principiilor egalității armelor și contradictorialității. Or, motivele întemeiate pe astfel de încălcări sunt, în principiu, admisibile în susținerea unui recurs, în conformitate cu jurisprudența Curții amintită la punctele 400 și 401 din prezenta hotărâre.

404 În schimb, în măsura în care al cincilea recurent reproșează Tribunalului că a considerat, la punctul 130 din a cincea hotărâre atacată, că elementul de probă examinat la acest punct nu avea o valoare probantă suficientă, trebuie să se considere că acest argument este inadmisibil, în temeiul jurisprudenței Curții menționate la punctul 402 din prezenta hotărâre.

405 Rezultă că al optulea motiv în cauza C-111/24 P este admisibil numai în măsura precizată la punctul 403 din prezenta hotărâre.

ii) Cu privire la fond

406 Prin intermediul celui de al optulea motiv, al cincilea recurent susține în esență că, la punctul 130 din a cincea hotărâre atacată, Tribunalul i-a încălcat dreptul la un proces echitabil, principiul egalității armelor, precum și principiul contradictorialității și nu a respectat întinderea controlului său jurisdicțional cu ocazia examinării unui element de probă prezentat de acest recurent în primă instanță.

407 În această privință, trebuie amintit că dreptul la un proces echitabil constituie un principiu fundamental al dreptului Uniunii, consacrat în prezent la articolul 47 din cartă. Pentru a răspunde cerințelor acestui drept, instanțele Uniunii trebuie să asigure respectarea în fața lor a principiului contradictorialității și să respecte ele însele acest principiu, care conferă fiecărei părți la un proces dreptul de a lua cunoștință de înscrisurile și de observațiile prezentate de partea adversă în fața instanței și de a le discuta. Astfel, pentru a răspunde cerințelor privind dreptul la un proces echitabil, este important ca părțile să aibă cunoștință și să poată discuta în contradictoriu atât elementele de fapt, cât și pe cele de drept care sunt decisive pentru rezultatul procedurii. În plus, principiul egalității armelor, care este un corolar al noțiunii însești de proces echitabil, presupune obligația de a oferi fiecărei părți o posibilitate rezonabilă de a-și susține cauza, inclusiv probele, în condiții care nu o plasează într-o situație de dezavantaj net în raport cu adversarul acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Landesbank Baden-Württemberg și SRB, C-584/20 P și C-621/20 P, EU:C:2021:601, punctele 56-59 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 12 iulie 2022, Nord Stream 2/Parlamentul și Consiliul, C-348/20 P, EU:C:2022:548, punctul 128 și jurisprudența citată).

408 În speță, din dosarul procedurii în fața Tribunalului nu reiese că al cincilea recurent ar fi fost privat, în raport cu cerințele dreptului la un proces echitabil, de posibilitatea de a discuta și de a susține elementul de probă examinat de Tribunal la punctul 130 din a cincea hotărâre atacată și ar fi fost astfel plasat într-o situație de dezavantaj net în raport cu Consiliul. În fapt, în memoriul în apărare în fața Tribunalului, acesta din urmă a invocat caracterul imprecis al acestui element de probă și a evocat necesitatea de a-l completa cu un document oficial pe care cel de al cincilea reclamant putea în mod rezonabil să îl prezinte în replica sa în fața Tribunalului, ceea ce acesta din urmă nu contestă în cadrul recursului. În plus, Tribunalul a organizat o ședință, cu ocazia căreia recurentul a putut să își prezinte argumentele referitoare la elementul de probă în cauză.

409 Având în vedere motivele care precedă, al optulea motiv invocat în cauza C-111/24 P trebuie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

F. Cu privire la al doilea aspect al primului motiv și la al cincilea motiv în cauza C-696/23 P, la al treilea capăt de cerere în cauza C-704/23 P, la al cincilea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P și la primul motiv în cauza C-111/24 P

1. Cu privire la al doilea aspect al primului motiv și la al cincilea motiv în cauza C-696/23 P

a) Cu privire la al doilea aspect al primului motiv

1) Argumentația părților

410 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, care trebuie analizat în prezenta secțiune în conformitate cu considerațiile expuse la punctul 91 din prezenta hotărâre, primul recurent susține că Tribunalul a considerat în mod eronat, atât la punctul 66, cât și la punctul 89 din prima hotărâre atacată, că veniturile vizate de criteriul de la litera (g) trebuiau să provină din sectoare economice. În opinia sa, aceste venituri nu se pot raporta decât la întreprinderile care își desfășoară activitatea în aceste sectoare sau la oamenii de afaceri importanți. În această privință, primul recurent amintește că, în conformitate cu dreptul primar al Uniunii și cu jurisprudența Curții, nu pot fi adoptate măsuri restrictive împotriva unei persoane decât dacă se stabilește o legătură suficientă între această persoană și regimul sau situația combătută. Or, în cadrul criteriului de la litera (g), o astfel de legătură ar putea fi stabilită numai dacă persoana care face obiectul unor măsuri restrictive contribuie ea însăși, fie și numai în mod indirect, prin intermediul unor întreprinderi pe care le controlează, la bugetul Federației Ruse.

411 Consiliul contestă temeinicia argumentelor primului recurent.

2) Aprecierea Curții

412 Astfel cum reiese în esență din considerațiile prezentate la punctele 181, 276 și 291 din prezenta hotărâre, categoria de persoane vizate de criteriul de la litera (g), și anume „oameni de afaceri importanți”, are într-adevăr o legătură obiectivă cu Federația Rusă în raport cu obiectivul care constă, după cum a arătat Tribunalul la punctul 90 din prima hotărâre atacată și după cum s-a amintit la punctul 121 din prezenta hotărâre, în a exercita o presiune suplimentară asupra Federației Ruse și a crește costul pentru aceasta din urmă al acțiunilor sale menite să submineze integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei.

413 În aceste condiții, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că criteriul de la litera (g) trebuia, așa cum reiese din cuprinsul punctului 66 din prima hotărâre atacată și al punctului 125 din prezenta hotărâre, să fie interpretat în sensul că sursa substanțială de venituri furnizată guvernului Federației Ruse nu trebuie să provină de la oameni de afaceri importanți, ci din sectoarele economice în care aceștia își desfășoară activitatea.

414 Prin urmare, al doilea aspect al primului motiv în cauza C-696/23 P trebuie respins.

b) Cu privire la al cincilea motiv

415 Prin intermediul celui de al cincilea motiv, primul recurent declară că reiterează toate argumentele pe care le invoca în primă instanță în privința celui de al doilea criteriu care a stat la baza măsurilor restrictive adoptate împotriva sa, și anume criteriul prevăzut în special la

articolul 2 alineatul (1) litera (f) din Decizia 2014/145, în ipoteza în care Curtea ar admite recursul, ar anula prima hotărâre atacată și ar decide să se pronunțe ea însăși cu privire la acțiunea în anulare.

416 Consiliul consideră că acest motiv trebuie respins.

417 În această privință, trebuie arătat că al cincilea motiv invocat de primul recurent în susținerea recursului formulat este invocat în ipoteza în care Curtea ar admite recursul și ar anula prima hotărâre atacată pe baza unuia sau mai multora dintre celelalte patru motive invocate de acest recurent. Ținând seama de faptul că niciunul dintre aceste alte patru motive nu poate fi admis, nu este necesară pronunțarea cu privire la al cincilea motiv.

2. Cu privire la al treilea capăt de cerere în cauza C-704/23 P

418 Prin intermediul celui de al treilea capăt de cerere, al doilea recurent solicită Curții să dispună, în temeiul articolului 268 TFUE, repararea prejudiciului moral pe care l-ar fi suferit ca urmare a adoptării actelor în litigiu.

419 În această privință, trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 169 alineatul (1) și cu articolul 170 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, pe calea recursului trebuie să se urmărească anularea, în tot sau în parte, a deciziei Tribunalului, astfel cum figurează în dispozitivul acestei decizii, și, în cazul în care recursul ar fi declarat fondat, să se admită concluziile formulate în primă instanță, fără a putea fi primite concluzii noi.

420 Ținând seama de faptul că al treilea capăt de cerere nu urmărește anularea, în tot sau în parte, a deciziei Tribunalului, astfel cum figurează în dispozitivul celei de a doua hotărâri atacate, acest capăt de cerere trebuie înțeles ca raportându-se la ipoteza în care recursul ar fi declarat fondat. Or, pe lângă faptul că niciunul dintre motivele invocate de al doilea recurent în susținerea recursului formulat nu poate fi admis, trebuie arătat că respectivul capăt de cerere este în orice caz inadmisibil din moment ce recurentul nu a prezentat, în primă instanță, o cerere prin care să solicite repararea prejudiciului moral pe care l-ar fi suferit ca urmare a adoptării actelor în litigiu.

3. Cu privire la al cincilea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P

421 Prin intermediul celui de al cincilea aspect al primului motiv, al patrulea recurent reproșează Tribunalului că, prin utilizarea indicativului prezent la punctele 33, 59, 61 și 76 din a patra hotărâre atacată, a denaturat faptele atunci când a considerat că era încă proprietar și președinte-director general al Uralchem, în timp ce, la data pronunțării acestei hotărâri, el nu mai ocupa funcția de președinte-director general al acestei societăți.

422 Consiliul contestă temeinicia argumentelor celui de al patrulea recurent.

423 În această privință, este suficient să se arate că al patrulea recurent nu explică modul în care o asemenea denaturare, presupunând că este dovedită, ar fi avut o incidență asupra dispozitivului celei de a patra hotărâri atacate.

424 În consecință, al cincilea aspect al primului motiv în cauza C-35/24 P trebuie respins.

4. Cu privire la primul motiv în cauza C-111/24 P

a) Argumentația părților

425 În susținerea primului motiv, al cincilea recurent amintește că măsurile restrictive care îl vizează se întemeiază pe criteriile de la literele (g) și (d). Acesta subliniază de asemenea că acțiunea sa în fața Tribunalului viza fiecare dintre cele două criterii.

426 În acest cadru, al cincilea recurent reproșează Tribunalului că a refuzat, la punctele 134 și 135 din a cincea hotărâre atacată, să examineze argumentele sale referitoare la criteriul de la litera (d), ca urmare a faptului că a considerat că măsurile restrictive adoptate în temeiul criteriului de la litera (g) erau întemeiate și suficiente pentru a susține actele în litigiu. Or, dreptul la o cale de atac efectivă, consacrat la articolul 47 din cartă, ar presupune ca un reclamant să poată, atunci când un act al Uniunii are temeiuri legale diferite, să înțeleagă că acest act este cel puțin în parte nefondat.

427 În plus, ținând seama de faptul că, spre deosebire de criteriul de la litera (g), criteriul de la litera (d) ar viza persoane care sprijină factorii de decizie ruși sau care beneficiază de pe urma acțiunilor acestora, dreptul la reputație, care face parte din dreptul la respectarea vieții private consacrat la articolul 7 din cartă, ar presupune ca al cincilea recurent să poată, pentru a-și restabili reputația, să determine constatarea inexactității motivelor reținute de Consiliu în raport cu criteriul de la litera (d), chiar dacă includerea sa ar fi justificată în raport cu criteriul de la litera (g).

428 Acest lucru ar trebui să fie valabil cu atât mai mult cu cât măsurile restrictive nu ar fi de natură punitivă, ci ar urmări să modifice anumite comportamente care susțin situații cărora li se opune politica externă și de securitate comună a Uniunii. Or, întrucât o persoană acuzată în mod fals nu poate modifica un comportament pe care, prin definiție, nu l-a avut niciodată, Tribunalul ar fi trebuit să verifice dacă motivele reținute de Consiliu împotriva celui de al cincilea recurent în raport cu criteriul de la litera (d) erau sau nu corecte.

429 Consiliul contestă temeinicia argumentelor celui de al cincilea recurent.

b) Aprecierea Curții

430 Curtea a statuat deja că, în ceea ce privește controlul legalității unei decizii a Uniunii de adoptare a unor măsuri restrictive, având în vedere natura preventivă a acestora, dacă instanța Uniunii consideră că cel puțin unul dintre motivele menționate este suficient de precis și de concret, că este întemeiat și că reprezintă prin el însuși un temei suficient pentru susținerea acelei decizii, împrejurarea că altele dintre acele motive nu ar îndeplini aceste condiții nu poate justifica anularea deciziei menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia ș.a./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518, punctul 130, Hotărârea din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punctul 72, precum și Hotărârea din 29 noiembrie 2018, Bank Tejarat/Consiliul, C-248/17 P, EU:C:2018:967, punctul 60).

431 Este cert că, la punctele 134 și 135 din a cincea hotărâre atacată, Tribunalul a aplicat această jurisprudență pentru a considera că nu era necesar să examineze temeinicia măsurilor restrictive adoptate împotriva celui de al cincilea recurent în temeiul criteriului de la litera (d), din moment ce ajunsese la concluzia că aceste măsuri erau întemeiate în raport cu criteriul de la litera (g).

432 Contrar celor susținute de al cincilea recurent, jurisprudența menționată nu încalcă cerințele dreptului la o cale de atac jurisdicțională efectivă și nici, în calitate de componentă a dreptului la respectarea vieții private și de familie, dreptul la reputație, astfel cum sunt consacrate aceste drepturi fundamentale la articolul 47 și, respectiv, articolul 7 din cartă.

433 Astfel, în primul rând, Curtea a considerat deja că întinderea controlului jurisdicțional al actelor Uniunii prin care se impun măsuri restrictive, astfel cum rezultă din aceeași jurisprudență, asigură un echilibru just între, pe de o parte, menținerea păcii, precum și a securității internaționale și, pe de altă parte, protecția libertăților și a drepturilor fundamentale ale persoanei vizate. În special, Curtea a luat în considerare tocmai în căutarea acestui echilibru just atât dreptul la o cale de atac jurisdicțională efectivă, cât și dreptul la reputație al persoanelor care fac obiectul unor măsuri restrictive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia ș.a./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518, punctele 130-134).

434 În al doilea rând, deși nu se poate exclude, astfel cum arată al cincilea recurent, că există o diferență, în ceea ce privește atingerea adusă reputației, între o includere întemeiată pe criteriul de la litera (g) și o includere întemeiată pe criteriul de la litera (d), în sensul că primul ar acoperi categorii de persoane, de entități sau de organisme care, spre deosebire de al doilea, nu ar avea în mod necesar legături cu „factorii de decizie ruși care sunt responsabili de anexarea Crimeii sau de destabilizarea Ucrainei”, nu este mai puțin adevărat că acest recurent nu ar fi privat, pentru simplul motiv că nici Tribunalul în primă instanță, nici Curtea în stadiul recursului nu s-ar fi pronunțat cu privire la temeinicia includerii sale în temeiul criteriului de la litera (d), de posibilitatea de a solicita repararea prejudiciului pe care l-ar fi suferit ca urmare a acestei includeri și, în consecință, de a beneficia de dreptul la o cale de atac jurisdicțională efectivă.

435 Astfel, trebuie amintit că acțiunea în răspundere extracontractuală a Uniunii, întemeiată pe articolul 340 al doilea paragraf TFUE, a fost instituită ca o cale de atac autonomă, cu funcție specială în cadrul sistemului căilor de atac și subordonată unor condiții de exercitare concepute în funcție de obiectul său specific. Astfel, în temeiul dispozițiilor coroborate ale articolelor 268 și 340 TFUE, precum și al articolului 46 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, o persoană precum al cincilea recurent poate introduce o asemenea cale de atac, în termenul de cinci ani de la producerea faptului care a condus la această răspundere, pentru a obține repararea prejudiciului pe care apreciază că l-a suferit ca urmare a măsurilor restrictive care i-au fost impuse printr-un act al Uniunii, chiar dacă nu a urmărit anularea actului pretins ilegal care i-a cauzat prejudiciul sau chiar dacă Tribunalul și Curtea nu s-au pronunțat cu privire la toate motivele de anulare referitoare la diferitele criterii de includere, în măsura în care însă nu încearcă să obțină un rezultat identic cu cel pe care i l-ar fi oferit reușita unei acțiuni în anulare pe care ar fi omis să o introducă în timp util (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 septembrie 2019, Uniunea Europeană/Guardian Europe și Guardian Europe/Uniunea Europeană, C-447/17 P și C-479/17 P, EU:C:2019:672, punctele 49-51, precum și jurisprudența citată).

436 Or, în situația în care se află al cincilea recurent, această din urmă condiție ar fi îndeplinită în cazul în care, prin acțiunea în despăgubire, el ar solicita nu anularea măsurilor restrictive impuse în temeiul criteriului de la litera (d), ci repararea prejudiciului pretins suferit, în termeni de reputație, ca urmare a impunerii acestor măsuri în temeiul criteriului respectiv.

437 În al treilea rând, jurisprudența menționată la punctul 430 din prezenta hotărâre se înscrie de asemenea în logica controlului jurisdicțional al deciziilor Tribunalului, astfel cum acesta reiese din Regulamentul de procedură al Curții.

438 În conformitate cu articolul 169 alineatul (1) și cu articolul 170 alineatul (1) din acest regulament, concluziile recursului trebuie să urmărească anularea, în tot sau în parte, a deciziei Tribunalului, astfel cum figurează în dispozitivul acestei decizii, și, în cazul în care recursul ar fi declarat fondat, să se admită concluziile formulate în primă instanță, fără a putea fi primite concluzii noi.

439 Rezultă că un recurs trebuie să cuprindă motive prin care să se critice în drept o decizie a Tribunalului și care să poată avea o incidență asupra dispozitivului acestei decizii, în caz contrar aceste motive vor fi declarate inoperante ca urmare a incapacității lor de a determina anularea, în tot sau în parte, a deciziei menționate, astfel cum figurează în acest dispozitiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 septembrie 2000, EFMA/Consiliul, C-46/98 P, EU:C:2000:474, punctul 38, precum și Hotărârea din 9 iunie 2011, Comitato „Venezia vuole vivere” ș.a./Comisia, C-71/09 P, C-73/09 P și C-76/09 P, EU:C:2011:368, punctul 65, precum și jurisprudența citată).

440 În temeiul acestei jurisprudențe, în domeniul măsurilor restrictive, Curtea a statuat în mod repetat că, din moment ce Tribunalul a considerat în mod întemeiat că măsurile restrictive adoptate în temeiul unuia dintre criteriile de includere prevăzute de actul Uniunii în cauză erau fondate, motivele întemeiate pe o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o în aprecierea temeiniciei acestor măsuri adoptate în temeiul unui alt criteriu prevăzut de acest act trebuiau declarate inoperante. Astfel, întrucât dispozitivul deciziei Tribunalului este fondat, o asemenea eroare de drept, presupunând că este dovedită, nu poate determina anularea hotărârii atacate a Tribunalului și nici, *a fortiori*, cea a actelor contestate de recurent (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 noiembrie 2018, Bank Tejarat/Consiliul, C-248/17 P, EU:C:2018:967, punctul 61, precum și Hotărârea din 1 august 2025, Timchenko/Consiliul, C-702/23 P, EU:C:2025:605, punctul 48).

441 Având în vedere motivele care precedă, primul motiv în cauza C-111/24 P trebuie respins.

V. Concluzie

442 Având în vedere toate motivele care precedă, recursurile în cauzele conexate C-696/23 P, C-704/23 P, C-711/23 P, C-35/24 P și C-111/24 P trebuie respinse.

VI. Cu privire la cheltuielile de judecată

443 În conformitate cu articolul 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Articolul 138 alineatul (1) din regulamentul menționat, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, prevede că partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

444 Întrucât Consiliul a solicitat obligarea celor cinci recurenți la plata cheltuielilor de judecată în fiecare dintre cauzele conexate, iar aceștia au căzut în pretenții, este necesar să se decidă că aceștia suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și pe cele efectuate de Consiliu în fiecare dintre aceste cauze.

445 În temeiul articolului 140 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, de asemenea aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acest regulament, statele membre și instituțiile care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată. În conformitate

cu aceste dispoziții, Republica Cehă și Comisia, intervenientе în recurs în cauza C-35/24 P, precum și Republica Letonia, intervenientă în primă instanță și care a participat la procedura în fața Curții în această cauză, suportă propriile cheltuieli de judecată în cauza menționată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) **Conexează cauzele C-696/23 P, C-704/23 P, C-711/23 P, C-35/24 P și C-111/24 P în vederea pronunțării hotărârii.**

2) **Respinge recursurile.**

3) **Domnul Dmitry Alexandrovich Pumpyanskiy, domnul Tigran Khudaverdyan, domnul Viktor Filippovich Rashnikov, domnul Dmitry Arkadievich Mazepin și domnul German Khan suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și pe cele efectuate de Consiliul Uniunii Europene în fiecare dintre cauzele conexate.**

4) **Republica Cehă, Republica Letonia și Comisia Europeană suportă propriile cheltuieli de judecată în cauza C-35/24 P.**

Semnături